

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation

แผนด้านการอุดมศึกษา
เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ
พ.ศ. 2564-2570

ฉบับสมบูรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา

สารวิสัยทัศน์ว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

นับแต่เริ่มมีแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยมีทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่ชัดเจนมากขึ้น กลไกสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนพัฒนานั้นสำเร็จบรรลุได้ตามเป้าหมาย ย่อมหนีไม่พ้น “การอุดมศึกษา” ซึ่งเป็นแหล่งผลิตและพัฒนากำลังคนระดับสูง และยังเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อันเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อยกระดับขีดความสามารถทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม และเพื่อนำพาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างทันสมัยทัดเทียมกับนานาชาติ

ทิศทางการพัฒนาประเทศ คือการสร้างคนที่มีคุณภาพและมีคุณธรรม รวมไปถึงมีทักษะและความสามารถแห่งอนาคตที่จำเป็นต่อการยกระดับเทคโนโลยีไทยไปสู่ยุคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การผลิตและพัฒนากำลังคนของการอุดมศึกษานับจากนี้ จึงเป็นการผลิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างบุคลากรที่ตอบโจทย์ความต้องการในการพัฒนาประเทศแล้ว ยังเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ที่จะเติบโตและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขท่ามกลางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีที่ทุกคนร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้น

ดังนั้น บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาภายใต้แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนา
กำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 เป็นการวางแนวทางเพื่อเป็นรากฐานในการจัดทำแผนงาน
ระดับอุดมศึกษาในการผลิตและพัฒนากำลังคนที่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนในทุกช่วงวัยที่ต้องการพัฒนา
ตนเองสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการพัฒนาได้ทุกที่ทุกเวลา ตลอดจน
การสร้างสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนางานวิจัยและองค์ความรู้ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ให้ประเทศไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ผมในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทบาทของสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่ทำงานเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา
ทุกภาคส่วน จะนำแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570
เล่มนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการทำงานอย่างจริงจัง ช่วยกันขับเคลื่อนประเทศให้หลุดพ้น
จากวิกฤตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมาย
ยุทธศาสตร์ชาติที่วางไว้

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สารจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 จัดทำขึ้นภายใต้บริบทของประเทศไทยที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งจากโครงสร้างประชากรและสังคม แนวโน้มและโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ การเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ฯลฯ ซึ่งบทบาทของอุดมศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ด้วยการสร้างฐานทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพทางวิชาการและทักษะการดำรงชีพ อีกทั้งเป็นแหล่งรวมองค์ความรู้ ผลงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมป้อนเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจและสังคม โดยบทบาทคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะเข้ามามีส่วนในการเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการ ตลอดจนการขับเคลื่อนและติดตามให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” ได้อย่างแท้จริง

คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงคาดหวังต่อการขับเคลื่อนของประชาคมอุดมศึกษา ผ่านบทบาทของหน่วยงานในระดับอุดมศึกษา ทั้งบทบาทภาครัฐด้วยการบริหารที่ทันสมัยแบบพลิกโฉม ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพิ่มกลไกและเครือข่ายการมีส่วนร่วม สร้างความโปร่งใส และ

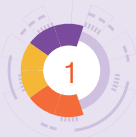
การทำงานเชิงรุก ควบคู่ไปกับบทบาทการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการเพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาให้ไปสู่ระดับนานาชาติ การจัดกลุ่ม และพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา การสร้างและพัฒนาบัณฑิตที่นำไปสู่การตอบโจทย์ตลาดแรงงาน การเป็นผู้ประกอบการ การยกระดับมาตรฐานหลักสูตรและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา การปลดล็อกในเรื่องที่เป็นข้อจำกัดต่าง ๆ การปรับไปสู่รูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านสื่อออนไลน์ ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงการแปลงวิกฤตเป็นโอกาสจากสถานการณ์โควิด-19 พร้อมทั้งวางแนวทางระยะยาวของแต่ละหน่วยงาน/สถาบันให้สอดคล้องกับการพัฒนาตามเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษา

ดังนั้น ผมในนามประธานกรรมการในคณะกรรมการการอุดมศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนา กำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 จนเกิดความสมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสถาบันอุดมศึกษา ทุกแห่ง ตลอดจนหน่วยงานทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จะร่วม ขับเคลื่อนการพัฒนาอุดมศึกษาไทยตามแนวทางของแผนฉบับนี้อย่างจริงจัง

(นายอุดม คชินทร)

ประธานกรรมการในคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	9
 ส่วนที่ 1 บริบทของอุดมศึกษา	11
1.1 สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุดมศึกษา	12
1.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง	20
1.3 สถิติอุดมศึกษา	33
1.4 บทบาทของอุดมศึกษาในบริบทปัจจุบัน	50
 ส่วนที่ 2 ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา	53
2.1 เจตนารมณ์ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของแผน	54
2.2 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผน	58
2.3 ยุทธศาสตร์และแนวทาง	61
 ส่วนที่ 3 กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	75
3.1 กลไกเชิงนโยบาย มาตรฐาน และการบริหารจัดการ	79
3.2 ปฏิรูปกลไกด้านงบประมาณ	80
3.3 กลไกการตรวจสอบและประเมินผล	81
 ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ	83
4.1 แผนผังผลลัพธ์และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ	86
4.2 ตาราง Milestone แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570	88

สารบัญภาพ

ส่วนที่ 1 บริบทของอุดมศึกษา

ภาพที่ 1.1	ร้อยละของการขยายตัวของประชากรไทย ตั้งแต่ ค.ศ. 1952-2017	12
ภาพที่ 1.2	ปิรามิดแสดงโครงสร้างประชากรไทยเปรียบเทียบระหว่าง ค.ศ. 1999 กับ ค.ศ. 2019	13
ภาพที่ 1.3	การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน IMD พ.ศ. 2562	14
ภาพที่ 1.4	กลุ่มอุตสาหกรรมในอนาคต	15
ภาพที่ 1.5	ยุทธศาสตร์ชาติ	16
ภาพที่ 1.6	เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จ	17
ภาพที่ 1.7	ตัวเลขคนจนจำแนกตามวุฒิการศึกษา	18
ภาพที่ 1.8	Global Innovation Index 2017 Global : Ranking	19
ภาพที่ 1.9	วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580	21
ภาพที่ 1.10	นโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2563-2570	32
ภาพที่ 1.11	103 ปี การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา	33
ภาพที่ 1.12	การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ และหน่วยงานอื่น	34
ภาพที่ 1.13	กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษา (อายุระหว่าง 18-22 ปี) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2561	35
ภาพที่ 1.14	กราฟแสดงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาปริญญาตรี จำแนกตาม 9 กลุ่มสาขาวิชา และ ISCED ปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2561 ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ	36
ภาพที่ 1.15	กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตาม ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2561	38
ภาพที่ 1.16	กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตาม การจัดกลุ่มสาขาวิชา ISCED ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2561	39
ภาพที่ 1.17	สัดส่วนของประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ที่เข้าสู่อุดมศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2559	40
ภาพที่ 1.18	จำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษารัฐและเอกชนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ปี พ.ศ. 2555-2560	40
ภาพที่ 1.19	จำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามประเภทบุคลากร ที่เป็นข้าราชการกับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ ปี พ.ศ. 2560	41
ภาพที่ 1.20	จำนวนบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา พ.ศ. 2560	42

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.21 การพัฒนาของศูนย์ความเป็นเลิศในระยะต่าง ๆ	43
ภาพที่ 1.22 กราฟแสดงข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติของ 16 มหาวิทยาลัยไทย จาก Scopus Database ปี พ.ศ. 2548-2552 ใช้สำหรับการคัดเลือกมหาวิทยาลัยแห่งชาติ	43
ภาพที่ 1.23 ข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติในประเทศไทย จาก Scival ปี พ.ศ. 2554-2559	44
ภาพที่ 1.24 ข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติของ 44 สถาบันอุดมศึกษา	45
ภาพที่ 1.25 รายละเอียดด้านคำขอสิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียน และความหลากหลายของประเภท สิทธิบัตรที่ยื่นคำขอ (ข้อมูลจากฐานข้อมูลนานาชาติ Patent Lens มกราคม 2560)	46
ภาพที่ 1.26 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2019-2020	47
ภาพที่ 1.27 ค่าคะแนนรวมสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2018-2020	48
ภาพที่ 1.28 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน QS World University Ranking 2018	49
ภาพที่ 1.29 SWOT ของอุดมศึกษาไทย	52

ส่วนที่ 2 ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของแผน	55
ภาพที่ 2.2 แผนผังยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา	56
ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา	61

ส่วนที่ 3 กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ภาพที่ 3.1 แสดงผังความเชื่อมโยง	77
---------------------------------	----

ส่วนที่ 4 ผลลัพธ์และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ

ภาพที่ 4.1 ผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ	84
---	----

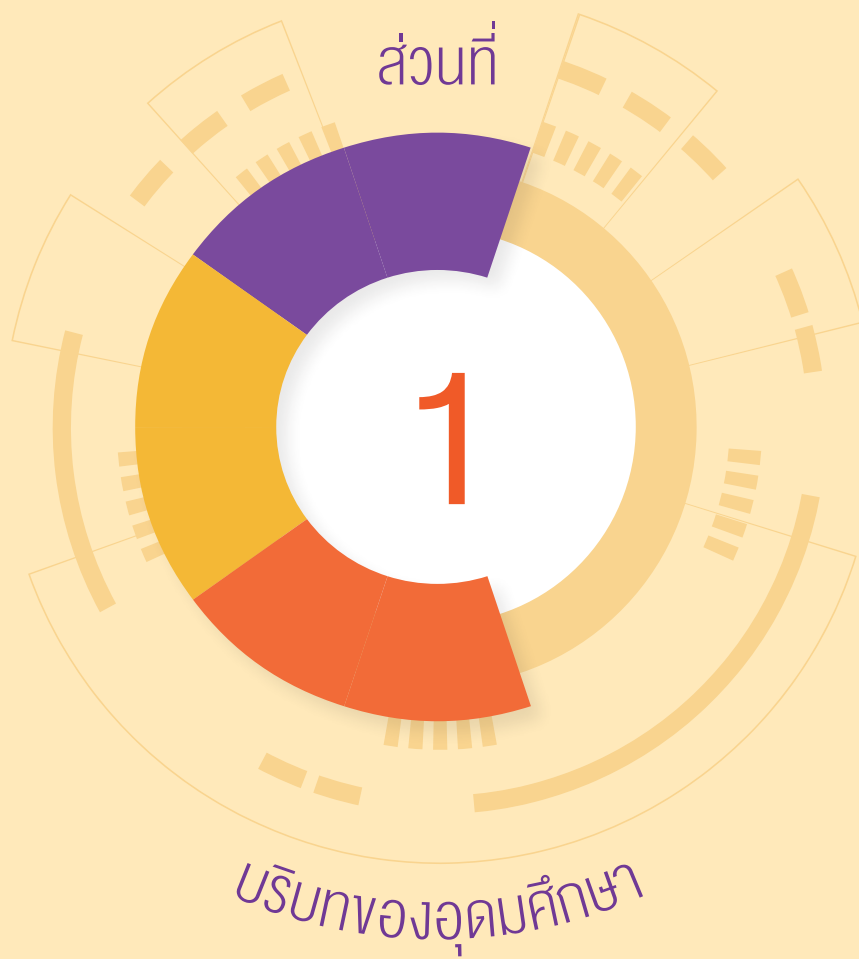
บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 11 กำหนดให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จัดทำแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศเพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนของการผลิต และพัฒนากำลังคนให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ ทั้งในมิติของสมรรถนะอันเกิดจากความรู้ความเชี่ยวชาญ ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ และในมิติของคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นประเด็นสำคัญในลำดับต้น ๆ พื้นโยบายของรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์ในทุกระดับได้ให้ความสำคัญและกำหนดให้จำเป็นต้องเร่งพัฒนา เพื่อเป็นรากฐาน ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงควรมีการวางแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระบบ (Aged Group) และนอกระบบอุดมศึกษา (Non-Aged Group) ให้มีความชัดเจน โดยต้องสอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาตามที่แผนยุทธศาสตร์ และนโยบายในทุกระดับกำหนด บนพื้นฐานของความเหมาะสมกับการพัฒนาในแต่ละกลุ่มและช่วงวัยให้เกิด การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning) อย่างมีคุณภาพ เป็นไปตามความถนัดและความสนใจ ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความหลากหลายทางการเรียนรู้เพื่อวางรากฐานให้กำลังคนของประเทศมีคุณลักษณะ ของความเป็นพหุปัญญา (Multiple Intelligence) และส่งเสริมให้สังคมไทยมีบรรยากาศของความหลากหลายและ เป็นอิสระทางวิชาการ อีกทั้งยังเป็นการคงไว้ซึ่งหลักสิทธิและเสรีภาพในการศึกษา เพื่อให้เกิดสังคมอุดมปัญญา อย่างแท้จริง

ดังนั้น แผนด้านการอุดมศึกษาไม่ใช่เพียงการขับเคลื่อนภาคอุดมศึกษา เพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคน ทั้งในวัยเรียนที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยทำงาน (Manpower) ให้มีองค์ความรู้ทางวิชาการ ทักษะทางวิชาชีพ รวมทั้ง คุณลักษณะอันพึงประสงค์พร้อมต่อการทำงานที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน (Soft & Hard Skills) ตลอดจน การจัดการศึกษาสำหรับวัยทำงานที่ประสงค์จะกลับเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มพูนองค์ความรู้และทักษะในระดับที่ สูงขึ้นไป หรือเพื่อแสวงหาความรู้เสริมสร้างสมรรถนะเพิ่มเติมตามความสนใจ อันจะมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง ต่อการสร้างโอกาสเป็นใบเบิกทางในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน การพัฒนาทักษะการทำงาน การเปลี่ยนสายงาน (Re Skills & Up Skills) แต่ยิ่งรวมถึงแนวทางการจัดการศึกษาในลักษณะ Sandbox นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาและ พัฒนากำลังคนรูปแบบใหม่ การพัฒนาบุคลากรคุณภาพสูง อาจารย์ นักวิชาการ และนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา (Brainpower) ให้ได้รับการพัฒนาและเปิดโอกาสเพื่อการสร้างงาน สร้างองค์ความรู้ใหม่ และนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ ทิศทางการพัฒนาประเทศ การสร้างระบบนิเวศวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building) ที่เอื้อต่อการพัฒนางานวิจัย การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) และการจัดระบบ อุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation) ให้มีความเข้มแข็งสามารถดำเนินพันธกิจเป็นไปตามอัตลักษณ์ ของแต่ละกลุ่มสถาบัน เพื่อขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาขึ้นสู่ระดับโลก (World University Ranking) ซึ่งย่อมมีผลต่อ การพัฒนาประเทศทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในด้านการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ ที่จะนำมาซึ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภาพรวม การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ และการยกระดับคุณภาพชีวิต ให้แก่ประชาชนในวงกว้างให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในฐานะเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษาและการส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงเห็นความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องดำเนินการวิเคราะห์เป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับอุดมศึกษาที่แท้จริงของประเทศผ่านกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องในทุกกระดับ โดยเฉพาะนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อนำข้อมูลรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์แต่ละนโยบาย รวมทั้งบริบทของอุดมศึกษา ปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่ส่งผลต่อการอุดมศึกษาและการพัฒนาประเทศ มาประมวลผลเชื่อมโยงจนสามารถสังเคราะห์ กำหนดเป็นยุทธศาสตร์แนวทาง เป้าหมายกำลังคนระดับอุดมศึกษาที่ประเทศต้องการ รวมทั้งจะสะท้อนการนำพันธกิจของอุดมศึกษา ทั้งการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (Engine for Growth) ในฐานะเป็นมันสมองอย่างแท้จริง

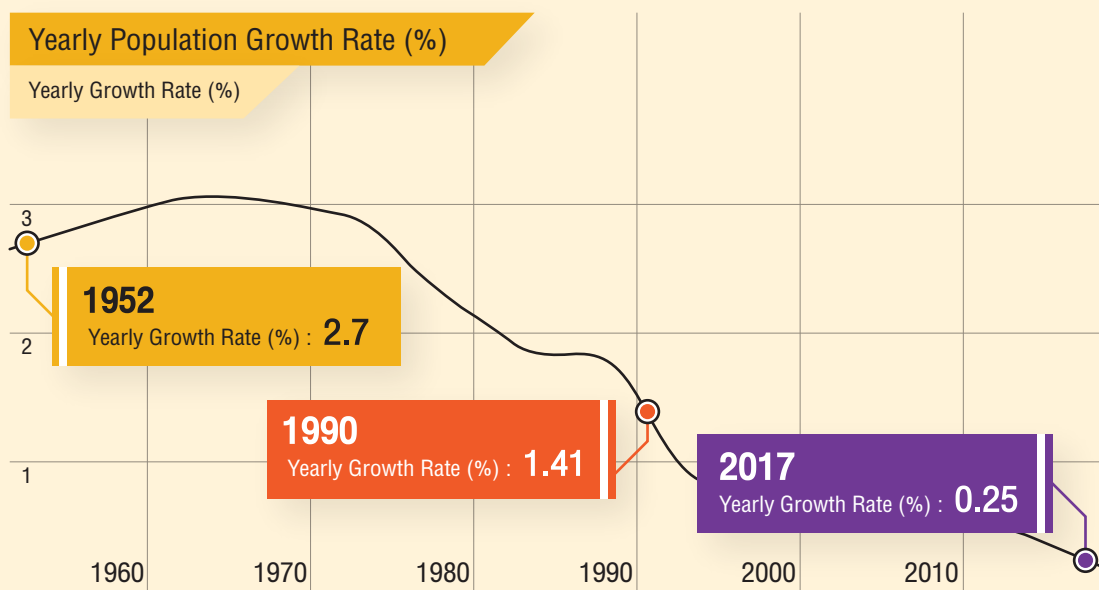
1.1 สภาพแวดล้อมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุดมศึกษา

วิวัฒนาการต่อการพัฒนาระบบอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดคุณภาพที่เป็นมาตรฐานเหมาะสมกับการยกระดับกำลังคนของประเทศ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในสังคม รวมถึงการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับอุตสาหกรรมและบริการเพื่อเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอุดมศึกษาจึงมีผลกระทบเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดโอกาสที่ท้าทายให้อุดมศึกษาเป็นกำลังหลักต่อการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายมิติ และอาจเป็นอุปสรรคจุดรั้งการพัฒนา หากอุดมศึกษา ยังคงล่าช้าไม่สามารถรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงจะประสบกับดักสภาพปัญหาที่เข้ามามีผลกระทบได้ ดังนั้นภายใต้สภาพแวดล้อมในปัจจุบันจึงต้องวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบทั้งจากภายในและภายนอก เพื่อเตรียมรับมือและสร้างโอกาสให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

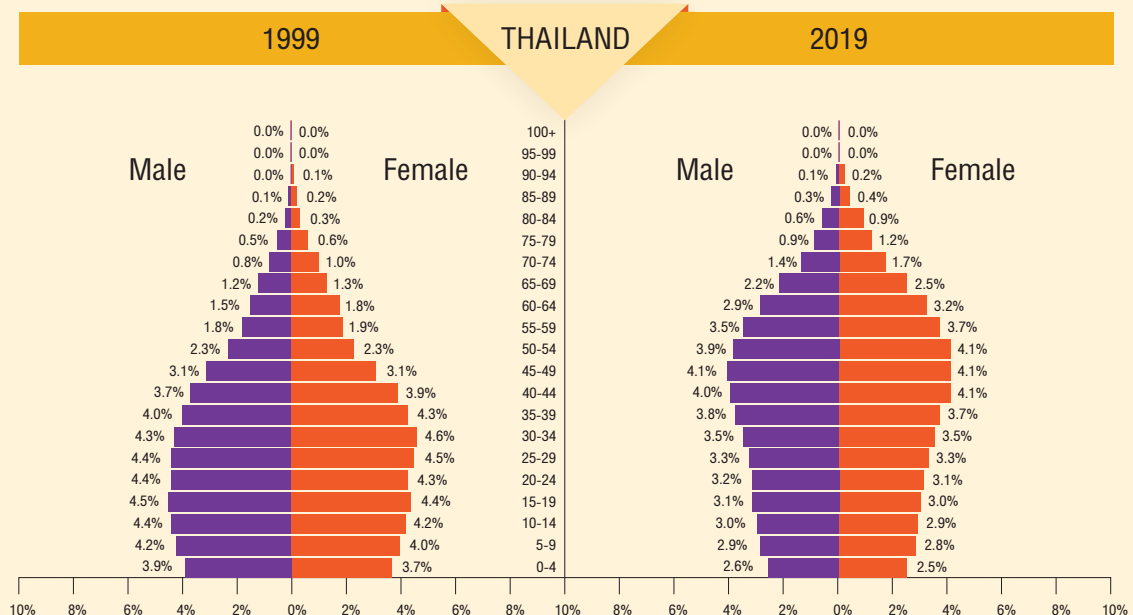
ปัจจัยภายนอก :

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคม สะท้อนผลกระทบต่ออุดมศึกษาอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรไทยที่ลดลงต่อเนื่อง จากผลการจัดอันดับ Human Capital Index 2016 ของ WEF ประเทศไทยถูกจัดอันดับที่ 48 จาก 130 ประเทศ เมื่อเทียบเคียงกับขนาดและข้อมูลเชิงคุณภาพกับนานาชาติแล้ว สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของประชากรไทยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังต้องการการพัฒนา อีกทั้ง ประเทศไทยกำลังสูญเสียกำลังแรงงานออกจากระบบการทำงานอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศได้ ซึ่งจะส่งผล

ภาพที่ 1.1 ร้อยละของการขยายตัวของประชากรไทย ตั้งแต่ ค.ศ. 1952-2017

ภาพที่ 1.2 พีรามิดแสดงโครงสร้างประชากรไทยเปรียบเทียบระหว่าง ค.ศ. 1999 กับ ค.ศ. 2019

ที่มา : <https://www.populationpyramid.net/>

ต่อระบบอุดมศึกษาในแง่ประชากรในวัยอุดมศึกษามีจำนวนลดลงจนกระทบต่อต้นทุนและรายได้ในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และรูปแบบการจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงไป โดยมุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตยุคใหม่ให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้นตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรม บริการและสังคมเพื่อทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประกอบกับแนวโน้มและโอกาสทางเศรษฐกิจของประเทศ แม้จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากประเทศด้อยพัฒนา มาเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงในปี พ.ศ. 2558 แต่สภาพปัญหาที่เรื้อรัง อาทิ การกระจุกตัวของทรัพยากรอยู่ในพื้นที่เขตเมือง ประชากรส่วนใหญ่ขาดโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรจนเกิดการเคลื่อนย้ายกลุ่มคนเข้าสู่สังคมเมือง การเร่งรัดพัฒนาพื้นที่ให้เป็นเมือง สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยยังประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจจากความไม่เข้มแข็งของปัจจัยภายในประเทศ รวมทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจของโลกยังคงเป็นตัวกีดกันความก้าวหน้า อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจของประเทศยังต้องพึ่งพาการส่งออกและการเข้ามาลงทุนในภาคอุตสาหกรรมของนักลงทุนต่างชาติ ทำให้ต้องเผชิญการแข่งขันเพื่อแย่งชิงการลงทุนโดยเฉพาะในกลุ่ม CLMV ซึ่งมีต้นทุนต่อปัจจัยการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย จากสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจจึงเป็นโจทย์ท้าทายให้ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางเพื่อยกระดับการแข่งขันของประเทศให้สูงขึ้นเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสู่ยุค 4.0 โดยใช้กลไกการสร้างและพัฒนาเทคโนโลยี สิ่งประดิษฐ์ และนวัตกรรม ควบคู่กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น มีความเป็นสากล เป็นที่ยอมรับเมื่อเทียบเคียงสมรรถนะกับประเทศต่าง ๆ ในโลก เพื่อใช้เป็นปัจจัยทดแทนการสูญเสียข้อได้เปรียบด้านต้นทุนแรงงาน บทบาทอุดมศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการผลิตกำลังคนและเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ งานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม

ภาพที่ 1.3 การจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของ IMD พ.ศ. 2562

Country	Ranks (2018)	Ranks (2019)	Change	
 Hong Kong SAR	2	2	-	-
 Switzerland	5	4	+1	↑
 Singapore	3	1	+2	↑
 USA	1	3	-2	↓
 Netherlands	4	6	-2	↓
 Malaysia	22	22	-	-
 Thailand	30	25	+5	↑
 Philippines	50	46	+4	↑
 Indonesia	43	32	+9	↑

การเข้ามาของกระแสโลกาภิวัตน์เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาในระดับ อุดมศึกษา และการสร้างบทบาทในเวทีโลกอีกหลาย ๆ มิติของไทย ซึ่งส่งผลต่อการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ ประชาชนพลเมือง เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารไปทั่วทุกมุมโลก อันเป็นคำจำกัดความของคำว่า “โลกไร้พรมแดน” และทุกประเทศในโลกได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงต่อปัจจัยนี้เป็นอย่างยิ่ง การจัดอันดับความเป็นโลกาภิวัตน์ของประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2560 ของ KOF Swiss Economic Institute (องค์ประกอบความเป็นโลกาภิวัตน์ 3 มิติ คือ สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง) จัดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 207 สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีขีดความสามารถในการรองรับการเคลื่อนย้ายประชากร ทรัพยากร การลงทุน มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมในเวทีโลก ซึ่งสร้างแรงกดดันให้กับการจัดการศึกษาเป็นอย่างมากต่อบทบาทความเป็นนานาชาติให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น โดยมีการจัดอันดับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาผ่านตัวชี้วัดที่เป็นสากลสะท้อนมิติการพัฒนาของอุดมศึกษาในแต่ละประเทศ ส่งผลต่อแนวทางการผลิตและพัฒนาคนในประเทศ เช่น กระแส 21st Century Skills และอิทธิพลของดิจิทัลและเทคโนโลยี (Digitization) รูปแบบการใช้ชีวิตแบบปัจเจกบุคคล (Individualization) และการอยู่โดยพึ่งการอาศัยกัน (Commonization) อุดมศึกษาจึงต้องปรับตัวเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพแข่งขันได้ในตลาดแรงงานโลกอย่างแท้จริง และส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายกำลังคนอุดมศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ เทคโนโลยี ตลอดจนความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้นำกลับมาพัฒนาประเทศ

จากปัจจัยแวดล้อมภายนอกในข้างต้นจะตระหนักได้ถึงสำคัญของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีภายในประเทศที่ต้องปรับเปลี่ยนสู่ยุคอุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0 ประกอบด้วย Cyber-Physical System Internet of Things และ Cloud Computing) เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง โดยภาคอุตสาหกรรมไทยได้จำแนกกลุ่มอุตสาหกรรมในปัจจุบันออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ตามมูลค่าทางเศรษฐกิจและแนวโน้มการเติบโตในอนาคต ได้แก่ กลุ่ม First S-Curve กลุ่ม New S-Curve และกลุ่มอุตสาหกรรมที่ควรปฏิรูปใช้เทคโนโลยีแบบเดิมและการเติบโตมีจำกัด ซึ่งกลุ่มอุตสาหกรรมนี้จะเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) และเป็นเครื่องมือในการผลักดันให้ประเทศก้าวเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีทำงานของภาคธุรกิจ ความต้องการเชื่อมโยงฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การขยายตัวของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต การปรับรูปแบบเศรษฐกิจของประเทศเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และการเรียนรู้ผ่านสังคมดิจิทัล (Digital Society) ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรมยังคงมีนัยต่อการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความรู้ใหม่ ๆ รองรับการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้เทคโนโลยีแบบบูรณาการศาสตร์ขั้นสูงขึ้น รวมถึงการกำหนดกลุ่มอาชีพใหม่ของคนยุคใหม่ให้ตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังเป็นโอกาสในการเพิ่มช่องให้ประชาชนทุกวัยได้เข้าถึงการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำจากมิติรายได้และมีมติเชิงพื้นที่ที่กระทบต่อทิศทางการผลิตกำลังคนของอุดมศึกษาซึ่งจะต้องผลิตบัณฑิตให้มีทักษะอาชีพตรงกับความต้องการของตลาดงาน

ภาพที่ 1.4 กลุ่มอุตสาหกรรมในอนาคต

ต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิม

สร้าง 5 อุตสาหกรรมใหม่แห่งอนาคต

ส่วนการปรับเปลี่ยนบทบาทภาครัฐภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีและดำเนินการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันแนวทางพัฒนาของประเทศให้เกิดทิศทางที่ชัดเจน ส่งผลให้บทบาทการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบการศึกษา โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ที่ควรมีในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากทุกภาคส่วนซึ่งต้องครอบคลุมถึงการศึกษาดตลอดชีวิต (Lifelong learning) การผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน การยกระดับสถาบันการศึกษาเพื่อเทียบเคียงกับนานาชาติ การใช้การศึกษาแก้ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม การพลิกโฉมการศึกษาด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) และการบริหารการจัดการศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาล บทบาทของอุดมศึกษาภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ยังคงทำหน้าที่เป็นหัวรถจักรของการพัฒนาประเทศ (New Growth Engines) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนให้มีคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ (Desired Characteristics) มุ่งเป้าผลิตกำลังคนให้ตอบสนองความต้องการของประเทศและใช้องค์ความรู้ ผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ ลดความซ้ำซ้อนทางกลไกภาครัฐและบริหารอุดมศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาลโดยถ่วงดุลอำนาจระหว่างหน่วยกำกับดูแล (Regulator) กับหน่วยงานผู้ให้บริการ (Providers)

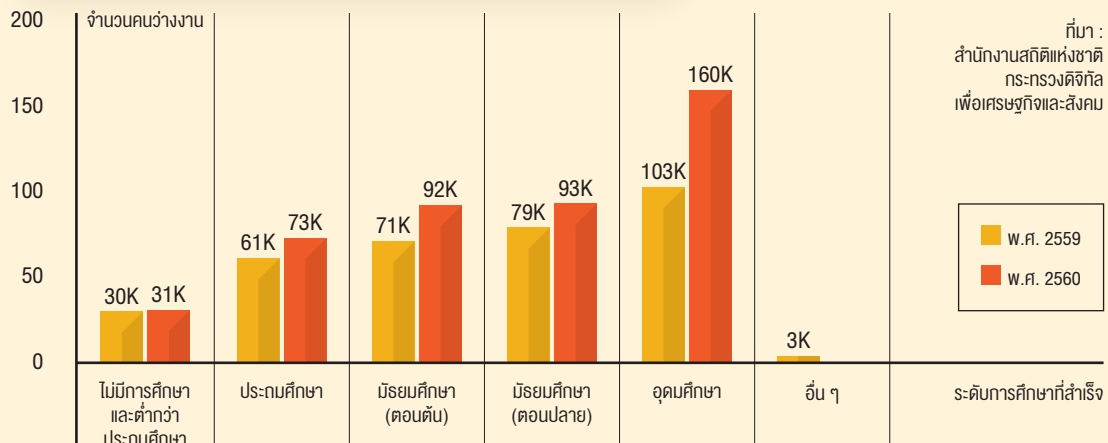
ภาพที่ 1.5 ยุทธศาสตร์ชาติ

ภาพที่ 1.6 เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงานจำแนกตามระดับการศึกษาที่สำคัญ

เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงาน

จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำคัญ (เดือนมกราคม พ.ศ. 2559 และ พ.ศ. 2560)

ปัจจัยภายใน :

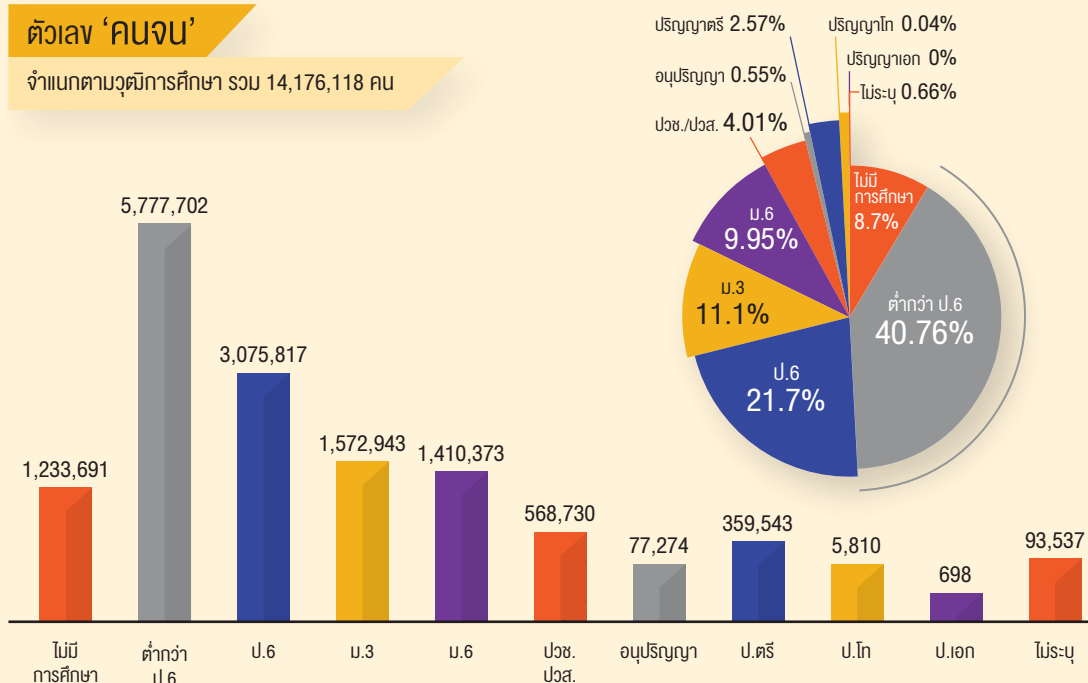
จาก**คุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา**เป็นมุมมองที่สะท้อนให้เห็นความสำเร็จและไม่สำเร็จของการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมด้านผู้เรียน การวิจัยและนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม และการบริหารจัดการสถาบัน ซึ่งในเบื้องต้นสามารถวิเคราะห์คุณภาพบัณฑิต จากรายงานสภาพปัญหาแรงงานของสถานประกอบการที่ต้องการใช้บัณฑิตแต่ไม่สามารถคัดเลือกได้ แต่ขณะเดียวกันยังคงปรากฏอัตราว่างงานของบัณฑิตอยู่ จึงสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาช่องว่างระหว่างระดับความสามารถของบัณฑิตกับความต้องการของสถานประกอบการ อีกทั้ง นายจ้างยังมีมุมมองต่อคุณสมบัติของบัณฑิตที่ยังขาดทักษะคนและสังคม (Soft Skills) โดยเน้นความรับผิดชอบต่อสังคมและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งการผลิตผลงานวิจัยทางวิชาการ รวมถึงการนำงานวิจัยไปถ่ายทอดเพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ยังคงจุกตัวอยู่เพียงบางสถาบันและในขณะเดียวกันบางสถาบันไม่มีผลงานในระดับนานาชาติเลย ประกอบกับมีปัญหาความสมดุลระหว่างภาระงานวิจัยกับภาระงานสอนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อีกทั้ง ศักยภาพด้านการวิจัยยังคงเป็นอุปสรรค ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งต่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เกิดการแข่งขันในระดับสากลหรือนานาชาติมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผลการจัดอันดับ (University Ranking) ของสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวทีโลกเป็นส่วนสะท้อนคุณภาพได้เช่นกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์อันดับมหาวิทยาลัยในโลก พบว่า อันดับมหาวิทยาลัยไทยมีแนวโน้มลดลงจากการจัดอันดับของ QS และ THE แต่ในบางสาขาวิชามีแนวโน้มอันดับที่ดี

แม้ว่าการ**เข้าถึงบริการอุดมศึกษา**สามารถวิเคราะห์จากอัตราการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา (Gross Higher Education Enrollment Rate) โดยหมายถึงอัตราส่วนของจำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ไม่จำแนกอายุ) ต่อจำนวนประชากรรวมของประเทศ อายุ 18-22 ปี ของคนไทย พบว่าการเข้าถึงบริการอุดมศึกษามีสัดส่วนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ในระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรจะทำให้จำนวนนักศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่องส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาต้องแข่งขันกันดึงดูดผู้เรียนมากขึ้น ประกอบกับเผชิญความเสี่ยงทางการเงิน

ภาพที่ 1.7 ตัวเลขคนจนจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ตัวเลข 'คนจน'

จำแนกตามวุฒิการศึกษา รวม 14,176,118 คน

ที่มา : ตัวเลขจากการลงทะเบียนคนจน ปี 2560

อย่างไรก็ตาม **ความเท่าเทียมและความเป็นธรรม**ยังคงเป็นปัญหาเนื่องจากนักศึกษาจากครอบครัวรายได้สูงมักเรียนเก่งและได้รับโอกาสเรียนในสถาบันอุดมศึกษาคุณภาพสูงของรัฐซึ่งมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาน้อยกว่า โดยภาครัฐให้การสนับสนุนนักศึกษาจากครอบครัวผู้มีรายได้น้อยด้วยกลไกกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) แต่กลไกดังกล่าวยังคงประสบปัญหาจากการไม่มีงานทำหรือทำงานต่ำระดับ ซึ่งค่าตอบแทนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพทำให้ไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงกลายเป็นปัญหาเกี่ยวพันระหว่างภาระทางงบประมาณแผ่นดินและอุปสรรคกีดกันโอกาสการเข้าถึงการศึกษา รวมถึงสะท้อนว่าคุณภาพการจัดการศึกษาไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตได้อย่างที่ควรเป็น

ในส่วนของการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการในระดับอุดมศึกษายังคงมีปัญหาด้านการวางระบบสนับสนุนผู้พิการและความเข้าใจของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้เกิดความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันกับนักศึกษาปกติ

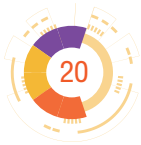
ประสิทธิภาพการบริหารของทั้งระบบอุดมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษายังเป็นประเด็นที่สำคัญต่อการพัฒนา เช่น ระบบการวางแผนต้องสอดคล้องกับระบบการจัดสรรงบประมาณ ขาดระบบประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินงานในระบบอุดมศึกษาทำให้ไม่สามารถชี้ให้เห็นความสำเร็จของการจัดการอุดมศึกษาทั้งระบบได้ ในส่วนของระบบฐานข้อมูลสารสนเทศยังขาดคุณภาพที่ดีที่ถูกต้องและทันสมัยเป็นปัจจุบัน ขาดการวิเคราะห์ดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิต ตลอดจนความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ขาดระบบการประเมินผลด้านการวิจัยในภาพรวมของประเทศ ระบบการจัดสรรงบประมาณไม่สามารถสร้างเงื่อนไขในการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาประสิทธิภาพบนฐานทรัพยากรที่มีต้นทุนอย่างเหมาะสม รวมถึงขาดการวางแผนด้านกำลังคนในแต่ละสาขาวิชา สะท้อนว่าระบบบริหารของสถาบันอุดมศึกษามีลักษณะอ่อนแอปรับตัวล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกาภิวัตน์

การตอบสนองกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นความท้าทาย ของอุดมศึกษาไทยที่ต้องเผชิญหน้าการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกที่เติบโตพลันและรุนแรง ด้วยการพัฒนาความเป็นนานาชาติของการอุดมศึกษา (Internationalization of Higher Education) ตามแนวทางสากลเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่อุดมศึกษาในการผลิตกำลังคนที่มีทักษะและสมรรถนะได้ตรงกับความต้องการแรงงานที่เปลี่ยนแปลงไปและรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี การปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้เป็นนานาชาติมากขึ้น สร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในรูปแบบการร่วมลงทุนหรือจัดทำข้อตกลงเพื่อจัดการศึกษาร่วมกัน หลักสูตรและมาตรฐานระดับสากล มีนโยบายที่ดึงดูดและสนับสนุนผู้เรียน ผู้สอน และผู้ให้บริการด้านการศึกษา (Education Service Provider) จากนานาชาติ ยังคงเป็นกระบวนการที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการผลักดันการผลิตงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ และเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางวิชาการไปสู่การทำงานจริง ทั้งในภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคบริการ ตลอดจนชุมชนและประชาสังคม เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถร่วมกันขับเคลื่อนประเทศได้ตามเป้าหมาย

ภาพที่ 1.8 Global Innovation Index 2017 Global : Ranking

Global Innovation Index 2017-Global Ranking

1.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่เกี่ยวข้อง

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัจจัยอันมีผลกระทบต่ออุดมศึกษาในข้างต้นนั้น ทำให้ทราบถึงแนวโน้มที่อุดมศึกษาต้องปรับตัวในอนาคต แต่อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และนโยบายสำคัญทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะเป็นส่วนเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาประเทศสู่การกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางของระบบอุดมศึกษา ตลอดจนถึงการกำหนดแนวทางการผลิตกำลังคนของประเทศได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงสรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์และนโยบายหลักที่นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 อันเป็นยุทธศาสตร์ชาติระยะยาวฉบับแรกของประเทศไทย ทำหน้าที่เป็นกรอบชี้นำทิศทางการพัฒนาประเทศในทุกมิติตลอดระยะเวลา 20 ปีข้างหน้า ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาโดยยึดคติพจน์ของประเทศ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ดังปรากฏรายละเอียดในภาพที่ 1.9 วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580

ในระยะยาวการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศต้องครอบคลุมการเติบโตของสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แก้ไขปัญหาและเสริมจุดอ่อนอันเป็นปัจจัยฉุดรั้งการพัฒนา ดังนั้น เพื่อให้ทิศทางของประเทศไทยมีแนวทางตอบโจทย์เป้าหมายอย่างชัดเจนในทุกมิติ ยุทธศาสตร์สำหรับขับเคลื่อนจึงประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านความมั่นคง (1) ประชาชนอยู่ดี กินดี มีความสุข (2) บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ (3) กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง (4) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (5) การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน และ (2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

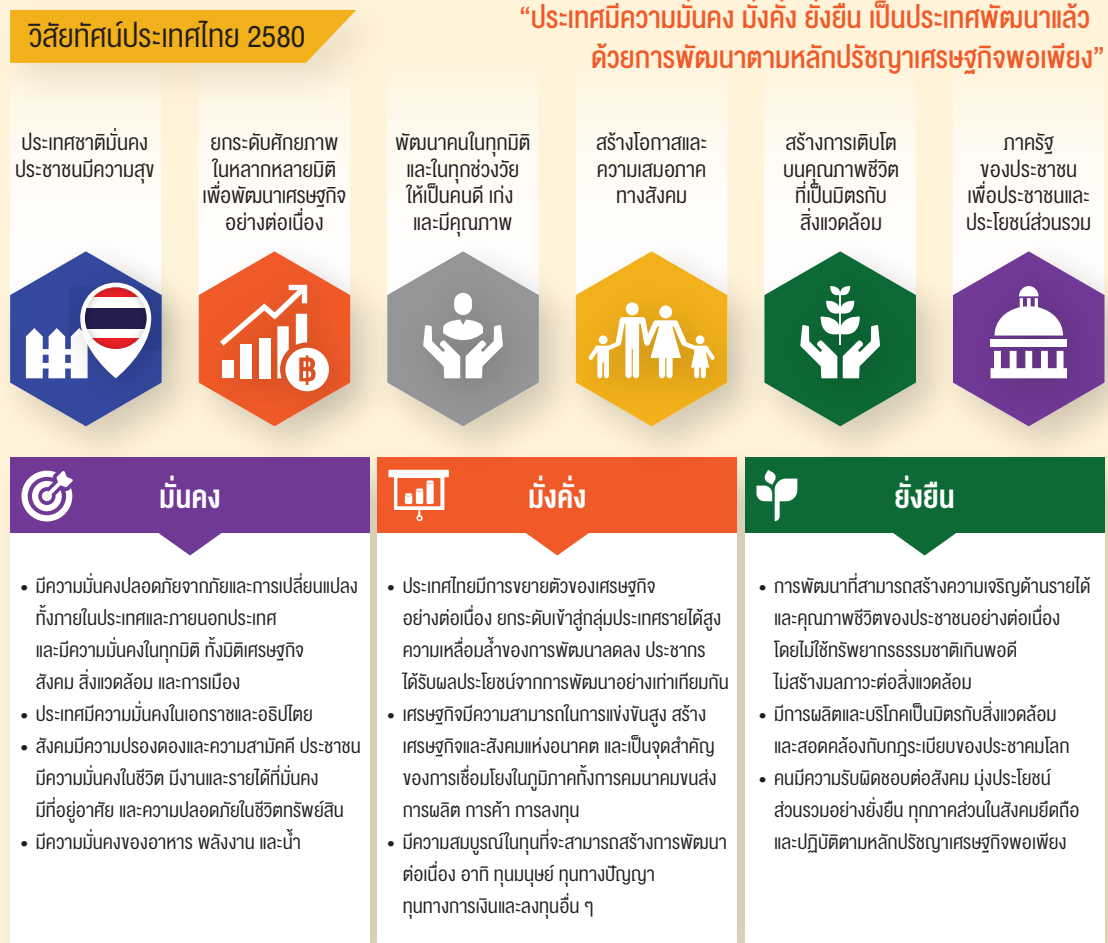
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (1) คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ (2) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนานคนตลอดช่วงชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (1) สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ (2) กระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ และ (3) เพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเองเพื่อสร้างสังคมคุณภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างความเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (1) อนุรักษ์และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้คนรุ่นต่อไปได้ใช้อย่างยั่งยืนมีสมดุล (2) พื้นฟูและสร้างใหม่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ (3) ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ และ (4) ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (1) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส (2) ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (3) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ และ (4) กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ภาพที่ 1.9 : วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580

ที่มา : ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580, สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561

2. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

“แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ” จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และตัวชี้วัดของการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติให้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งช่วงระยะเวลาของการพัฒนาออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี อันจะทำให้ทิศทางการพัฒนามีความยืดหยุ่น พร้อมทั้ง สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของแต่ละช่วงเวลา และสามารถปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้จำแนกตามประเด็นการพัฒนานออกเป็น 23 ประเด็น

ในส่วนของการขับเคลื่อนแผนแม่บทผ่านภารกิจด้านการอุดมศึกษาได้คำนึงถึงบทบาทในเชิงนโยบายและพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องจากแผนแม่บทจำนวน 17 ฉบับ ดังนี้ ประเด็นความมั่นคง ประเด็นการต่างประเทศ ประเด็นการเกษตร ประเด็นอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต ประเด็นการท่องเที่ยว ประเด็นผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ประเด็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ประเด็นศักยภาพการกีฬา ประเด็นพลังงานสังคม ประเด็นเศรษฐกิจฐานราก ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จากสาระสำคัญในแผนแม่บททั้ง 17 ฉบับข้างต้น สามารถสังเคราะห์เป็นบทบาทของอุดมศึกษาต่อการขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทได้ดังนี้

การสร้างคนไทยให้มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ 21 โดยมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพที่ดี โดยเพิ่มประสิทธิภาพกลไก แนวทางและระบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้เอื้อต่อการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาที่รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในหลายปัจจัย เช่น การลดลงของจำนวนประชากร แนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล ความคาดหวังต่อคุณภาพของบัณฑิตที่ตอบโจทย์ ภาคอุตสาหกรรมและบริการ และโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นต้น หากอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมายหลักในการสร้างและพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพแล้วจะสามารถตอบโจทย์ประเด็นพัฒนาภายใต้แผนแม่บทในหลายฉบับ อันเนื่องจากคนคือปัจจัยหลักของการพัฒนาประเทศ

การจัดระบบรองรับการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายรวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างโอกาสการเข้าถึงทางการศึกษาระดับ อุดมศึกษา จัดทำ Credit Bank เพื่อเปิดกว้างให้รูปแบบการศึกษาสัมพันธ์กับกระบวนการใช้ชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 กำหนดทิศทางรองรับการพัฒนาทักษะกำลังแรงงานและทักษะสำหรับผู้สูงอายุ

การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลางจำเป็นต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าผลักดันขีดความสามารถในทุกมิติของประเทศ ดังนั้น หลายภาคส่วนจึงคาดหวังต่อบทบาทของอุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งวิทยาการและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญช่วยยกระดับคุณภาพและแก้ไขปัญหา อาทิ การส่งเสริมวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคการเกษตร เป้าหมายของประเทศเพื่อสร้างมูลค่าสินค้าเกษตร ต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นแหล่งสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศ ส่งเสริมการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ประโยชน์ และส่งเสริมอุตสาหกรรมแพทย์ที่ทันสมัยมีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลกผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากประเทศที่มีศักยภาพในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ประเทศไทย การเสริมสร้างความร่วมมือในด้านการยกระดับการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแรงงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยและดึงดูดคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศ โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและความยั่งยืน

สถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญขับเคลื่อนประเด็นแผนแม่บทผ่านพันธกิจการให้บริการวิชาการ โดยนำองค์ความรู้ถ่ายทอดสู่ภาคชุมชน ภาคบริการ และภาคอุตสาหกรรม อาทิ ร่วมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร ร่วมพัฒนาทักษะอุตสาหกรรมใหม่เพื่อเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เสริมสร้างศักยภาพในธุรกิจการท่องเที่ยว รวมทั้งให้ความรู้ทางด้านการพัฒนาต่อยอดเป็นสินค้า จัดทะเบียนการคุ้มครอง การใช้ทรัพย์สินทางปัญญา และภูมิปัญญา อีกทั้ง ให้ภาคการศึกษาเป็นเครือข่ายสำคัญเชื่อมโยงกลไกการพัฒนาในระดับพื้นที่ ประชาชน ชุมชน และองค์กรภาครัฐ

การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองการปฏิรูประบบราชการ ทุกหน่วยในระดับอุดมศึกษาต้องยึดถือต่อหลักธรรมาภิบาล โดยส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ ดำเนินการปรับปรุงระบบและโครงสร้างขององค์กรให้เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วยวิธีปฏิบัติที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ จัดทำงบประมาณตอบสนองต่อเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ การดำเนินการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานบุคคลในภาครัฐ ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมอย่างแท้จริง และพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถสูง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับให้เป็นผู้นำที่มีความคิดเชิงกลยุทธ์ พัฒนารูปแบบบริการภาครัฐผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้และให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ

3. แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ได้กำหนดให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อขับเคลื่อนเร่งรัดประเด็นสำคัญและปลดล็อกข้อจำกัดในการดำเนินงานแก่ภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ประกอบกับแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาก็จะผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านทรัพยากรมนุษย์ในสังคมไทยให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น ผ่านกลไกการจัดการศึกษาที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ ซึ่งได้สรุปสาระสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศไว้ ดังนี้

1. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง มีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข กิจกรรมของพรรคการเมืองต้องเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ และมีกลไกกำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมถึงมีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี

2. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน จัดทำขึ้นเพื่อต้องการปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็น “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน” โดยมีเป้าหมายการจัดการภาครัฐให้เปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลด้วยระบบดิจิทัล โครงสร้างขององค์กรมีขนาดกะทัดรัดแต่แข็งแกร่งด้วยระบบบริหารและบริการประชาชนบนฐานดิจิทัลอย่างโปร่งใส ทันสมัยและรวดเร็ว บุคลากรภาครัฐมีคุณภาพสูงและหน่วยงานภาครัฐต้องสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานและภาคสังคม

3. แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย มีกรอบการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นหลัก โดยพิจารณาประกอบกับกลไกการปฏิรูปกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งกำหนดเป็นเป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์เพื่อให้มีกลไกต่าง ๆ อาทิ กลไกการออกกฎหมายที่ดีเท่าที่จำเป็น กลไกการตรากฎหมายเพื่อจัดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ กลไกการเข้าถึงกฎหมายของประชาชนทั้งในด้านการมีส่วนร่วมเสนอร่างกฎหมายและด้านความรู้เข้าใจในระบบกระบวนการยุติธรรม การยกเลิกและปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยเป็นอุปสรรค พัฒนาระบบการทางกฎหมายให้รวดเร็ว รอบคอบ ใช้เทคโนโลยี เข้ามามีส่วนสนับสนุนมากขึ้น รวมถึงการปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อสร้างและพัฒนานักกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบการวิชาชีพที่ดี

4. แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม กำหนดเป้าหมายให้การดำเนินงานในทุกขั้นตอนมีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีกลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด สามารถช่วยเหลือประชาชนผู้มีรรถคดีให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำ ในส่วนของการบริหารงานยุติธรรมต้องเกิดกระบวนการทัศน์เพื่อให้สังคม โดยปรับปรุงระบบนิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐาน สร้างวัฒนธรรมองค์กร มุ่งอำนวยความสะดวกด้วยความสะดวก รวดเร็ว ความปลอดภัยอย่างยั่งยืน อีกทั้ง กระบวนการยุติธรรมต้องมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ

5. แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ จะส่งผลให้เกิดผลิตภาพสูงขึ้น (higher productivity) ความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น (more competitive) การเติบโตอย่างครอบคลุมทั่วทุกภาคส่วน (more inclusive) และอย่างยั่งยืน (more sustainable) และสถาบันทางเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพสูง (high performance economic institution)

6. แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดกรอบการปฏิรูปครอบคลุมด้านทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ ทรัพยากรทางบก ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ ปฏิรูปสิ่งแวดล้อม และระบบบริหารจัดการ ซึ่งตั้งเป้าหมายให้ทรัพยากร ธรรมชาติได้รับการรักษา พันธุ์ให้สมบูรณ์และยั่งยืน เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ผ่านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพบนความร่วมมือของทุกภาคส่วน

7. แผนการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีส่วนร่วมในการวางระบบในการดูแลสุขภาพ ได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบสาธารณสุขที่เป็นเอกภาพและการอภิบาลระบบที่ดี

8. แผนการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ มุ่งเน้นการสร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อับความรับผิดชอบ และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ ดำรงรักษาเสรีภาพของการแสดงออก การรับรู้ของประชาชน ด้วยความเชื่อว่า เสรีภาพของการสื่อสารคือเสรีภาพของประชาชนตามแนวทางของประชาธิปไตย

9. แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เพื่อให้คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น และมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ สังคมไทยเป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้

10. แผนการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน ส่งผลให้กระบวนการแข่งขันด้านกิจการพลังงานมีความเป็นธรรมมากขึ้นภายใต้กลไกตลาดที่เหมาะสม พลังงานของประเทศมีความมั่นคง เพียงพอต่อประชาชนทุกคน และทุกภาคส่วนสามารถเข้าถึงและได้รับการบริการที่มีคุณภาพในระดับราคาที่ เป็นธรรม การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจะช่วยยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการพลังงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล การวางแผนและเตรียมความพร้อมระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเติบโตของพลังงานทางเลือก

11. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายให้ประเทศไทยมีระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) อยู่ใน 20 อันดับแรกของโลกในปี 2579

12. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ชาติกำหนดไว้ โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ ซึ่งได้วิเคราะห์สภาพปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาไทย ประกอบกับข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยต่าง ๆ กำหนดเป็นแผนงานเพื่อการปฏิรูป 7 เรื่อง จำแนกเป็น 29 ประเด็น ดังนี้

เรื่องที่ 1 : การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง มีประเด็นปฏิรูป 5 ประเด็น ได้แก่

- 1) การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และมีการทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2) การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา
- 3) การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
- 4) การทบทวนและปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ
- 5) การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

เรื่องที่ 2 : การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน มีประเด็นปฏิรูป 2 ประเด็น ได้แก่

- 1) การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาให้สมกับวัย
- 2) การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ 3 : การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีประเด็นปฏิรูป 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) การดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
- 2) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการดูแลเป็นพิเศษ
- 3) การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล หรือในสถานที่ศึกษาที่ต้องมีการยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วน

เรื่องที่ 4 : การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ มีประเด็น
ปฏิรูป 5 ประเด็น ได้แก่

- 1) การผลิตครู และคัดกรองครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศและมีจิตวิญญาณ
ของความเป็นครู
- 2) การพัฒนาวิชาชีพครู
- 3) เส้นทางวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม
- 4) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
- 5) องค์การวิชาชีพครู และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ 5 : การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยประเด็น
ปฏิรูป 8 ประเด็น ได้แก่

- 1) การปรับหลักสูตร พร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตร
ฐานสมรรถนะ
- 2) การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม
- 3) การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ
- 4) การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา
- 5) ระบบความปลอดภัยและระบบสวัสดิการของผู้เรียน
- 6) การปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 7) การปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล
ของระบบอุดมศึกษา
- 8) การจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (National Institute of Curriculum and Learning)

เรื่องที่ 6 : การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมาย ในการปรับปรุงการจัดการเรียน
การสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา
- 2) พื้นที่นวัตกรรมศึกษา
- 3) การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ 7 : การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational
and Learning Reform) ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป 3 ประเด็น ได้แก่

- 1) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (Digital Learning Reform :
National Digital Learning Platform (NDLP))
- 2) ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (big data for education)
- 3) การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (digital literacy)
ความฉลาดรู้สารสนเทศ (information literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (media literacy) เพื่อการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้
(learning how to learn) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้คิด การมารยาท
และจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)

ทำหน้าที่เป็นแผนขับเคลื่อนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในห้วงระยะ 5 ปีแรก เพื่อมุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้บรรลุตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายแห่งอนาคต ในอีก 20 ปีข้างหน้า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อไป ซึ่งกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ 10 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ มุ่งพัฒนาปรับเปลี่ยนให้คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมเพิ่มขึ้น คนในสังคมไทยทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสถาบันทางสังคม มีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา ชุมชน สื่อมวลชน และภาคเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน พร้อมทั้งการแก้ไขปัญหาความยากจน อันเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ตลอดจนเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยให้การลงทุนภาครัฐและเอกชนขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งพัฒนาภาคส่งออกให้ขยายตัว เพิ่มผลผลิตภาพการผลิตของประเทศ รักษาเสถียรภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งให้ผู้ผลิตทุกระดับธุรกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการรักษาฟื้นฟูและ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงด้านน้ำโดยบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจก การปรับตัว เพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการรับมือภัยพิบัติ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน ให้ความสำคัญในการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความสมานฉันท์สามัคคีของคนในชาติ ลดปัญหาความไม่สงบ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้รับโอกาสต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต นอกจากนั้น มุ่งเน้นให้ประเทศไทยมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งทางทหาร หรือแม้กระทั่งภัยคุกคามด้านอื่น ๆ ตลอดจนต้องพัฒนาให้แผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคม ให้ความสำคัญกับลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและให้บริการของภาครัฐ และประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ รวมทั้ง เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้นและลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้มิได้กระทำความผิด

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ มุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ในภาพรวมของประเทศ รวมถึงการพัฒนาด้านพลังงาน โดยการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน ลดการพึ่งพาก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า พัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล โดยการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ สร้างผู้ประกอบการธุรกิจดิจิทัลรายใหม่เพิ่มขึ้น และพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องตามมาตรฐานสากล เพื่อรับมือต่อภัยคุกคามทางออนไลน์ ตลอดจนพัฒนาด้านสาธารณูปการ (น้ำประปา) โดยการขยายกำลังการผลิตน้ำประปาและกระจายโครงข่ายการให้บริการน้ำประปาให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และบริหารจัดการลดน้ำสูญเสียในระบบส่งน้ำและระบบจำหน่ายน้ำ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม มุ่งเน้นการเพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ และเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อยกระดับความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ ให้ความสำคัญมุ่งเน้นการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาค และมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น เพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม สำหรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา มีเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุมและมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ มีระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาค และภูมิภาคอาเซียนเพิ่มขึ้น พร้อมทั้งทำให้ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอนุภูมิภาคอาเซียน และเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ ตลอดจนประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในทุกระดับ

5. นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการอุดมศึกษาและการผลิตและพัฒนาากำลังคน

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 อันประกอบด้วยนโยบายหลัก 12 ด้าน และนโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง เมื่อประมวลรายละเอียดคำแถลงนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา การผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศแล้ว จึงกำหนดเป็นประเด็นพัฒนาจำนวน 4 ประเด็น พร้อมด้วยแนวทางดำเนินการของการอุดมศึกษาที่ต้องขับเคลื่อน โดยสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ประเด็นพัฒนา 1 : การเตรียมและพัฒนาคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21

แนวทางดำเนินการ

1.1 ส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้องโดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัยและอุดมการณ์ของคนในชาติ คุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสาธารณะการเคารพกฎหมาย และกติกาของสังคมเข้าไปในทุกสาขาวิชาและในทุกกิจกรรม รวมถึงสร้างความสงบและความปลอดภัยต่อภัยยาเสพติดตั้งแต่ระดับชุมชน

1.2 สร้างความรู้ความเข้าใจในขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านโดยสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศควบคู่กับการส่งเสริม สร้างสรรค์งานศิลปวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

1.3 การพัฒนาบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ด้วยการปรับปรุงแบบการเรียนรู้และการสอนเพื่อพัฒนา 4 ทักษะความรู้ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานของคนทุกช่วงวัยสำหรับศตวรรษที่ 21 อาทิ การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน ปรับระบบดึงดูด การคัดเลือก การผลิตและพัฒนาครู การพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษาที่สาม และการจัดทำหลักสูตรอบรมระยะสั้น

1.4 พัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบ Lifelong Learning และการรองรับ Aging Society ผ่านระบบดิจิทัลเพื่อใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด

ประเด็นพัฒนา 2 : การสร้างบทบาทด้านการอุดมศึกษาบนเวทีโลก

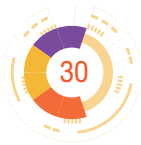
แนวทางดำเนินการ

2.1 สร้างบทบาทของไทยในภูมิภาคและเวทีโลกผ่านการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ และแสดงบทบาทประธานอาเซียนด้วยการเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน ส่งเสริมกรอบความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแสวงหาโอกาสทางการค้า การลงทุน องค์ความรู้และนวัตกรรมกับประเทศที่มีศักยภาพในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

ประเด็นพัฒนา 3 : ผลักดันขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

แนวทางดำเนินการ

3.1 สร้างและพัฒนานักวิจัย องค์ความรู้ ผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน สภาพแวดล้อม และระบบนิเวศที่เอื้อต่อการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศ

3.2 พัฒนาและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก โดยวางรากฐานระบบเศรษฐกิจของประเทศสู่อนาคตด้วยการต่อยอดอุตสาหกรรมเป้าหมายภายใต้แนวคิด BCG สร้างกลไกสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชนให้มีทักษะความสามารถ ทั้งในการบริหารจัดการธุรกิจสมัยใหม่ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ได้มากขึ้น

3.3 ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

ประเด็นพัฒนา 4 : ปฏิรูปกลไกการอุดมศึกษา

แนวทางดำเนินการ

4.1 กำหนดระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพของทุกช่วงวัย อาทิ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยมีกลไกการวัดและประเมินผล เพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน การสร้าง Career Path สำหรับส่งเสริมเยาวชนที่มีศักยภาพด้านกีฬาให้สามารถพัฒนาไปสู่นักกีฬาอาชีพ การจัดให้มีระบบที่สามารถรองรับความต้องการพัฒนาปรับปรุงทักษะอาชีพของทุกช่วงวัย และการศึกษาแนวทางการพัฒนาเป็นรูปแบบธนาคารหน่วยกิต

4.2 ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก่เด็กที่มีความสามารถแต่ไม่มีทุนทรัพย์เป็นกรณีพิเศษ ตลอดจนแก้ไขปัญหานี้เส้นทางการศึกษา โดยการปรับโครงสร้างหนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และทบทวนรูปแบบการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่เหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้องค์ความรู้ของอุดมศึกษาเข้ามีส่วนร่วมจัดระบบการศึกษารูปแบบที่เลี้ยงเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

4.3 ลงทุนในโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและเทคโนโลยีสื่อสารไร้สายในระบบ 5G ให้สามารถสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สนับสนุนนโยบายด้านสังคม อาทิ การบริการด้านการศึกษา และการบริการด้านสาธารณสุข ตลอดจนสร้างโอกาสการพัฒนาอาชีพของประชาชน

4.4 พัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ โดยการจัดรูปแบบองค์กรใหม่ที่มีความยืดหยุ่นคล่องตัว จัดอัตรากำลังและพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปรับเปลี่ยนกระบวนการอนุมัติให้เป็นระบบดิจิทัล พัฒนาโปรแกรมออนไลน์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ พัฒนาระบบข้อมูลขนาดใหญ่ในการบริหารราชการแผ่นดิน (Big Data) เปิดเผยข้อมูลเพื่อความโปร่งใสและสร้างระบบธรรมาภิบาล ตลอดจนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริการและตรวจสอบภาครัฐ

6. นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมได้จัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 ขึ้น ให้ความสำคัญสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ มุ่งเน้นการพัฒนานโยบายสำหรับทุกกลุ่มทั้งเชิงพื้นที่และระดับประเทศ และอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่มีข้อมูลสนับสนุน (Evidence-based Policy) โดยกำหนดเป้าหมายหลักและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Objectives) รวมถึงประเด็นสำคัญ (Key Issues) ในการพัฒนาอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ยึดหลักเน้นความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์เป็นสำคัญ (Demand-driven) เพื่อเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ดังนี้

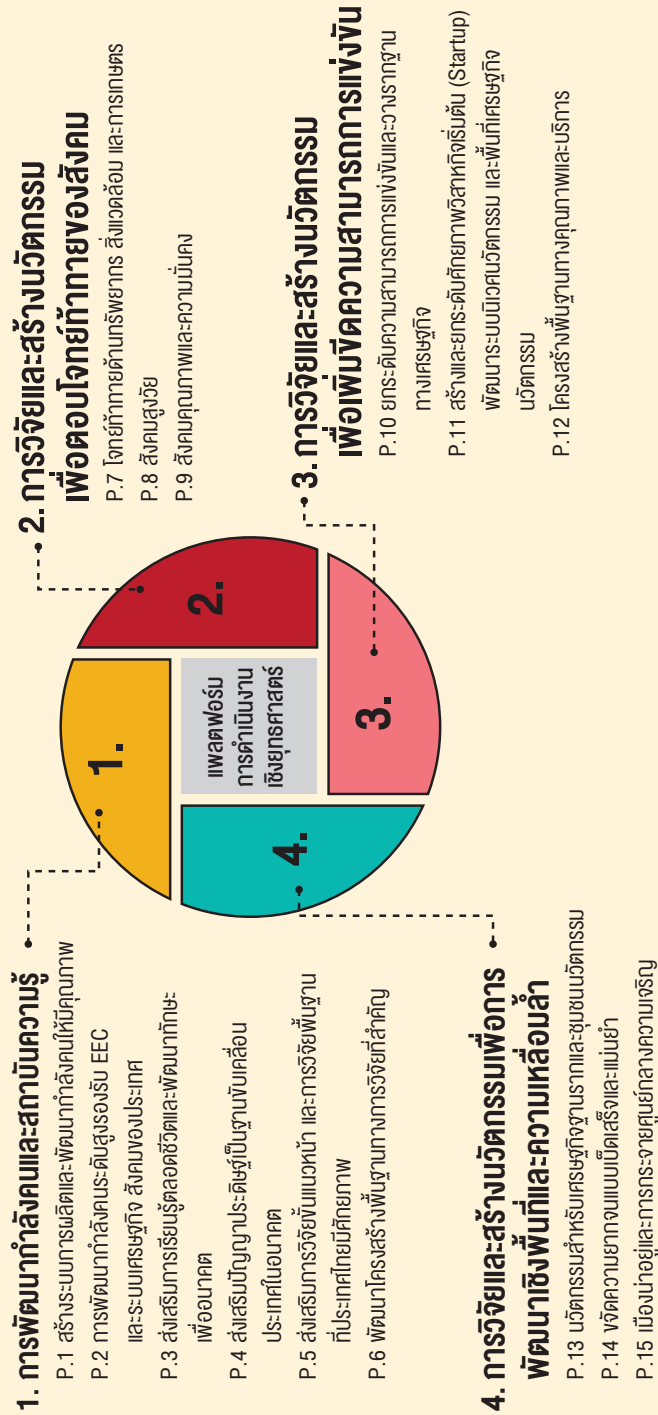
วิสัยทัศน์ อววน.

“เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาส
อย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยสร้างความเข้มแข็ง
ทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพาประเทศไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว”

หน่วยงานทุกภาคส่วนและทุกระดับในระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำเป็นต้องมีบทบาทร่วมกันต่อการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ดังกล่าวให้บรรลุผลในปี พ.ศ. 2570 โดยใช้กลไกด้านการพัฒนาคนควบคู่กับการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมในลักษณะแพลตฟอร์ม (platform) ความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 แพลตฟอร์ม 16 โปรแกรม พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญ (Objectives and Key Results : OKRs) เพื่อแปลงลงสู่แนวทางระดับต่าง ๆ ให้เกิดผลอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ดังภาพที่ 1.10 นโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2563-2570

ภาพที่ 1.10 นโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2563-2570

นโยบายและยุทธศาสตร์ อววน. พ.ศ. 2563-2570

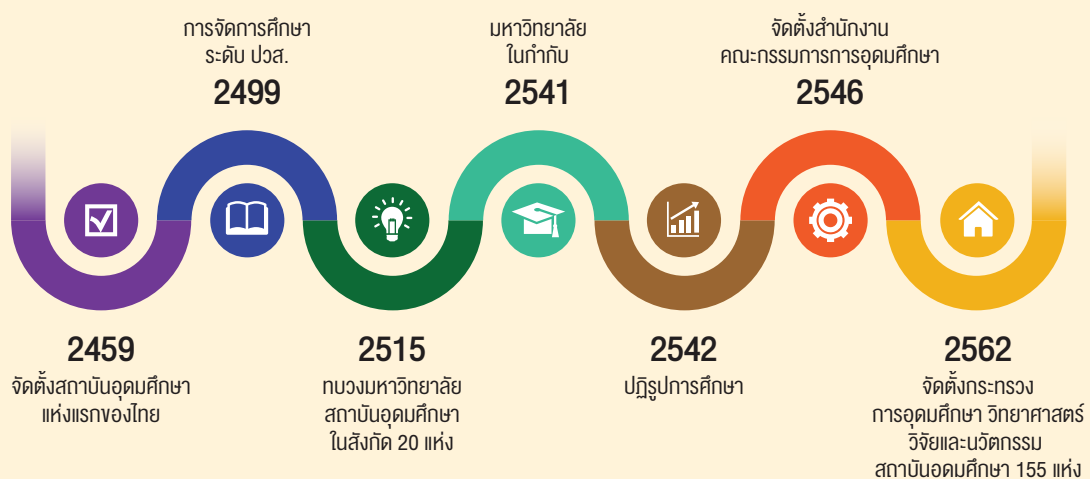

P.16 การปฏิรูประบบการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

1.3 สถิติอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยในแบบมหาวิทยาลัยตามแบบสากลจัดขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2459 รวมระยะเวลาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 103 ปี มีวิวัฒนาการของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ เมื่อปี พ.ศ. 2542 จนถึงการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในปี พ.ศ. 2562 โดยนำสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มาสังกัดภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีจุดมุ่งเน้นในการผลิตกำลังคนชั้นสูงทั้งใน ระดับปริญญาตรี โท และเอก รวมทั้งการนํานงานวิจัยมาต่อยอดเป็นนวัตกรรมให้เกิดความเข้มแข็งของการพัฒนาประเทศทั้งในมิติของสังคมและเศรษฐกิจ โดยในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน รวม 155 แห่ง มีผู้เรียนรวมทั้งสิ้นประมาณ 1.86 ล้านคน (ข้อมูลปีการศึกษา พ.ศ. 2560) การขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาของไทยสามารถจำแนกออกเป็น 4 ช่วงระยะของการพัฒนา ที่มีจุดเน้นในการผลิตกำลังคนแตกต่างกันตามบริบทของการพัฒนาประเทศในขณะนั้น โดยในระยะที่ 1 สถาบันอุดมศึกษายังมีอยู่เพียงไม่กี่แห่งจะเน้นการผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงในภาครัฐ เพื่อเข้ารับราชการเป็นหลัก ระยะที่ 2 เป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังภูมิภาคเกิดการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ของประเทศ ระยะที่ 3 เป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อมวลชน มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาระบบเปิดในรูปแบบของตลาดวิชาเพื่อรองรับความต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีจำนวนผู้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น และปัจจุบันระยะที่ 4 เป็นช่วงสำคัญเป็นช่วงของการรองรับการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 ที่จะใช้ศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาในฐานะแหล่งที่รวมองค์ความรู้สร้างคนคุณภาพสูง สร้างงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้หลุดพ้นกับดักรายได้ปานกลาง

ภาพที่ 1.11 103 ปี การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. สถาบันอุดมศึกษา

ภาพที่ 1.12 การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ และหน่วยงานอื่น

การกระจายตัวของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ

และหน่วยงานอื่นที่มีการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

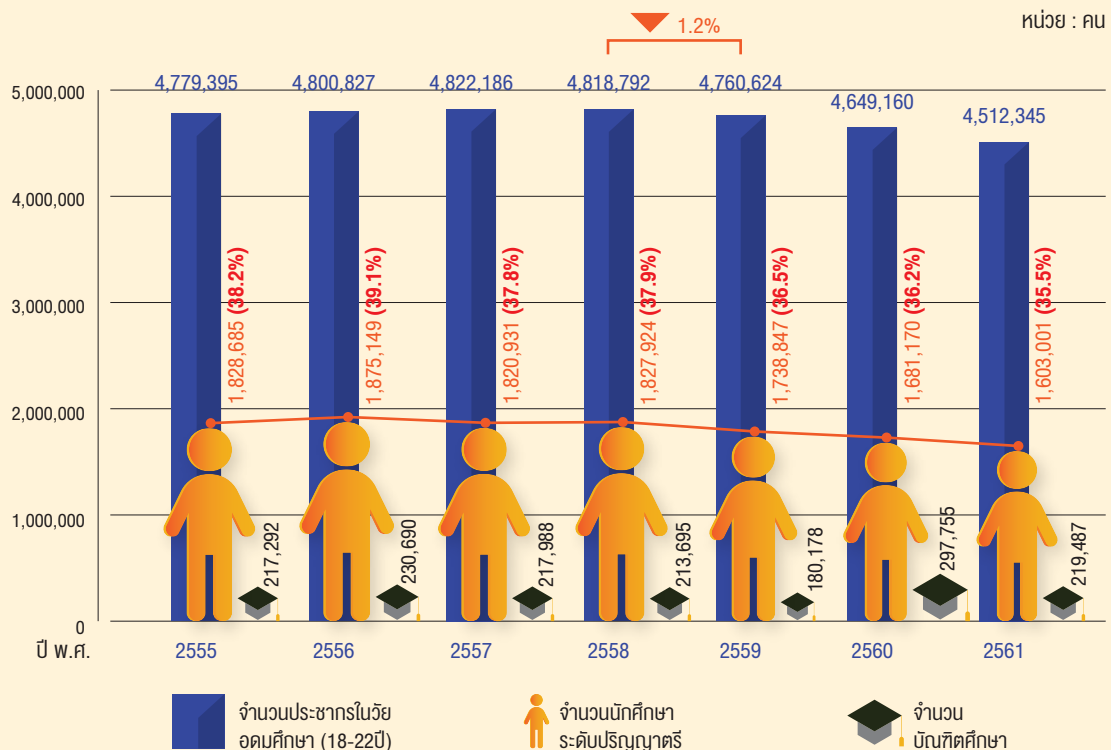

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับกระทรวงการอุดมศึกษาฯ จำนวน 155 แห่ง แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 26 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 72 แห่ง มหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 56 แห่ง ในจำนวนมหาวิทยาลัยของรัฐสามารถแบ่งกลุ่มย่อยเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ กลุ่มเก่า 9 แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ 38 แห่ง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง (2 กลุ่มหลังนี้สามารถจัดรวมเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐกลุ่มใหม่ได้) นอกจากนี้ กระทรวงการอุดมศึกษาฯ ดูแลสถาบันวิทยาลัยชุมชนอีก 20 แห่งใน 20 จังหวัด มีสถานะเทียบเท่ากรมหรือ 1 สถาบันอุดมศึกษา ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดตั้งกระจายตัวอยู่ทุกภูมิภาค ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมวิทยาเขตที่ตั้งขึ้นเพื่อขยายโอกาสให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในหลากหลายพื้นที่ของประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะสะท้อนขีดความสามารถของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะรองรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ขณะที่ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรย่อมส่งผลต่อจำนวนผู้เรียนที่ลดลง และในระยะยาวย่อมส่งผลต่อการคงอยู่ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่ต้องปรับตัวให้รองรับทิศทางของบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว

2. จำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

หากพิจารณาการขยายตัวของจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษา (อายุระหว่าง 18-22 ปี) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2561 พบว่าจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษามีแนวโน้มหดตัวลงสอดคล้องกับแนวโน้มโครงสร้างประชากรทั้งระบบ ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 มีหดตัวจากปี พ.ศ. 2558 คิดเป็นร้อยละ 1.2 โดยแนวโน้มที่ลดลง จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต เมื่อพิจารณาจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัด กระทรวงการอุดมศึกษาฯ จะเห็นได้ว่ามีลักษณะการเปลี่ยนแปลงแบบหดตัว ดังเช่น จำนวนประชากรวัยอุดมศึกษา คิดเป็นสัดส่วนนักศึกษาต่อประชากรในปี พ.ศ. 2559 อยู่ที่ร้อยละ 36.5 ลดลงจากปี พ.ศ. 2558 ที่ร้อยละ 37.9 และ ลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2560-2561 ที่ร้อยละ 36.2 และร้อยละ 35.5 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ พิจารณาจำนวนบัณฑิตศึกษายังมีการเปลี่ยนแปลงแบบผกผันตลอดระยะเวลา 7 ปี ซึ่งเมื่อนำมากำหนดสัดส่วน เปรียบเทียบกับจำนวนนักศึกษาแล้ว พบว่าอัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงยังอยู่ในระดับที่น้อยมาก ดังนั้น สามารถสรุป การวิเคราะห์จากสถิติในข้างต้นได้ว่า กลุ่มประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ถือเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก (Age Group) ของการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการรับนักศึกษา เข้าสู่สถาบันอุดมศึกษา และเพื่อคงประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของทรัพยากรที่ลงทุนในระบบอุดมศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่อุดมศึกษาต้องเร่งขยายกลุ่มเป้าหมายเพื่อทดแทนจำนวนผู้เรียนในกลุ่มเป้าหมายเดิม

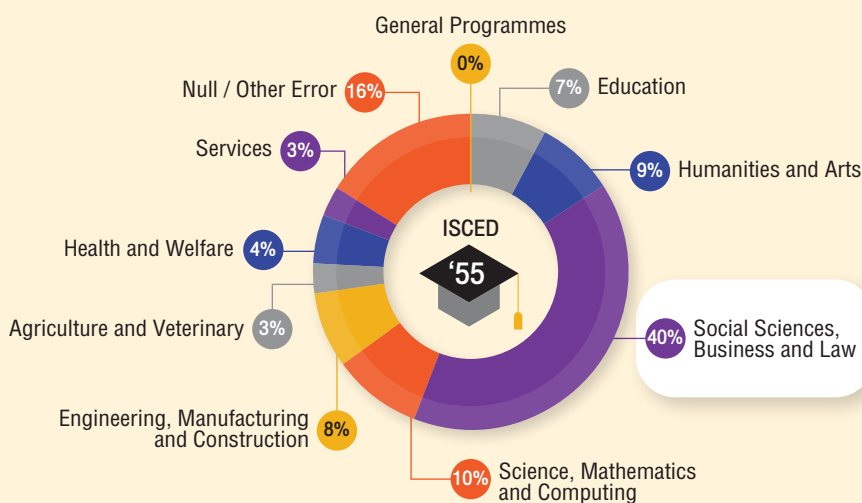
ภาพที่ 1.13 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในช่วงวัยอุดมศึกษา (อายุระหว่าง 18-22 ปี) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2561

ภาพที่ 1.14 กราฟแสดงสัดส่วนจำนวนนักศึกษาปริญญาตรี จำแนกตาม 9 กลุ่มสาขาวิชา และ ISCED ปี พ.ศ. 2555 และ ปี พ.ศ. 2561 ของสถาบันอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ

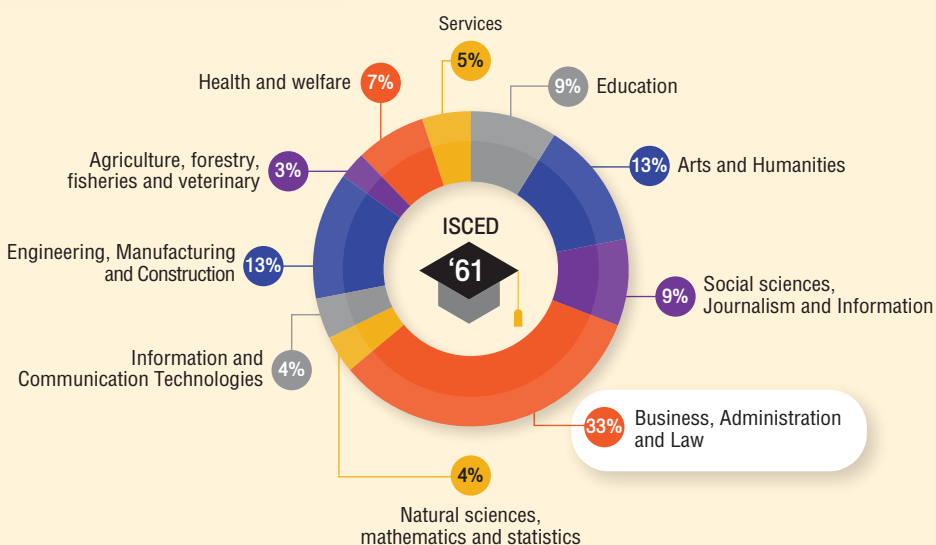
จำนวนนักศึกษาปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2555

จำแนกตาม ISCED 9 กลุ่ม จำนวน 1,828,685 คน

จำนวนนักศึกษาปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2561

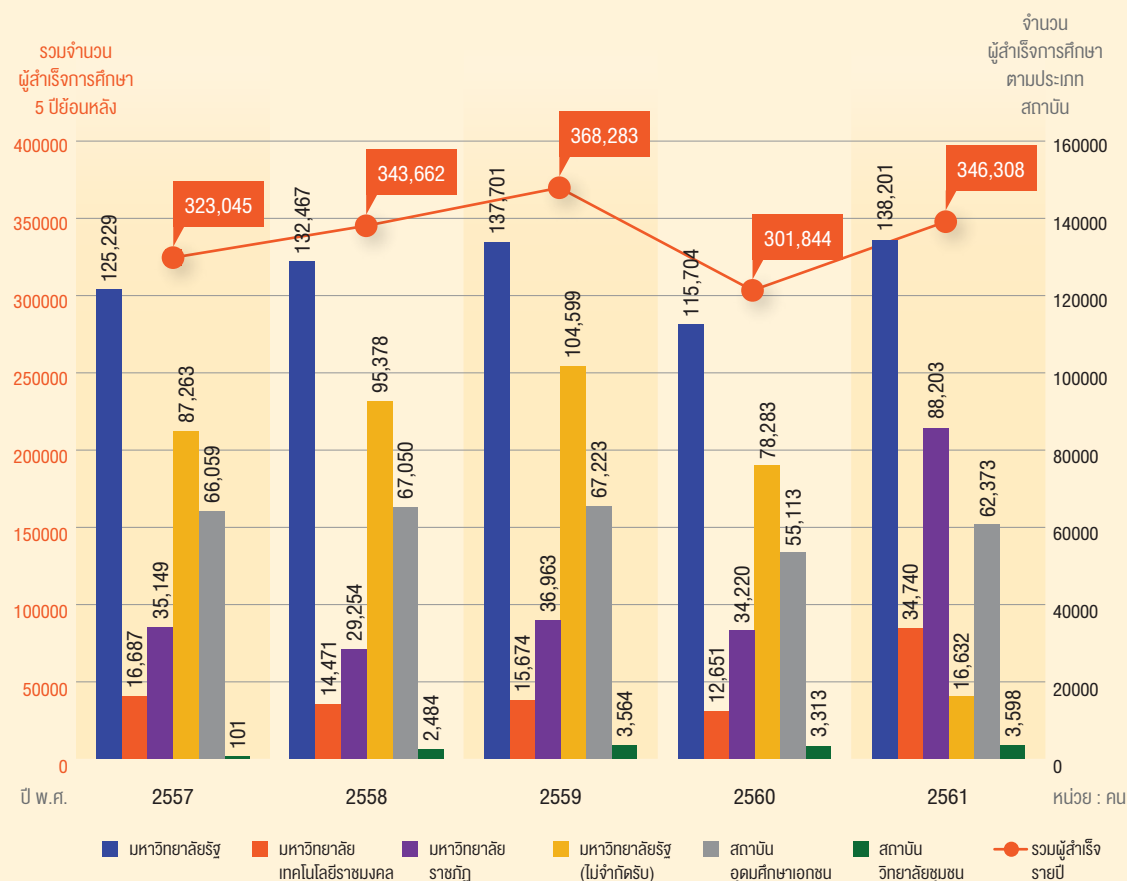
จำแนกตาม ISCED 10 กลุ่ม จำนวน 1,603,001 คน

จำนวนนักศึกษารวมระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ปี พ.ศ. 2555 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2561 พบว่ามีจำนวนนักศึกษาลดลง คิดเป็นร้อยละ 12.34 ซึ่งสอดคล้องกับการหดตัวของจำนวนประชากรในวัยอุดมศึกษา ดังนั้น จึงพิจารณาจำนวนนักศึกษาในสัดส่วนสาขาวิชาตามการจัดกลุ่มของ ISCED ในช่วงปีเดียวกัน พบว่า สาขาวิชาที่ได้รับความนิยมเข้าศึกษามากที่สุดยังคงอยู่ในกลุ่มทางด้านสังคมศาสตร์ ในกลุ่ม Social Sciences, Business and Law คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษานิเทศศาสตร์ทั้งหมดของปี พ.ศ. 2555 และในปี พ.ศ. 2561 กลุ่ม Business, Administration and Law และกลุ่ม Social Science, Journalism and Information คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 33 และร้อยละ 9 เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษานิเทศศาสตร์ทั้งหมดของปีตามลำดับ ทั้งนี้ ได้จำแนกกลุ่มสาขาวิชาออกตามลักษณะของอัตราการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนได้ ดังนี้ กลุ่มสาขาวิชาที่ขยายตัว ได้แก่ กลุ่ม Education, กลุ่ม Social Sciences, Journalism, Information, Business, Administration and Law, และ กลุ่ม Services ขยายตัวร้อยละ 2, กลุ่ม Arts and Humanities ร้อยละ 4, กลุ่ม Health and welfare ร้อยละ 3, กลุ่ม Engineering, Manufacturing and Construction ร้อยละ 5 ในส่วนกลุ่มสาขาวิชาที่หดตัว ได้แก่ กลุ่ม Natural sciences, mathematics and statistics และ Information and Communication Technologies ร้อยละ 2 และกลุ่มสาขาวิชาที่ชะลอการขยายตัว ได้แก่ กลุ่ม Agriculture, forestry, fisheries and veterinary การเปรียบเทียบลักษณะการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มสาขาวิชาจะพบว่า กลุ่มสาขาทางด้านสังคมศาสตร์และการบริการมีการขยายตัวเป็นส่วนใหญ่ประกอบกับมีแนวโน้มที่ดีเมื่อกลุ่มสาขาวิศวกรรมศาสตร์และกลุ่มสุขภาพบริการอื่นเป็นกลุ่มที่จะตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศในอนาคตมีการขยายตัวมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มสาขาที่ต้องเร่งผลักดันให้ผู้เรียนสนใจและเห็นประโยชน์ที่จะเติบโตในสายอาชีพ (Career Path) คือ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์และเกษตรศาสตร์ ที่พบว่าการหดตัวและชะลอการขยายตัว ด้วยเหตุที่ต้องเร่งผลักดันเนื่องจากกลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่คาดการณ์ว่าจะตอบโจทย์การพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น อุดมศึกษาในบทบาทการผลิตกำลังคนจะมีส่วนผลักดันสัดส่วนสาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ให้เกิดดุลยภาพ โดยนำโจทย์ปัญหาดังกล่าวไปกำหนดการวางแผนเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนให้ชัดเจนเพื่อให้ทรัพยากรบุคคลที่มีจำนวนจำกัด สามารถได้รับการพัฒนาในสาขาที่ตรงกับความต้องการจากภาคอุตสาหกรรมและบริการได้อย่างตรงทิศทาง อีกทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการว่างงานและผลักดันศักยภาพการแข่งขันของประเทศได้อย่างแท้จริง

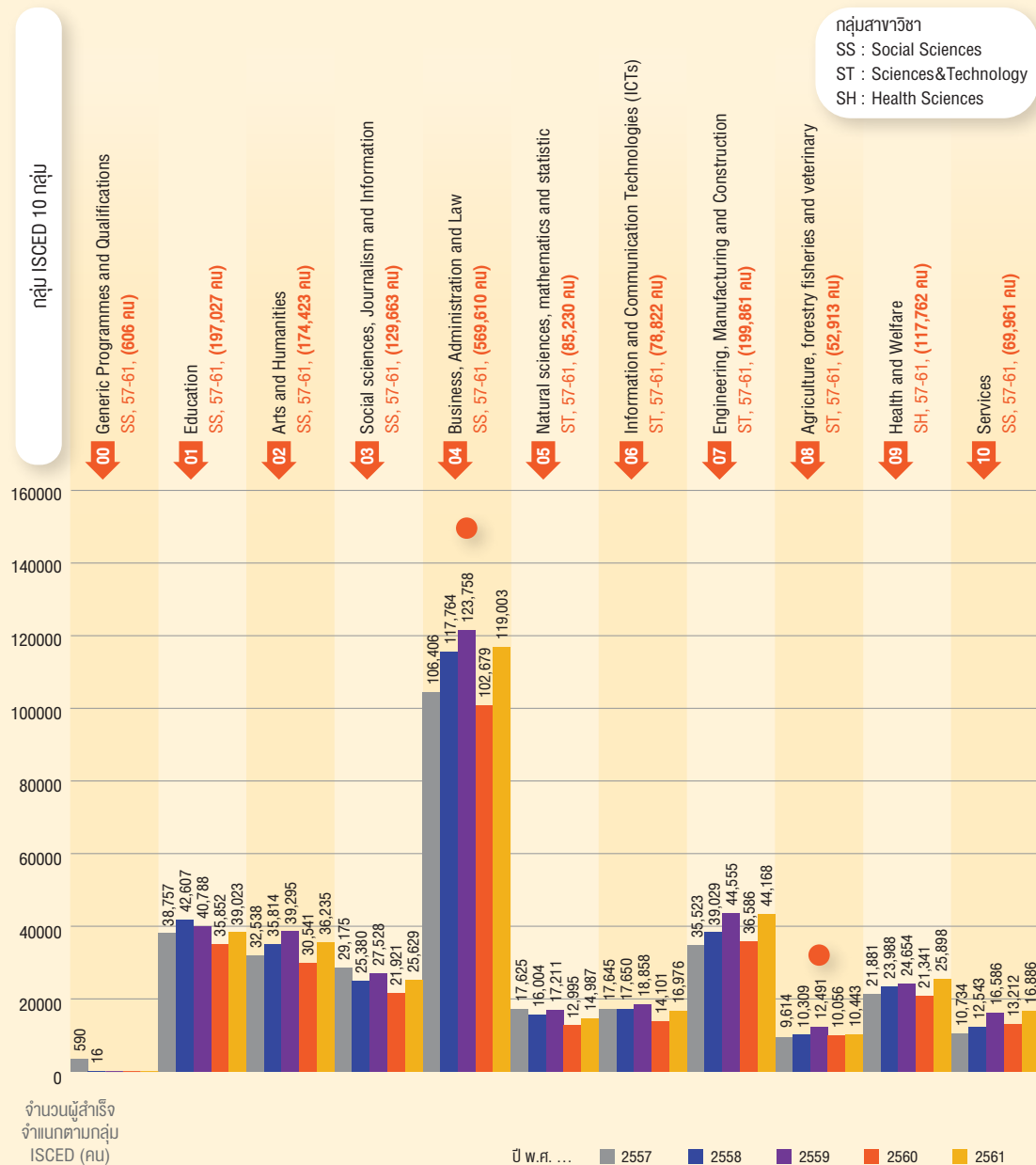
เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 1.15 พบว่า กลุ่มมหาวิทยาลัยของรัฐยังคงเป็นกลุ่มที่ผลิตบัณฑิตในสัดส่วนที่สูงสุด เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของอัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละประเภทสถาบัน พบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันวิทยาลัยชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงแบบผกผัน ในประเภทที่น่าสนใจคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดที่ร้อยละ 157.8 ในปี พ.ศ. 2561 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้า และมหาวิทยาลัยไม่จำกักรับ (เปิด) หดตัวลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2559 ที่ร้อยละ 25.2 และ 78.8 ตามลำดับ

ภาพที่ 1.15 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2561

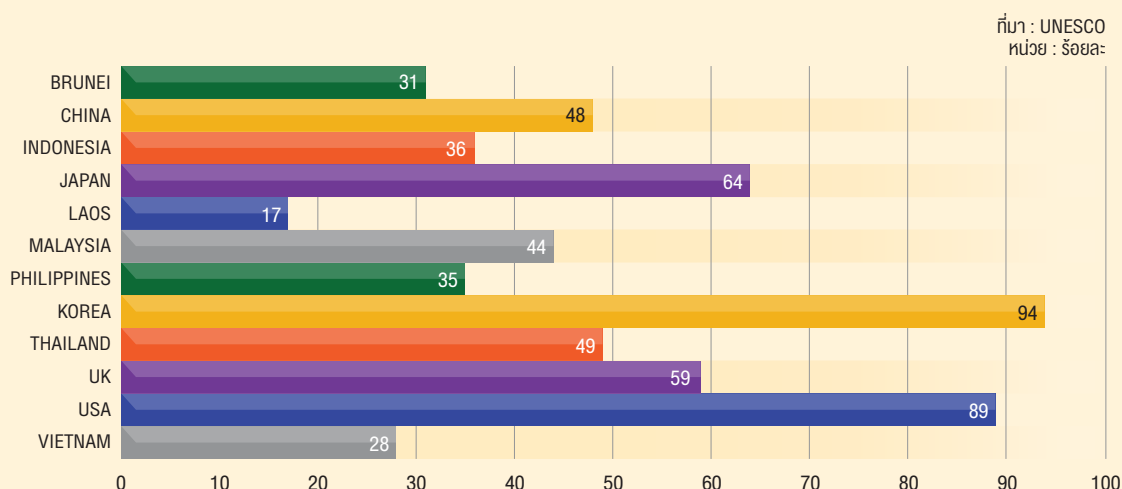

เมื่อพิจารณาผู้สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2557-2561 จำแนกสาขาวิชาตามการจัดกลุ่ม ISCED มีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาตรีในปี พ.ศ. 2555-2561 จำแนกสาขาวิชาตามการจัดกลุ่ม ISCED พบว่า กลุ่มสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์มีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษามากกว่ากลุ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์ โดยกลุ่มที่มีผู้สำเร็จการศึกษามากที่สุด คือ กลุ่ม Business, Administration and Law สำหรับกลุ่มที่มีผู้สำเร็จในสัดส่วนที่ต่ำกว่าและต่ำที่สุด คือ กลุ่ม Agriculture, forestry, fisheries and veterinary ดังภาพที่ 1.16

ภาพที่ 1.16 กราฟแสดงจำนวนนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด จำแนกตามการจัดกลุ่มสาขาวิชา ISCED ระหว่างปี พ.ศ. 2557-2561

ภาพที่ 1.17 สัดส่วนของประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ที่เข้าสู่อุดมศึกษาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2559

การเปรียบเทียบสัดส่วนประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี ที่เข้าสู่ระบบอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2559 ของประเทศไทย จากข้อมูลของ UNESCO พบว่า มีอัตราการเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาที่ร้อยละ 49 ซึ่งนับได้ว่ามีผู้เรียนในอุดมศึกษาอยู่ในระดับสูงประเทศหนึ่งของโลก โดยมีสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรวัย 18-22 ปี แสดงถึงโอกาสการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐเพื่อให้ประเทศหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง ยังจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตทั้งในมิติเชิงปริมาณและคุณภาพไปพร้อมกัน เพื่อให้ทัดเทียมกับนานาชาติหรือประเทศพัฒนาแล้วในโลก ดังนั้น อุดมศึกษาจึงต้องนำผลการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วโลกมาพิจารณาร่วมกับศักยภาพในมิติต่างๆ ทั้งทางด้านหลักสูตรความร่วมมือกับนานาชาติ การแลกเปลี่ยนผู้เรียนและบุคลากร ตลอดจนการกำหนดบทบาทของอุดมศึกษาไทยในเวทีโลกให้ชัดเจน

3. บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

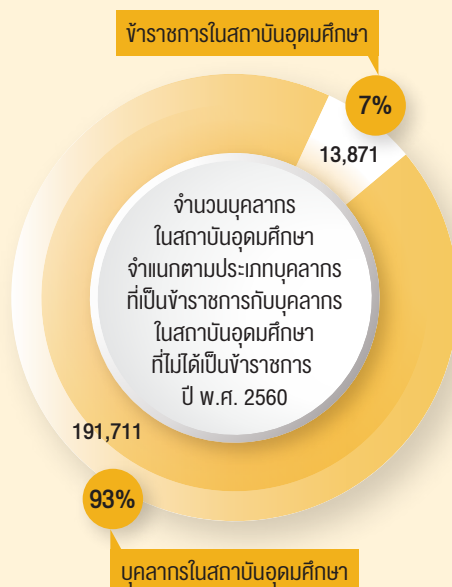
ภาพที่ 1.18 จำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและเอกชนสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ ปี พ.ศ. 2555-2560

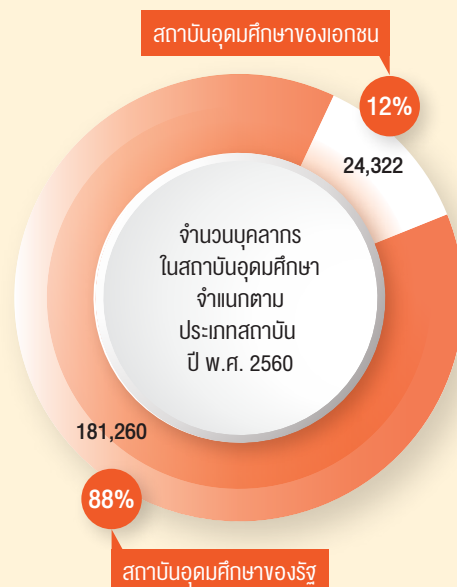
บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนประกอบด้วยสายวิชาการและสายสนับสนุนที่มีชั่วโมงการสอนและช่วยสอน และสายสนับสนุนที่ไม่มีชั่วโมงสอนในช่วงปี พ.ศ. 2555-2560 มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในสายวิชาการและสายสนับสนุนที่มีชั่วโมงการสอนปี พ.ศ. 2558 จาก 68,453 คน เป็น 74,249 คน ในปี พ.ศ. 2560 โดยมีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 8 และมีสัดส่วนระหว่างสายวิชาการ : สายสนับสนุนเป็น 36 : 64 หรือคิดเป็นสายวิชาการ 1 คนต่อสายสนับสนุน 1.77 คน โดยประมาณ ทั้งนี้ หากพิจารณาประเภทบุคลากรที่อยู่ในระบบอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2560 พบว่ามีข้าราชการเหลืออยู่ในสถาบันอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 7 ของบุคลากรในระบบอุดมศึกษาทั้งหมด เนื่องจากการเปลี่ยนสถานภาพจากสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดของรัฐไปเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีบุคลากรจำนวนมาก ทำให้แนวโน้มจำนวนข้าราชการลดลงอย่างต่อเนื่อง หากพิจารณาจำนวนบุคลากรจากประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ : สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จะมีสัดส่วนอยู่ที่ 88 : 12 ซึ่งแสดงว่าบุคลากรส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และไม่ได้มีสถานภาพเป็นข้าราชการ หากพิจารณาจำนวนนักศึกษารวมในสถาบันอุดมศึกษาจะพบว่าร้อยละ 84 อยู่ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ส่งผลให้การขยายตัวของบุคลากรในสถาบันของรัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ขณะที่ในอนาคตจำนวนผู้เรียนในระบบอุดมศึกษาเริ่มลดลง อาจส่งผลกระทบต่อกับงบประมาณที่ขอรับสนับสนุนเพิ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นการค่าตอบแทนของบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต ตามแผนภาพ 1.19

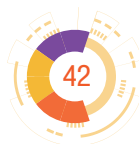
ภาพที่ 1.19 จำนวนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามประเภทบุคลากรที่เป็นข้าราชการกับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ ปี พ.ศ. 2560

(หน่วย : คน)

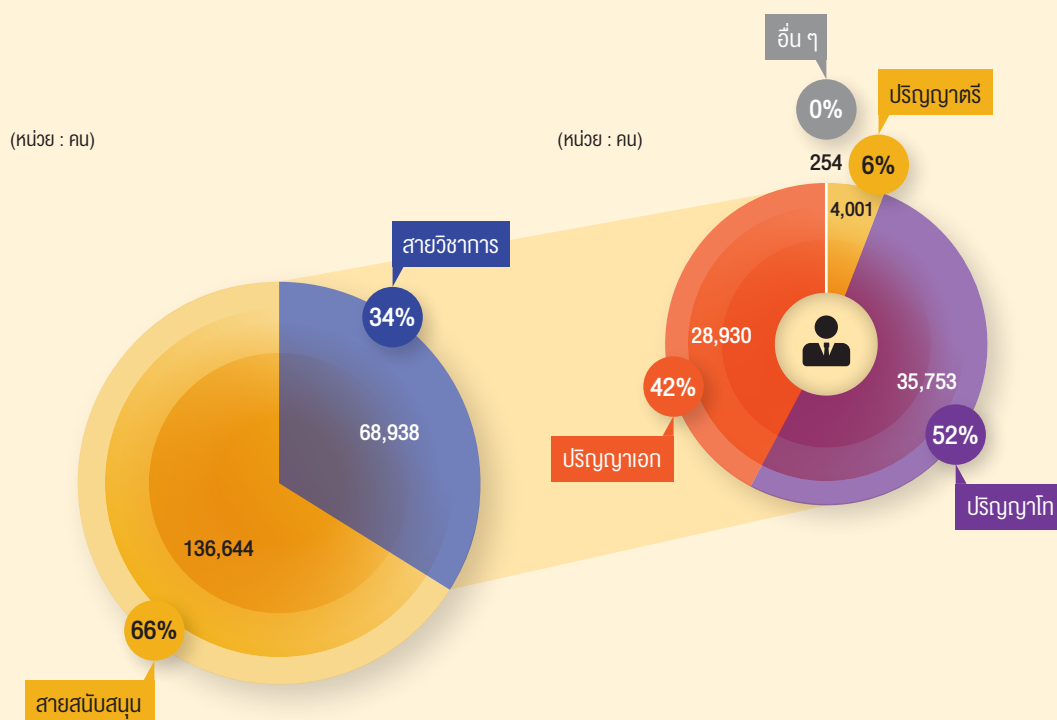
(หน่วย : คน)

บุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาและมีตำแหน่งทางวิชาการคิดเป็นร้อยละ 34 ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยจำแนกระดับการศึกษาของบุคลากรสายวิชาการ ระดับปริญญาเอก : ปริญญาโท : ปริญญาตรี : อื่น ๆ เป็น 42 : 52 : 5 : 1 และมีสัดส่วนทางวิชาการ อาจารย์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ : รองศาสตราจารย์ : ศาสตราจารย์ เป็น 71 : 20 : 8 : 1 ตามลำดับ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าบุคลากรสายวิชาการซึ่งเป็นสายหลักทำหน้าที่สอนในสถาบันอุดมศึกษาจะมีการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาถึงร้อยละ 99 ของบุคลากรสายวิชาการทั้งหมด โดยเฉพาะระดับปริญญาเอกซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 42 ของบุคลากรสายวิชาการ ภาพที่ 1.20

ภาพที่ 1.20 จำนวนบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษา ปีการศึกษา พ.ศ. 2560

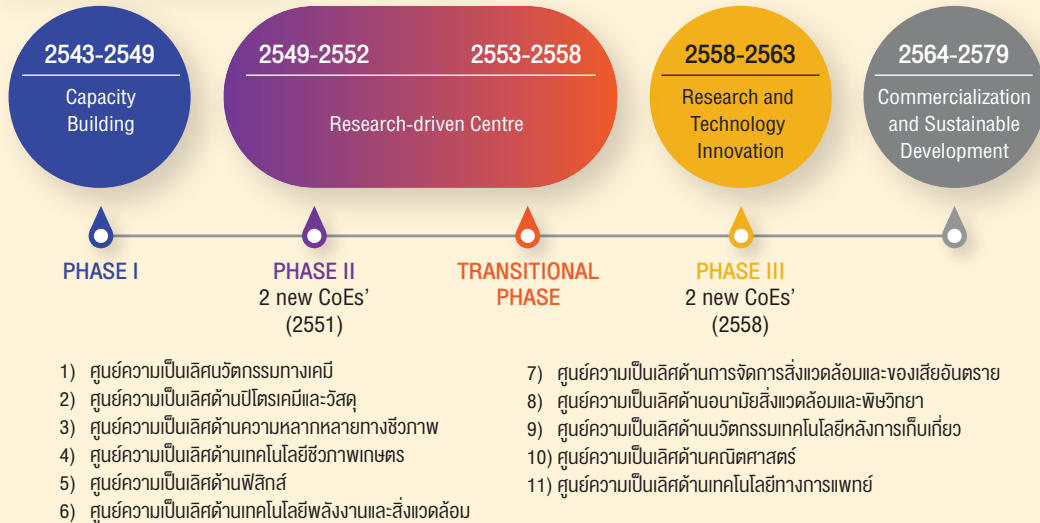

4. การขับเคลื่อนวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาไทย

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสำคัญของประเทศในการสร้างสรรค์การทำวิจัยและผลิตผลงานวิจัย เป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนการยกระดับขีดความสามารถของประเทศ รวมทั้งสร้างความยอมรับในระดับนานาชาติ รัฐบาลได้เล็งเห็นความจำเป็นในการนำงานวิจัยและนวัตกรรมมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศโดยเป็นการทำงานร่วมกันของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เพื่อเป็นฐานการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีรวม 7 ศูนย์ ในปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันมีศูนย์ความเป็นเลิศรวม 11 ศูนย์ โดยมีการจัดสรรงบประมาณเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปี พ.ศ. 2560 รวมประมาณ 7,820 ล้านบาท มีผลงานที่เกิดจากงบประมาณแผ่นดิน และแหล่งเงินจากภายนอก ประกอบด้วยผลงานวิจัยตีพิมพ์ถึง 9,322 เรื่อง แบ่งเป็นนานาชาติ 7,011 เรื่อง และในประเทศ 2,311 เรื่อง การพัฒนากำลังคนระดับสูงระดับปริญญาโท 7,060 คน ระดับปริญญาเอก 1,602 คน และระดับหลังปริญญาเอก 103 คน

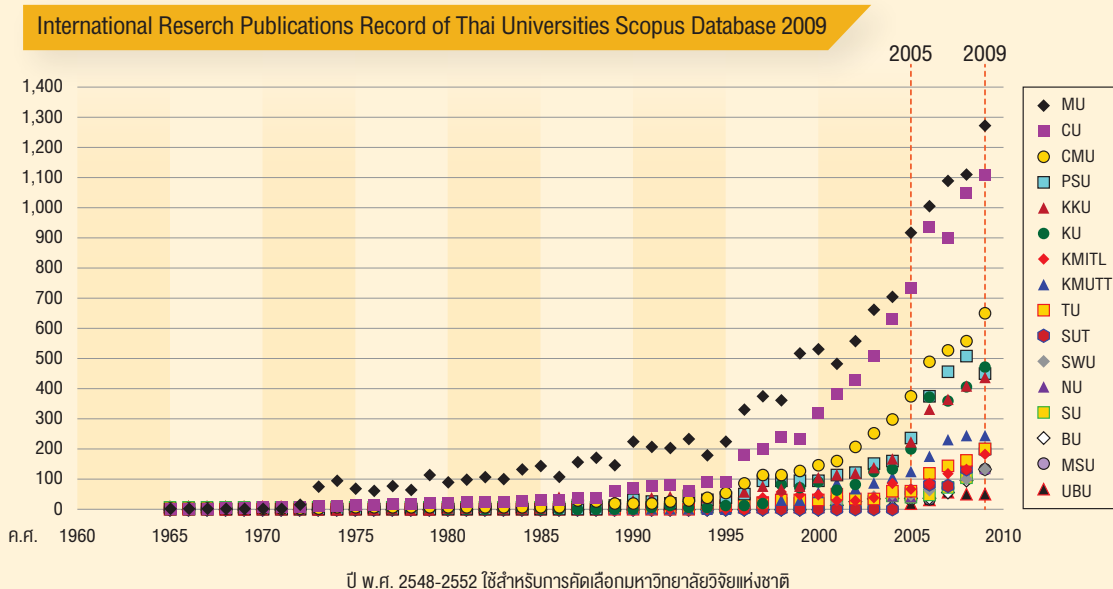
ภาพที่ 1.21 การพัฒนาของศูนย์ความเป็นเลิศในระยะต่าง ๆ

CoEs' Phasing Development

การขับเคลื่อนสำคัญ ในปีช่วงปี พ.ศ. 2553 โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในขณะนั้น ได้จัดทำโครงการ “มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ” ทำให้เกิดกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ (National Research Universities) จำนวน 9 แห่ง ที่ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

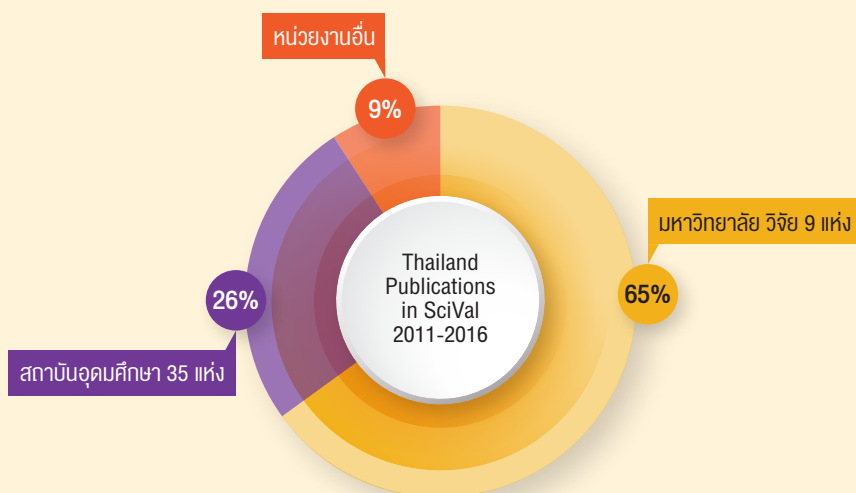
ภาพที่ 1.22 กราฟแสดงข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติของ 16 มหาวิทยาลัยไทยจาก Scopus Database ปี พ.ศ. 2548-2552 ใช้สำหรับการคัดเลือกมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ

สกอ. ได้ให้การสนับสนุนเงินวิจัยต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 5 ปีงบประมาณ (พ.ศ. 2554-2558) ภายใต้งบประมาณ “โครงการไทยเข้มแข็ง” มีกรอบวงเงินเริ่มต้น 12,000 ล้านบาท ต่อมาเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2552 สำนักงานประมาณ ได้มีการปรับลดกรอบวงเงินเหลือเพียง 5,000 ล้านบาท นอกจากกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติแล้ว ยังมีมหาวิทยาลัย ระดับกลางของรัฐ อีก 70 แห่ง ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง และมหาวิทยาลัยกลุ่มใหม่ (มหาวิทยาลัย ราชภัฏ 40 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 9 แห่ง และสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน) ได้รับสนับสนุนทุนวิจัย จาก สกอ. เช่นกัน โดยสถาบันอุดมศึกษากลุ่มนี้ได้รับการสนับสนุนในโครงการวิจัยที่เป็นโครงการในสาขาวิชาเด่น และจำเพาะของแต่ละสถาบันในการมุ่งเน้นการค้นหาคำตอบ ความเข้าใจชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ดิน-น้ำ-ป่า ความหลากหลายทางชีวภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

โครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติได้ปิดโครงการในปี พ.ศ. 2560 ได้สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ นักศึกษาระดับปริญญาโท 1,355 คน ปริญญาเอก 755 คน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในโครงการวิจัยกลุ่มเกษตร กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพจำนวน 18 โครงการ พบว่ามีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value) อยู่ระหว่าง 14-48,891 ล้านบาท มีอัตราส่วนผลที่ให้อัตราต้นทุน (B/C Ratio) อยู่ระหว่าง 3.56-139.70 คือทุกโครงการวิจัยมีความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจโดยมีผลต่อการลงทุนไม่ต่ำกว่า 3 เท่าและสูงสุดถึง 140 เท่า

ภาพที่ 1.23 ข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติในประเทศไทย จาก Scival ปี พ.ศ. 2554-2559

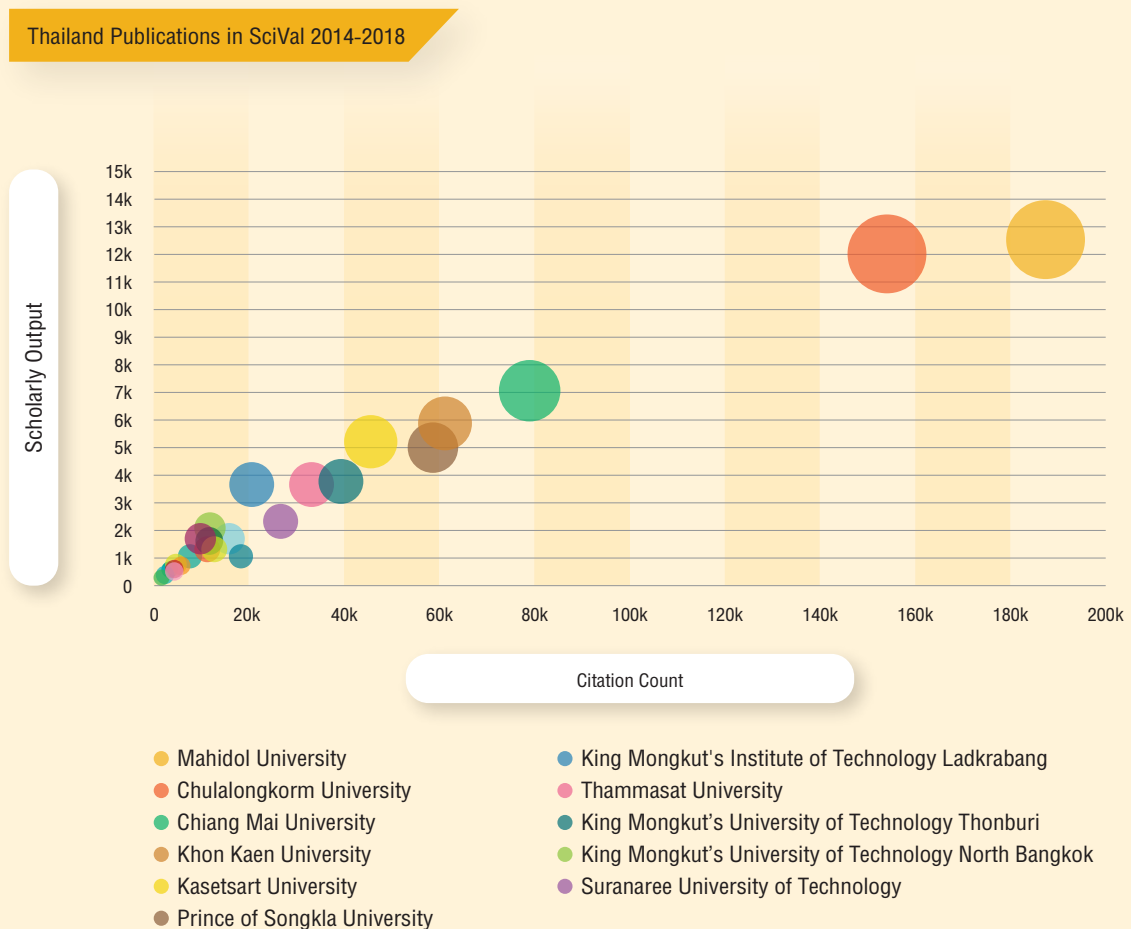

หากพิจารณาศักยภาพด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยเพื่อตอบโจทย์นโยบายในการยกระดับขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ ให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกตามบริบทของการพัฒนาในขณะนั้น เมื่อสืบค้นจากฐานข้อมูล Scopus ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับนานาชาติ จะพบว่า มากกว่าร้อยละ 90 ของผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในช่วงปี พ.ศ. 2554-2559 มาจากมหาวิทยาลัย 44 แห่ง ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลของปี พ.ศ. 2554-2559 โดยโปรแกรม Scival พบว่า ร้อยละ 65 เป็นผลงานจากมหาวิทยาลัยวิจัย 9 แห่งในขณะที่อีกร้อยละ 26 มาจากสถาบันอุดมศึกษา 35 แห่ง และอีกร้อยละ 9 เป็นงานวิจัยของหน่วยงานอื่น ๆ ในประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาเป็น Key Drivers ที่สำคัญของระบบวิจัยของประเทศไทย

จากฐานข้อมูล Scopus ในช่วงปี พ.ศ. 2557-2561 (ค.ศ. 2014-2018) พบว่าสถาบันอุดมศึกษามีผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ. 2557 รวม 14,165 เรื่อง เพิ่มขึ้นเป็น 20,127 เรื่องในปี พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 42 ของปี พ.ศ. 2557 และมีผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในส่วนของสถาบันอุดมศึกษารวม 81,524 เรื่อง เมื่อคิดจากผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในส่วนของประเทศไทย คิดเป็นถึงร้อยละ 88 ของผลงานที่ตีพิมพ์ทั้งหมดของประเทศในฐานข้อมูล Scopus

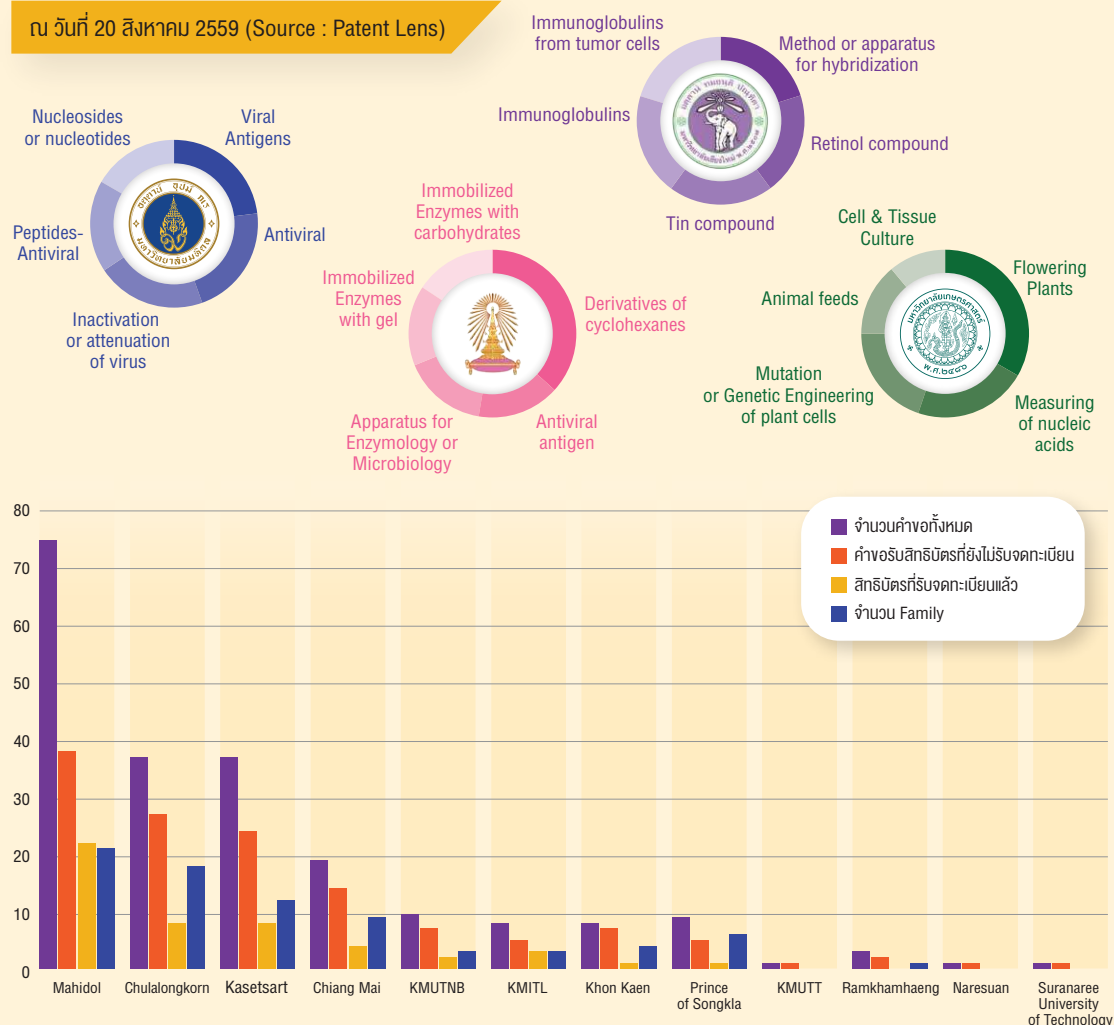
ภาพที่ 1.24 ข้อมูลผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติของ 44 สถาบันอุดมศึกษา

ในส่วนของ Citation Index ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่บ่งชี้ถึงคุณภาพของผลงานวิจัยนั้น พบว่ามีเพียง 10 มหาวิทยาลัยวิจัยเท่านั้นที่มีจำนวน Cumulative Citation Index เกิน 10,000 ในฐานข้อมูล SCOPUS ในปี พ.ศ. 2557-2561 (ภาพที่ 1.24) ดังนั้น Citation index และ International Patent (ภาพที่ 1.25) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลถึงการจัดอันดับมหาวิทยาลัยและการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ของ International Institute for Management (IMD) และ World Economic Forum (WEF) อีกด้วย

ภาพที่ 1.25 รายละเอียดด้านคำขอสิทธิบัตร จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนและความหลากหลายของประเภทสิทธิบัตรที่ยื่นคำขอ (ข้อมูลจากฐานข้อมูลนานาชาติ Patent Lens มกราคม 2560)

ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2559 (Source : Patent Lens)

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาล ในการยกระดับการวิจัยพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โครงการพระราชริฏกลุ่ม D1 จึงได้ให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการวิจัยในระดับ Technology Readiness Level 4 ขึ้นไป เพื่อกระตุ้น ให้มีการนำผลงานวิจัยประยุกต์ Proof-of-Concept ไปผลิตเป็น Laboratory Prototype เพื่อกระตุ้นภาคอุตสาหกรรม

ให้มาร่วมต่อยอดผลงานวิจัยไปสู่ผลงานวิจัยเชิงพาณิชย์ งบประมาณทั้งสิ้น 1.416 พันล้านบาท สำหรับผู้บริหารโครงการ Innovation Hub ที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทยร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา ได้มอบหมายให้มีประธานและคณะทำงานประจำ Innovation Hub 5 กลุ่มสาขา ดังนี้ คือ 1. Agriculture and Food 2. Aging Society 3. Smart City 4. Smart Energy และ 5. Creative Economy ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการเพียงปีเดียว โครงการ Innovation Hub นี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการให้ Block Grant แก่ผู้ที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการวิจัย ทำให้เกิดผลิตผลที่มีนวัตกรรมชนิด Technology-based จำนวนมาก

สถาบันอุดมศึกษาไทยบนเวทีโลก

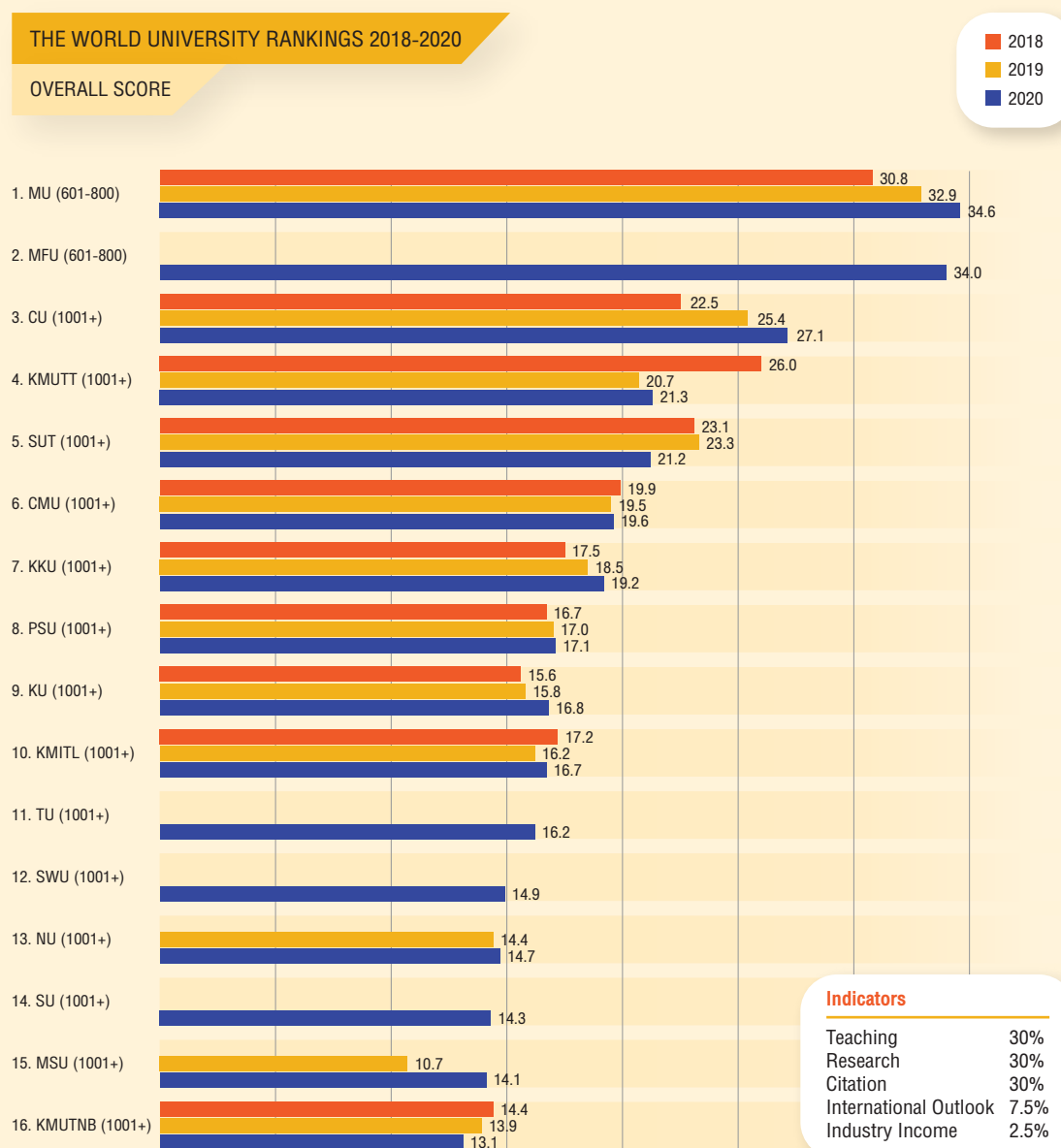
การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกจากกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการส่งผ่านข้อมูล ข่าวสารได้อย่างรวดเร็วทั่วทุกมุมโลก ทำให้เกิดการรับรู้ และเปรียบเทียบในด้านคุณภาพ ซึ่งไม่เว้นแม้แต่สถาบันอุดมศึกษา เป็นการสะท้อนศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา และขีดความสามารถในการพัฒนาของประเทศ หากพิจารณาจากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาทั่วโลกทั้งจาก THE World University Ranking และ QS World University Rankings พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาของไทยส่วนหนึ่งได้รับการจัดอันดับ รวมทั้งได้รับการยอมรับบนเวทีโลก

ภาพที่ 1.26 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2019-2020

Rank	Thai University	Teaching	30%	Research	30%	Citations	30%	Income from Industry	2.5%	International Outlooks	7.5%	Total Scores
601-800	Mahidol University	31.6	9.48	21	6.3	45.2	13.56	73.4	1.84	46.1	3.46	34.63
601-800	Mae Fah Luang University	14.4	4.32	9	2.7	74.4	22.32	34.5	0.86	50.6	3.80	34.00
801-1000	Chulalongkorn University	31.5	9.45	21.7	6.51	22.2	6.66	64.8	1.62	37.8	2.84	27.08
1001+	King Mongkut' s University of Technology Thonburi	17.3	5.19	16.7	5.01	23.6	7.08	74	1.85	29.2	2.19	21.32
1001+	Suranaree University of Technology	19.7	5.91	12.3	3.69	27	8.1	44.5	1.11	32.1	2.41	21.22
1001+	Khon Kaen University	21.6	6.48	12	3.6	18	5.4	55.2	1.38	31.1	2.33	19.19
1001+	Chiang Mai University	20.8	6.24	14.2	4.26	18	5.4	48.6	1.22	32.8	2.46	19.58
1001+	King Mongkut' s Institute of Technology Ladkrabang	17.8	5.34	19.5	5.85	6.7	2.01	82	2.05	19.6	1.47	16.72
1001+	Kasetsart University	18.6	5.38	12.8	3.84	10.3	3.09	59.8	1.50	37.1	2.78	16.79
1001+	Prince of Songkla University	18.1	5.43	10.1	3.03	17.6	5.28	35.4	0.89	32.6	2.45	17.07
1001+	Thammasat University	18.6	5.58	11.7	3.51	11.7	3.51	38.9	0.97	34.4	2.58	16.15
1001+	Srinakharinwirot University	19.9	5.97	8.4	2.52	12.6	3.78	40.6	1.02	20.9	1.57	14.85
1001+	Silpakorn = University	15.5	4.65	8.3	2.49	13.6	4.08	39.9	1.00	27.5	2.06	14.28
1001+	Naresuan University	17.7	5.01	7.8	2.34	12.6	3.78	34.9	0.87	35.9	2.69	14.70
1001+	Maharakham University	18.5	5.55	8	2.4	11	3.3	35.5	0.89	26.1	1.96	14.10
1001+	King Mongkut' s University of Technology North Bangkok	15.1	4.53	9.9	2.97	10.1	3.03	41.9	1.05	20.9	1.57	13.15

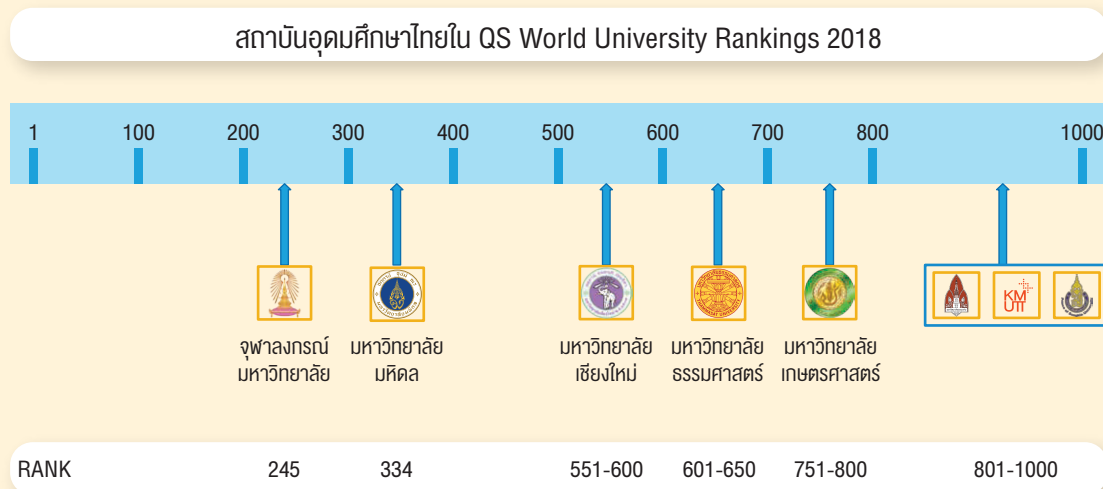
การจัดอันดับโดย THE World University Ranking 2019-2020 พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาของไทย 16 แห่ง ได้รับการจัดอันดับ และมีสถาบันอุดมศึกษา 3 แห่ง ที่ได้รับการจัดอันดับต่ำกว่า 1,000 อันดับ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามลำดับ (ภาพที่ 1.26) โดยมีค่าคะแนนรวมจากดัชนีด้านการจัดการเรียนการสอน การวิจัย ผลงานวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง และการยอมรับในระดับนานาชาติสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 2018-2019 (ภาพที่ 1.27)

ภาพที่ 1.27 ค่าคะแนนรวมสถาบันอุดมศึกษาไทยใน THE World University Ranking 2018-2020

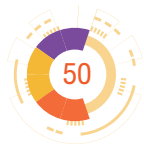
ภาพที่ 1.28 อันดับสถาบันอุดมศึกษาไทยใน QS World University Ranking 2018

สถาบันอุดมศึกษาไทยบนเวทีโลก

หากพิจารณาการจัดอันดับโดย QS World University Rankings 2018 พบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาไทย 8 แห่งที่ได้รับการจัดอันดับ โดยอยู่ในช่วงอันดับที่ 200 ถึง 500 รวม 2 แห่ง (ภาพที่ 1.28) ซึ่งหากเปรียบเทียบกับประเทศมาเลเซียจะพบว่ามีสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการจัดอันดับรวม 9 แห่ง มีจำนวนที่ใกล้เคียงกับของประเทศไทย โดยอยู่ในอันดับต่ำกว่า 200 จำนวน 1 แห่ง และอยู่ในช่วงอันดับ 200 ถึง 500 จำนวน 4 แห่ง

ดังนั้น การจะยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมทั้งของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับบนเวทีวิชาการทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก จำเป็นจะต้องสร้างผลงานวิจัยและองค์ความรู้ที่มีคุณภาพ สามารถใช้ในการอ้างอิง และนำไปจดสิทธิบัตร จนไปสู่การสร้างนวัตกรรม สร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างแท้จริง ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้อาจพัฒนาผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ และได้รับการยอมรับเพิ่มขึ้น รวมทั้งการปรับสัดส่วนของบุคลากรสายวิชาการต่อสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเหมาะสม ที่จะส่งผลให้สัดส่วนของงานวิจัยต่อบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาสูงขึ้น เพื่อเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาไปสู่การจัดอันดับที่ดีขึ้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.4 บทบาทของอุดมศึกษาในบริบทปัจจุบัน

ตามพระราชบัญญัติ การอุดมศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 26 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้ 1) การจัดการศึกษา 2) การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม 3) การบริการวิชาการแก่สังคม 4) การทะนุบำรุง ศิลปะและวัฒนธรรม และ 5) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัจจัยทั้งภายในและภายนอกระบบอุดมศึกษาเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบ ต่อการเปลี่ยนแปลง การวิเคราะห์นโยบายและแผนระดับประเทศสำหรับถ่ายทอดทิศทางการพัฒนาได้อย่างชัดเจน รวมถึงการวิเคราะห์สถิติเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพปัจจุบัน สารสำคัญทั้งหมดนี้จะนำมาสรุปเป็นบทบาทของอุดมศึกษา ในบริบทปัจจุบัน (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

จุดแข็ง Strengths

- สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันหลักทางวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงในการสร้างสรรค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม อีกทั้งเป็นแหล่งผลิตและพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อยกระดับคุณภาพสังคมไทย
- สถาบันอุดมศึกษามีความเป็นอิสระและแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่หลากหลาย เปิดกว้างทางโอกาส ต่อการเข้าถึงทางการศึกษา และเพียงพอต่อการรองรับประชากรเข้าสู่ระบบ
- อุดมศึกษานูรณาการทำงานกับหลายภาคส่วนจนเกิดเป็นภาคีเครือข่าย (Consortium) ที่เข้มแข็งทั้งในระดับ นานาชาติ ระดับประเทศ และระดับชุมชนเชิงพื้นที่
- สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งการผลิตนักวิจัยและผลงานวิจัยทางวิชาการ โดยการนำงานวิจัยไปถ่ายทอด เพื่อใช้ประโยชน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
- อุดมศึกษาไทยมีความเป็นสากลในการจัดการเรียนการสอน เช่น การเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติ การร่วมทุนหรือร่วมมือของสถาบันต่างชาติดกับสถาบันอุดมศึกษาหรือภาคเอกชนของประเทศ

จุดอ่อน Weaknesses

- สถาบันอุดมศึกษาติดติดกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ทั้งทางกลไกงบประมาณและการบริหารจัดการ แบบภาครัฐ ส่งผลให้การพัฒนาประสิทธิภาพเชิงบริหารมีลักษณะอ่อนแอปรับตัวล่าช้า
- สถาบันอุดมศึกษายังต้องเผชิญปัญหาธรรมชาติในการบริหารจัดการตนเอง ส่งผลต่อคุณภาพ การจัดการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การเปิดสอนหลายหลักสูตรเพื่อเพิ่มรายได้ ขาดการพัฒนาจุดเด่นอันเป็น อัตลักษณ์ของสถาบัน
- นักวิจัยและผลงานวิจัยยังกระจุกตัว อีกทั้งปัญหาความสมดุลระหว่างภาระงานวิจัยกับภาระงานสอนของอาจารย์
- คุณภาพของระบบเทคโนโลยีและการวิเคราะห์ต่ำ เช่น ขาดระบบประเมินผลการดำเนินงานเชิงคุณภาพ ขาดระบบวางแผนการผลิตกำลังคนทั้งในและนอกระบบอุดมศึกษา ขาดระบบการประเมินผลด้านการวิจัย ในภาพรวมของประเทศ ขาดดัชนีวิเคราะห์ประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิตและความสูญเสียค่าทางการศึกษา ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศยังขาดคุณภาพที่ดีที่ถูกต้องและทันสมัยเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการจัดการเชิงระบบ ที่รองรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

โอกาส Opportunities

- วิทยาการอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลและโลกาภิวัตน์ (Globalization) จะเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดโอกาสต่อการปรับเปลี่ยนและพลิกโฉมอุดมศึกษา (Reinventing University)
- คนรุ่นใหม่ (Gen-Z) มีความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เกิดแรงจูงใจให้อุดมศึกษาพยายามแสวงหาวิธีการตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย
- อุดมศึกษามีกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้นส่งผลต่อการปรับรูปแบบการจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงไปเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่ครอบคลุมถึงวัยผู้สูงอายุ และวัยแรงงาน
- นโยบายของรัฐเห็นความสำคัญกับการผลิตกำลังคนในระดับอุดมศึกษาและงานวิจัยคุณภาพสูง เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ

อุปสรรค Threats

- การสนับสนุนงบประมาณจากรัฐจะมีเงื่อนไขและข้อจำกัดมากยิ่งขึ้น ทำให้อุดมศึกษาต้องพึ่งพาตนเองสูงขึ้น อาจนำไปสู่อุดมศึกษาเชิงพาณิชย์และการจัดการศึกษาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน
- กระแสการแข่งขันทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งการเคลื่อนย้ายกำลังคนอุดมศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ องค์ความรู้ เทคโนโลยี ตลอดจนความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้น่ากลับมาพัฒนาประเทศเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วน แต่อุดมศึกษายังไม่สามารถปรับบทบาทใหม่ให้ตอบสนองได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในเวทีวิชาการระดับนานาชาติ
- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศที่หดตัวลง ทำให้ประชากรวัยอุดมศึกษา (18-22 ปี) ลดลง ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งต้องเร่งปรับตัวให้รองรับภาวะความเสี่ยงทางการเงิน

ภาพที่ 1.29 SWOT ของอุดมศึกษาไทย

บทบาทของอุดมศึกษาในบริบทปัจจุบัน

ส่วนที่

2

ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

2.1 เจตนารมณ์ วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ของแผน

ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) การพัฒนาเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจ และสังคมดิจิทัล (Digitization) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและรูปแบบการใช้ชีวิตของคนในสังคมไทย อาทิ อัตราการเกิดของประชากรมีแนวโน้มลดลง การเคลื่อนย้ายของผู้คนเข้าสู่สังคมเมือง และการพัฒนาพื้นที่ให้มีความเป็นเมืองมากขึ้น (Urbanization) ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualization) ตลอดจนภาวะการพึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น (Communization) ปัจจัยข้างต้นนี้ส่งผลโดยตรงต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ประกอบกับ นโยบายของรัฐบาลวางทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยอาศัยศักยภาพของการอุดมศึกษาในการผลิตและพัฒนากำลังคนคุณภาพและสมรรถนะสูง การสร้างโอกาสในการเข้าถึงอุดมศึกษา และองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ตอบโจทย์การพัฒนาสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ผลผลิตที่เกิดจากอุดมศึกษาดังกล่าว จำเป็นต้องพัฒนาระบบอุดมศึกษาใหม่ ที่สร้างระบบการขับเคลื่อนทั้งความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูงในระบบอุดมศึกษา การบริหารและธรรมาภิบาล การสร้างภาคีภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาอุดมศึกษา ให้สามารถเกิดศักยภาพสูงสุดต่อการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐ นำไปสู่การจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาคุณภาพและโอกาสทางการศึกษาของคนในประเทศอย่างยั่งยืน และมุ่งเน้นให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่มีประโยชน์ต่อการสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ตลอดจนการสร้างหลักสูตรชั้นนำที่สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่มีคุณภาพเทียบเคียงกับระดับสากล ดังนั้น จึงได้กำหนดเจตนารมณ์ของแผน การขับเคลื่อนแผนด้านการอุดมศึกษา ดังนี้

1. อุดมศึกษาไทยนำการพัฒนา เปิดโอกาสการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพคนไทยในศตวรรษที่ 21 ให้มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. อุดมศึกษาไทยเป็นแหล่งความรู้และศาสตร์ต่าง ๆ ที่ทันสมัย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ
3. อุดมศึกษาไทยบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาของศาสตร์และวิชาการ รวมถึงการเรียนรู้ที่จะบูรณาการข้ามศาสตร์
4. อุดมศึกษาไทยพัฒนาคุณภาพสู่สากล เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

หมายเหตุ : แผนด้านการอุดมศึกษา ฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการดำเนินการตามพันธกิจ เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติฯ ผ่านกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการอุดมศึกษา และการทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี รวมถึงการยกระดับกลไกการขับเคลื่อน และการปฏิรูปจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ และแนวทางที่กำหนดในแผนนั้น สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทั้งเอกชน และนอกสังกัดของกระทรวงสามารถนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการดำเนินการตามพันธกิจ เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และคำว่า “สถาบันอุดมศึกษา” ที่จะใช้ต่อไปในเอกสารแผนฯ นี้ หมายรวมถึง สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในสังกัดทั้งรัฐและเอกชน รวมถึงนอกสังกัดของกระทรวง ที่ให้การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพมนุษย์

วิสัยทัศน์

“อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

วัตถุประสงค์ของแผน

1. เพื่อยกระดับคุณภาพการอุดมศึกษาให้เทียบเคียงกับประเทศพัฒนาแล้ว สร้างปัญญาให้สังคมไทยและสังคมโลก ยกย่องศักยภาพทุนมนุษย์ให้เป็นปัจจัยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยกย่องความเป็นนานาชาติ (Internationalization) ยกย่องศักยภาพวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรมให้เป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศและตอบโจทย์ยุคโลกาภิวัตน์
2. เพื่อสนับสนุนการถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมอย่างกว้างขวางและครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการให้สามารถนำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรมมาใช้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อสนับสนุนการเคลื่อนย้ายทางสังคม (Social Mobility) ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ครอบคลุมประชากรวัยเรียน วัยแรงงานและผู้สูงอายุให้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะตามความต้องการของตลาดแรงงาน การสร้างงานและการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในท้องถิ่นหรือภูมิสำเนาของตนเอง
4. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการกำกับดูแลระบบอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการตนเองของสถาบันอุดมศึกษา สามารถพัฒนาระบบบริหารแบบมีอาชีพ ด้วยกำหนดจุดเน้น เพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ (Reinventing University) ความสัมพันธ์แผนด้านการอุดมศึกษากับแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ของแผน

อ้างอิงจาก : เอกสารประกอบการบรรยายของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ภาพที่ 2.2 แผนผังยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา

แผนผังยุทธศาสตร์
เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์

“อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

เป้าหมาย 1 : กำลังคนมีคุณภาพ
และปริมาณรองรับการพัฒนาประเทศ
และการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก

เป้าหมาย 2 : งานวิจัยเพื่อสร้าง
องค์ความรู้และนวัตกรรม
เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย 3 : สถาบันอุดมศึกษา
มีสมรรถนะตรงตามอัตลักษณ์/จุดแข็ง
เพื่อให้เกิดคุณภาพในระบบอุดมศึกษา

เป้าหมายย่อย

- 1.1 บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Desired Characteristics) โดยมีความสมดุลทั้งทักษะวิชาชีพ และทักษะการดำรงชีวิต (Soft & Hard Skills)
- 1.2 อุดมศึกษามีผลิตและพัฒนากำลังคนสอดคล้องกับเป้าหมาย และตอบโจทย์ประเทศซึ่งมีคุณภาพ และเชิงปริมาณ
- 1.3 ผู้เรียนทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Equality in Access) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning, Credit Bank)
- 1.4 ประชากรวัยแรงงานได้รับการพัฒนา และยกระดับทักษะ เพื่อการทำงาน (Re Skills, Up Skills & New Skills)
- 1.5 กระบวนการจัดการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐาน และยืดหยุ่น เหมาะสมกับผู้เรียน (Enhancing Curriculums for Desired Learning Outcomes)
- 1.6 ภาควิชาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการศึกษาระดับอุดมศึกษา และสถาบันวิชาการทั้งในและต่างประเทศมีส่วนร่วมในการกำหนด และพัฒนาหลักสูตรเพื่อการผลิตบัณฑิต (Degree) และการพัฒนาบัณฑิต (Non-Degree)
- 1.7 อาจารย์มีความเป็นมืออาชีพในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ เป็นที่ยอมรับทั้งในและนอกประเทศ
- 1.8 บุคลากรได้รับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา
- 1.9 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่ม ในสถาบันอุดมศึกษา (Campus Life & Universal Design)

เป้าหมายย่อย

- 2.1 ขีดความสามารถในการวิจัย สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมของ อุดมศึกษาที่นำไปสู่การใช้งานจริง และสร้างโอกาสทางธุรกิจ (Corporate University, Start-up, Spin-off, Incubator และ Accelerator)
- 2.2 ระบบรวบรวมองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อการสืบค้นที่เอื้อต่อการอ้างอิงทางวิชาการ และนำไปใช้ประโยชน์
- 2.3 เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ วิจัยและนวัตกรรมการ ระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศให้มีความเป็นเลิศ (นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรศักยภาพสูง)
- 2.4 เส้นทางความก้าวหน้าทางสายอาชีพของนักวิจัย ในสถาบันอุดมศึกษา (Career path)
- 2.5 ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างพอเพียง
- 2.6 อุปสรรคที่เป็นภาระต่อการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม ในสถาบันอุดมศึกษาลดลง
- 2.7 หน่วยจัดการทรัพยากรสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพส่งต่อผลงานสู่สังคม และเศรษฐกิจ (Research Administration and Support Office)
- 2.8 ระบบประเมินผลงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า

เป้าหมายย่อย

- 3.1 ระบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
- 3.2 การใช้รายงานปริมาณที่มีผลสัมฤทธิ์และคุ้มค่าต่อการลงทุน ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Performance-Based)
- 3.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาแบ่งกลุ่มตามผลลัพธ์ (Outcome-based) สอดคล้องตามอัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชน/พื้นที่
- 3.4 สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาขีดความสามารถสู่สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ (Global University Ranking)
- 3.5 โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เพื่อการจัดการศึกษาและวิจัย ที่ไม่ใช่ประโยชน์ทางการค้า (Non-Commercial)

ตัวชี้วัด 1. Critical thinking in teaching by WEF ดัชนี (1.1) (1.4) ($\leq 80^{th}$) 2. Skillset of Graduates by WEF ดัชนี (1.1) (1.2) (1.3) ($\leq 60^{th}$) 3. Digital skills among active population by WEF ดัชนี (1.1) (1.2) (1.4) ($\leq 62^{th}$) 4. Ease of finding skilled employees by WEF ดัชนี (1.4) ($\leq 80^{th}$) 5. English Proficiency by IMD ดัชนี (1.1) (1.2) ($\leq 70^{th}$) 6. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้น (สถานภาพการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลา 1 ปี หลังจากการจบการศึกษา) (1.2) (85%) 7. สัดส่วนของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรที่มีการฝึกปฏิบัติในหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตสูงขึ้น (1.5) (1.6) (สองข.) (17%) 8. สัดส่วนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาด้านเทคโนโลยีสูงขึ้น : สายอื่น (1.2) (65 : 35) 9. สัดส่วนของบุคลากรสายวิชาการจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงขึ้น (ข.เอก : ต่ำกว่า ป.เอก) (1.7) (50 : 50) 10. ร้อยละของสถานศึกษาที่มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาสำหรับผู้พิการสูงขึ้น (1.9) (SDGs 4.A) (100%)	ตัวชี้วัด 1. Patent application ดัชนี (applications/million pop by WEF) (2.1) ($\leq 60^{th}$) 2. Scientific concentration R&D Productivity by publication by IMD (2.1) ($\leq 25^{th}$) 3. International co-invention (applications/million pop by WEF) (2.3) ($\leq 70^{th}$) 4. Research institutions prominence by WEF (2.1) (2.5) (2.6) (2.8) ($\leq 39^{th}$) 5. อันดับด้านความร่วมมือในกิจกรรมวิจัยและพัฒนาระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทำภาคอุตสาหกรรม (University-industry collaboration in R&D/Multi-Stakeholder collaboration by WEF) (2.3) ($\leq 38^{th}$) 6. สัดส่วนนักวิจัยต่อประชากร 10,000 คน (2.4) (2.5) (25 คน) 7. ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น จากฐานข้อมูล Scopus (2.8) (22%)	ตัวชี้วัด 1. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ITA ร้อยละ 86 (3.1) (83 แห่ง) 2. ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว ระดับ Digital Government Maturity Model (Gartner) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษา) (3.1) (3.2) (3.5) (ระดับ 3) 3. การศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน (University Education by IMD) (3.3) (3.4) ($\leq 40^{th}$) 4. สถาบันอุดมศึกษาติด University Ranking by Subjects ใน 200 อันดับแรกเพิ่มขึ้น (3.3) (3.4) (12 แห่ง) 5. สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 200 อันดับแรกของ World Class University Ranking (3.4) (2 แห่ง) 6. กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา (3.2) (1 กองทุน)
ยุทธศาสตร์ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)	ยุทธศาสตร์ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)	ยุทธศาสตร์ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)
แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ แนวทางที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) (5 กลยุทธ์) แนวทางที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน (Quality & Manpower Competencies Enhancement) (5 กลยุทธ์) แนวทางที่ 3 การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง (Enhancement of Brainpower & Concentration of Talents) (3 กลยุทธ์)	แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ แนวทางที่ 1 การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Research Innovation and Technology Transfer) (6 กลยุทธ์) แนวทางที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการนวัตกรรม (2 กลยุทธ์)	แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการและธรรมาภิบาล (Management and Good Governance) (3 กลยุทธ์) แนวทางที่ 2 การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University) (2 กลยุทธ์) แนวทางที่ 3 ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา (Financial Security) (1 กลยุทธ์) แนวทางที่ 4 อุดมศึกษาดิจิทัล (1 กลยุทธ์)

2.2 เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผน

เป้าหมาย 1 : กำลังคนมีคุณภาพและปริมาณรองรับการพัฒนาประเทศ และการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก

เป้าหมายย่อย

- 1.1 บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (Desired Characteristics) โดยมีความสมดุล ทั้งทักษะวิชาชีพและทักษะการดำรงชีวิต (Soft & Hard Skills)
- 1.2 อุดมศึกษาผลิตและพัฒนากำลังคนสอดคล้องกับเป้าหมายและตอบโจทย์ประเทศทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ
- 1.3 ผู้เรียนทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Equality in Access) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning, Credit Bank)
- 1.4 ประชากรวัยแรงงานได้รับการพัฒนา และยกระดับทักษะเพื่อการทำงาน (Re Skills, Up Skills & New Skills)
- 1.5 กระบวนการจัดการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐาน และยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน (Enhancing Curriculums for Desired Learning Outcomes)
- 1.6 ภาศทั้งภาคสังคม ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และสถาบันวิชาการทั้งในและนอกประเทศมีส่วนร่วมในการกำหนดและพัฒนาหลักสูตรเพื่อการผลิตบัณฑิต (Degree) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Non - Degree)
- 1.7 อาจารย์มีความเป็นมืออาชีพในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ
- 1.8 บุคลากรได้รับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา
- 1.9 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา (Campus Life & Universal Design)

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย		
	2564	2565	2566-2570
1. Critical thinking in teaching by WEF ศีขั (1.1) (1.4)	≤87 th	≤85 th	≤80 th
2. Skillset of Graduates by WEF ศีขั (1.1) (1.2) (1.3) (1.6)	≤70 th	≤65 th	≤60 th
3. Digital skills among active population by WEF ศีขั (1.1) (1.2) (1.4)	≤65 th	≤64 th	≤62 th
4. Ease of finding skilled employees by WEF ศีขั (1.4)	≤85 th	≤84 th	≤80 th
5. English Proficiency by IMD ศีขั (1.1) (1.2)	≤73 th	≤72 th	≤70 th
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงั (สถานภาพการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาภายในระยะ 1 ปี หลังจากการจบการศึกษา) (1.2)	75%	80%	85%
7. สัดส่วนองบักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรที่มีการฝึกปฏิบัติในหน่วยงานผู้ใชับัณฑิตสูงั (1.5) (1.6) (สอวช.)	13%	15%	17%
8. สัดส่วนนักศึกษารวม สายอื่นต่อสายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสูงั (1.2)	67 : 33	66 : 34	65 : 35
9. สัดส่วนองบุคลากรสายวิชาการจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงั (ป.เอก : ต่ำกว่า ป.เอก) (1.7)	47 : 53	48 : 52	50 : 50
10. ร้อยละองสถานศึกษาที่มีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือทางการศึกษาสำหรับผู้พิการสูงั (1.9) (SDGs 4.A)			100%

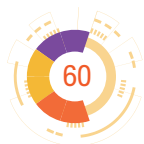
เป้าหมาย 2 : งานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เป้าหมายย่อย

- 2.1 ขีดความสามารถในการวิจัย สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมของอุดมศึกษาที่นำไปสู่การใช้งานจริง และสร้างโอกาสทางธุรกิจ (Corporate University, Start-up, Spin-off, Incubator และ Accelerator)
- 2.2 ระบบรวบรวมองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อการสืบค้นที่เอื้อต่อการอ้างอิงทางวิชาการ และนำไปใช้ประโยชน์
- 2.3 เครือข่ายความร่วมมือด้านวิชาการ วิจัยและนวัตกรรมระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศให้มีความเป็นเลิศ (นักวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ บุคลากรศักยภาพสูง)
- 2.4 เส้นทางความก้าวหน้าทางสายอาชีพของนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา (Career path)
- 2.5 ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างพอเพียง
- 2.6 อุปสรรคที่เป็นภาระต่อการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมในสถาบันอุดมศึกษาลดลง
- 2.7 หน่วยจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพส่งต่อผลงานสู่สังคม และเศรษฐกิจ (Research Administration and Support Office)
- 2.8 ระบบประเมินผลงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพและความคุ้มค่า

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย		
	2564	2565	2566-2570
1. Patent application ตีพิมพ์ (applications/million pop by WEF) (2.1)	≤64 th	≤62 th	≤60 th
2. Scientific concentration R&D Productivity by publication by IMD (2.1)	≤27 th	≤26 th	≤25 th
3. International co-invention (applications/million pop by WEF) (2.3)	≤78 th	≤76 th	≤70 th
4. Research institutions prominence by WEF (2.1) (2.5) (2.6) (2.8)	≤41 th	≤40 th	≤39 th
5. อันดับด้านความร่วมมือในกิจกรรมวิจัยและพัฒนา: ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา กับภาคอุตสาหกรรม (University-industry collaboration in R&D/ Multi - Stakeholder collaboration by WEF) (2.3)	≤39 th	≤39 th	≤38 th
6. สัดส่วนนักวิจัยต่อประชากร 10,000 คน (2.4) (2.5)	25 คน	25 คน	25 คน
7. ร้อยละของผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นจากฐานข้อมูล Scopus (2.8)	18%	20%	22%

เป้าหมาย 3 : สถาบันอุดมศึกษามีสมรรถนะตรงตามอัตลักษณ์/จุดแข็ง เพื่อให้เกิดคุณภาพ ในระบบอุดมศึกษา

เป้าหมายย่อย

- 3.1 ระบบการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาล
- 3.2 การใช้จ่ายงบประมาณที่มีผลสัมฤทธิ์และคุ้มค่าต่อการลงทุนในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Performance-Based)
- 3.3 กลุ่มสถาบันอุดมศึกษาแบ่งกลุ่มตามผลลัพธ์ (Outcome-based) สอดคล้องตามอัตลักษณ์ และความต้องการของชุมชน/พื้นที่
- 3.4 สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาขีดความสามารถสู่สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ (Global University Ranking)
- 3.5 โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เพื่อการจัดการศึกษาและวิจัยที่ไม่ใช่ประโยชน์ทางการค้า (Non-Commercial)

ตัวชี้วัด

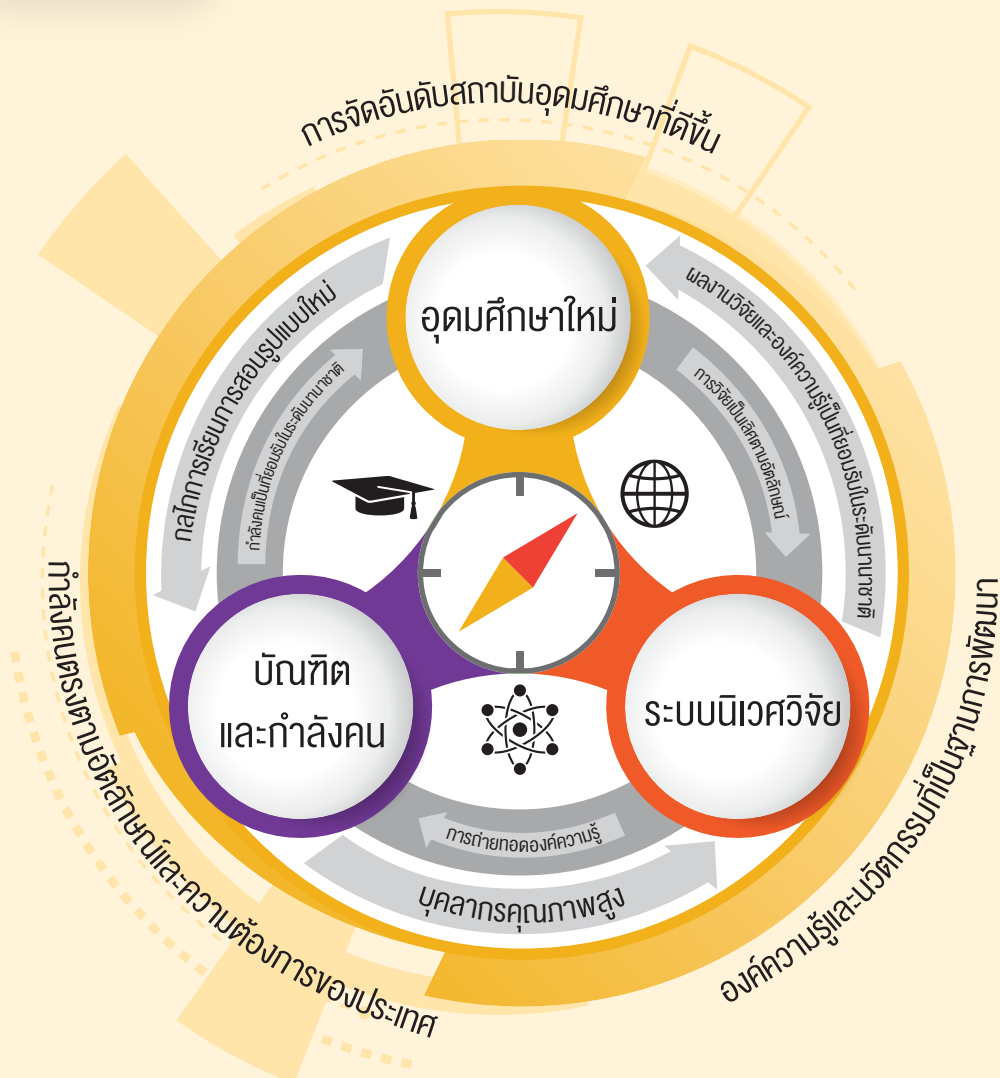
ตัวชี้วัด	เป้าหมาย		
	2564	2565	2566-2570
1. จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของ ITA ร้อยละ 86 (3.1)	60 แห่ง	65 แห่ง	83 แห่ง
2. ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัวระดับ Digital Government Maturity Model (Gartner) (เฉพาะสถาบันอุดมศึกษา) (3.1) (3.5)	ระดับ 2	ระดับ 2	ระดับ 3
3. การศึกษาระดับอุดมศึกษาตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน (University Education by IMD) (3.2) (3.3) (3.4)	≤42 th	≤41 th	≤40 th
4. สถาบันอุดมศึกษาติด University Ranking by Subjects ใน 200 อันดับแรกเพิ่มขึ้น (3.3) (3.4)	7 แห่ง	8 แห่ง	12 แห่ง
5. สถาบันอุดมศึกษาติดอันดับ 200 อันดับแรกของ World Class University Ranking (3.4)	-	1 แห่ง	2 แห่ง
6. กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา (3.2)	1 กองทุน		

2.3 ยุทธศาสตร์และแนวทาง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ ประกอบด้วย 3 ประเด็น คือ บัณฑิตและกำลังคน ระบบนิเวศวิจัย และอุดมศึกษาใหม่

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ของประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ขับเคลื่อนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)

จากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก กระแสโลกาภิวัตน์ และนโยบายประเทศไทย 4.0 อุดมศึกษาจึงต้องผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนให้สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีคุณค่า โดยบัณฑิตและกำลังคนดังกล่าวต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีองค์ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะที่สอดคล้องกับเป้าหมายและสามารถตอบโจทย์ที่ท้าทายของประเทศ ซึ่งการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนต้องสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เปิดโอกาสให้ประชากรทุกกลุ่มตั้งแต่ผู้พิการ ตลอดจนผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมด้วยเหตุนี้ อุดมศึกษาจึงต้องปรับและพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อกำหนดและพัฒนาหลักสูตรสำหรับผลิตบัณฑิต (Degree) และพัฒนากำลังแรงงาน (Non-Degree) ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และการพัฒนาประเทศ รวมถึงพัฒนาอาจารย์ให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ และเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะของบุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning)

เพื่อให้ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ตลอดจนผู้สูงวัย สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพสูง เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพและมีรายได้เพียงพอที่จะช่วยเหลือยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวที่ดีขึ้นในอนาคต

กลยุทธ์ 1 กำหนดแผนการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Provide Lifelong Learning Plan) (1.3) รัฐพึงจัดให้มีแผนการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิตให้สอดคล้องกับแผน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้และบริการทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาได้โดยไม่มีขีดจำกัด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนไม่ได้จำกัดเฉพาะในช่วงเวลาที่เป็นนักศึกษา แต่จะเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาไม่ว่าผู้เรียนจะอยู่ในสถานภาพใด สถาบันอุดมศึกษาต้องให้บริการตลอดช่วงชีวิต

กลยุทธ์ 2 สร้างโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Access & Equity in Higher Education) (1.3) สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มที่ และเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ โดยรองรับผู้เรียนที่มาจากครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานะของบุคคล ศาสนา หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสเรียนจนสำเร็จปริญญาตรี ทั้งนี้ รัฐควรจัดเงินอุดหนุนการดำเนินงานทั้งในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาและผู้เรียน โดยในส่วนของผู้เรียน อาจจัดเงินทุนการศึกษา เงินทุนให้กู้ยืม ทุนผูกพันเมื่อสำเร็จการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ หรือการสนับสนุนให้ทำงานระหว่างเรียน

กลยุทธ์ 3 การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ (Education For The Elderly) (1.3) สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ เป็นการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้และทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดูแลตนเองได้ ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ จึงต้องออกแบบและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น ตลอดจนมีมาตรฐานการศึกษาที่แตกต่างจากระบบการศึกษาปกติ

กลยุทธ์ 4 การเชื่อมโยง และสร้างความเข้มแข็งให้กับการศึกษาระดับอื่น (1.1) สถาบันอุดมศึกษาต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาทั้งระดับพื้นฐาน และระดับอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพในสถานะที่เป็นปัจจัยส่งต่อให้กับระบบอุดมศึกษา รวมทั้งสามารถไปปฏิบัติงานในภาคการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำองค์ความรู้ และบุคลากรไปสนับสนุนตามความเชี่ยวชาญ เช่น อุดมศึกษาพี่เลี้ยง การอบรมอาชีวะชั้นสูง และการผลิตและพัฒนาศักยภาพครูในระบบ

กลยุทธ์ 5 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา (Campus Life & Universal Design) (1.9) สถาบันอุดมศึกษาจัดให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนการสอน และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนที่ไม่ควรอยู่ในอาคารเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีชีวิตอยู่นอกอาคาร มีสังคม มีการกีฬา มีกิจกรรม มีสถานที่พักผ่อนสำหรับผู้เรียนที่เพียงพอ ซึ่งการออกแบบสถาปัตยกรรมในสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นการออกแบบเพื่อคนทุกกลุ่ม (Universal Design) โดยเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงการเข้าถึงการใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ตั้งแต่ผู้ที่ไม่มีความต้องการพิเศษ จนถึงผู้ที่มีความต้องการพิเศษ (Special Needs) เช่น ผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นต้น ให้ได้รับการศึกษาปราศจากอุปสรรค และการดำเนินชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาอย่างปกติสุข

แนวทางที่ 2 ยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน (Quality & Manpower Competencies Enhancement)

เพื่อพัฒนากำลังคน ทั้งในระบบการศึกษาและผู้ที่อยู่ในตลาดแรงงานหรืออยู่ในกลุ่มนอกระบบ (Non-Aged Group) ให้มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม มีทักษะดำรงชีวิตสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 ได้รับการศึกษาและการพัฒนาที่มีคุณภาพสูง ตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมการทำงานที่หลากหลาย เป็นกำลังคนที่มีคุณลักษณะ 1) สมรรถนะเชิงวิชาการ 2) สมรรถนะการประกอบอาชีพที่มีทักษะการปฏิบัติงานรองรับงานในปัจจุบันและอนาคต และ 3) สมรรถนะการเป็นพลโลก สมรรถนะเหล่านี้จะช่วยให้กำลังคนสามารถพัฒนาตนเอง ครอบคลุม ตลอดจนสังคม รวมถึงการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ 6 ปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพ และมาตรฐานหลักสูตร (1.5) การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลหลักสูตรต้องกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตในลักษณะผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) อย่างชัดเจนตามอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา และตอบสนองความต้องการของสังคมและการพัฒนาประเทศ การจัดการเรียนการสอนต้องปรับให้สอดคล้องการใช้ชีวิตของผู้เรียนยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่กำหนด และการวัดและประเมินผลต้องเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ สามารถแสดงผลการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้ รัฐพึงสนับสนุนให้มีการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผลตามมาตรฐานการอุดมศึกษา และเป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

กลยุทธ์ 7 วางแผนการผลิตบัณฑิตกำลังคน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องตามศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา และตอบสนองความต้องการเพื่อการพัฒนาประเทศ (1.1) (1.2) รัฐกำหนดกรอบนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศในกลุ่มสาขาตามอุตสาหกรรมเป้าหมาย (S-Curve & New Curve) เพื่อรองรับการพัฒนาเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษต่าง ๆ โดยมีกลไกการติดตาม และตรวจสอบความต้องการกำลังคน สมรรถนะที่จำเป็นต่อการทำงาน การเปลี่ยนแปลงของอาชีพ ตลอดจนการประเมินศักยภาพของบัณฑิตในการประกอบอาชีพ รวมถึงพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ในลักษณะ Sandbox นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาและพัฒนากำลังคนรูปแบบใหม่ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบนโยบายของรัฐ โดยผู้เรียนต้องมีคุณภาพ มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี มีทักษะรองรับศตวรรษที่ 21

กลยุทธ์ 8 การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperation and Work Integrated Education : CWIE) (1.5) อุดมศึกษาสนับสนุนการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงานให้เป็นกลไกหลักในการพัฒนาสมรรถนะของบัณฑิต ทั้งสมรรถนะเชิงวิชาการ เชิงวิชาชีพและการเป็นพลโลก ที่ไม่สามารถบรรลุผลได้จากการจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งการทำงานในอนาคตมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงสูง ประกอบกับความรู้และทักษะใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพจะเกิดขึ้นในโลกของการทำงานเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเป็นผู้ออกแบบและวางแผนการจัดการศึกษา และอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ฉะนั้น การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน จึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง โดยการบูรณาการการเรียนรู้ในชั้นเรียนและในสถานประกอบการที่เหมาะสม

กลยุทธ์ 9 การปรับระบบการศึกษาเพื่อรองรับผู้เรียนนอกวัยเรียน (Re Skills & Up Skills & New Skills) (1.3) (1.4) (1.5) สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้ และเพิ่มพูนทักษะแบบจำเพาะเป็นหลัก โดยการจัดระบบการศึกษายืดหยุ่นให้เหมาะสมกับทักษะความต้องการของผู้เรียน เช่น การศึกษาในหลักสูตรระยะสั้น (Non Degree) ทั้งนี้ รัฐต้องจัดให้มีระบบการเทียบโอนประสบการณ์การทำงานกับการเรียนรู้ และมีระบบการสะสมหน่วยกิต (Credit Bank) เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดทำระบบ Clearing House เพื่อจับคู่ (Matching) เพื่อให้ได้กำลังคนที่มีทักษะสอดคล้องหรือตรงกับความต้องการภาคการผลิต

กลยุทธ์ 10 เสริมสร้างการเป็นพลเมืองของผู้เรียน (1.1) (1.2) สถาบันอุดมศึกษาต้องพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองคุณภาพ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถแสดงศักยภาพที่แท้จริง โดยมุ่งส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้มีความพร้อมในทุกด้าน เช่น การปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานการเป็นพลเมือง มีวิถีชีวิตแบบวิถีประชาธิปไตย และใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต การใช้เหตุผล การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพสิทธิเสรีภาพ การเคารพกฎหมาย การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ การคิดวิเคราะห์ การคิดคำนวณ การเข้าใจตนเอง การมีมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถในการใช้ทักษะภาษาต่างประเทศ การเข้าใจมิติสัมพันธ์ การเสริมทักษะดนตรี การสร้างสมดุลในการเคลื่อนไหวร่างกาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรู้เท่าทันดิจิทัลเทคโนโลยี รวมถึงส่งเสริมหลักคิดที่ถูกต้องโดยสอดแทรกการปลูกฝังวินัย จริยธรรม คุณธรรม จิตสาธารณะ และสืบสานศิลปวัฒนธรรม

แนวทางที่ 3 การสร้างเสริมบุคลากรคุณภาพสูง (Enhancement of Brainpower & Concentration of Talents)

เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมาย 3 ประการ ได้แก่ 1) สามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดึงดูดผู้มีความสามารถสูงเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งอาจารย์ นักวิจัย และผู้บริหาร ตลอดจนผู้ปฏิบัติสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย 2) เป็นชุมชนทางวิชาการที่มีศักยภาพสูง มีความหลากหลาย มีจุดเน้น จุดแข็งที่แตกต่างกันซึ่งล้วนสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ และ 3) เพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสู่สากลเป็นสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก เป็นจุดดึงดูดนักวิชาการจากทั่วโลก มาร่วมพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ 11 ยกระดับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ (1.7) (1.8) สถาบันอุดมศึกษากำหนดแนวทาง และการสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับยกระดับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และบุคลากรสายวิชาการให้มีความเป็นมืออาชีพ ทั้งในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวิจัยสร้างองค์ความรู้ ให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ ผลงานวิจัยได้รับการตีพิมพ์ในวารสารชั้นนำเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการ โดยใช้ผลงานจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาคสังคม ภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการเปิดโอกาสให้อาจารย์ที่ทำการสอนมาระยะหนึ่งออกไปเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางวิชาการ (Sabbatical Leave) จากหน่วยงานนอกสถาบันอุดมศึกษาทั้งภายในและนอกประเทศ เพื่อนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้มาพัฒนาตนเอง กระบวนการเรียนการสอน และการวิจัย

กลยุทธ์ 12 สนับสนุนกรอบการบริหารงานบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา (1.7) (1.8) รัฐและสถาบันอุดมศึกษาส่งเสริมกรอบการบริหารงานบุคลากรสายวิชาการ โดยสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์และบุคลากรคุณภาพสูงทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Reverse Brain Drain) เข้ามาร่วมปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนวิชาการของประเทศ รวมทั้งชักจูงผู้ประสบความสำเร็จในภาคเอกชน ภาครัฐ มีโอกาสมาช่วยงานวิชาการ และงานวิชาชีพในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับจุดเน้นของสถาบันแต่ละแห่ง

กลยุทธ์ 13 สังคมวิชาการระดับโลกยอมรับบทบาทของนักวิชาการ (1.7) (1.8) สถาบันอุดมศึกษาต้องผลักดันบทบาทของนักวิชาการ และชุมชนวิชาการให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยรัฐพึงจัดสรรทรัพยากรให้ตามความเหมาะสมและความจำเป็น รวมทั้งลดทอนกฎระเบียบอันเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาผลงานวิชาการ ซึ่งจะสนับสนุนบุคลากรที่ถูกคัดเลือกและสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมเหมาะสม มีความเป็นไปได้สูงเท่านั้น เพื่อให้นักวิชาการและสถาบันอุดมศึกษานั้นเป็นที่รู้จักเป็นที่ยอมรับและยกย่องให้เป็นสถาบันระดับโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)

จากสภาวะการติดกับดักรายได้ปานกลางของประเทศ และความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลต่อความท้าทายให้กับสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลไกการขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรม เช่น ระบบรวบรวมองค์ความรู้ งานวิจัยและนวัตกรรม เครือข่ายความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความเชี่ยวชาญ หน่วยบริหารงานด้านการวิจัย และระบบประเมินผลงานวิจัย อย่างไรก็ตาม อุดมศึกษาควรส่งเสริมความก้าวหน้าทางเส้นทางสายอาชีพของนักวิจัย รวมถึงการลดอุปสรรคที่เป็นภาระต่อการสร้างงานวิจัย เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถสร้างสรรค์องค์ความรู้ วิจัย นวัตกรรม และประยุกต์ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นประโยชน์ตั้งแต่ระดับชุมชนและระดับชาติ

แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 1 การวิจัย นวัตกรรมและการถ่ายทอดเทคโนโลยี (Research Innovation and Technology Transfer)

เพื่อการขยายขอบเขตและความสำคัญของการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้กว้างขวางครอบคลุม การวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) หรือการวิจัยบริสุทธิ์ (Pure Research) การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ ซึ่งเป็นการดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายเฉพาะที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0

กลยุทธ์ 1 กำหนดจุดเน้นและเป้าหมายของเทคโนโลยี (2.2) สถาบันอุดมศึกษากำหนดจุดเน้น และเป้าหมายขององค์ความรู้และเทคโนโลยีในอนาคต (Frontier Research) ตามศักยภาพและอัตลักษณ์ของสถาบัน รวมทั้งถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ (Applied) ให้เกิดความสอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งต้องตอบสนองความต้องการของประเทศ ชุมชน ประชาชน และคำนึงถึงการอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ โดยประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดสัดส่วนเป้าหมายของการพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างเหมาะสม และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลองค์ความรู้ ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาผลงาน และประสานความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาที่มีจุดแข็งและศักยภาพในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อกำหนดความรับผิดชอบร่วมกัน

กลยุทธ์ 2 สร้างรูปแบบความร่วมมือเพื่อการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (2.1) (2.3) สถาบันอุดมศึกษา และสถานประกอบการ ภาคอุตสาหกรรม มีความร่วมมือในลักษณะศูนย์ประสานการดำเนินการด้านนวัตกรรม (Innovation Hubs) โดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงเป็นแกนนำในเชิงบริหาร และมีสถาบันอุดมศึกษากลุ่มต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายรับผิดชอบการพัฒนา นวัตกรรมในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมความร่วมมืออย่างเป็นทางการของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ และความสนใจในประเด็นการวิจัยร่วมกันให้ตอบสนองความต้องการของประเทศ รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาอาจจัดตั้งนิติบุคคลหรือร่วมลงทุนกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัย และนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์ (Corporate University) การพัฒนาวิชาการสู่สังคม และกิจการที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม และสิ่งแวดล้อม (Social Engagement)

กลยุทธ์ 3 ระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่างประเทศ (2.5) รัฐกำหนดเงื่อนไขการสนับสนุน และผ่อนคลายกฎระเบียบให้สถาบันอุดมศึกษาระดับโลก และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาที่สถาบันอุดมศึกษาไทยจำเป็นต้องเร่งพัฒนาเพื่ออนาคต เช่น การอำนวยความสะดวกและการสนับสนุนสิทธิประโยชน์ เช่น การผ่อนปรนกฎเกณฑ์เกี่ยวกับระบบตรวจลงตรา (VISA) ทั้งนี้ อาจดำเนินการผ่านความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา หรือภาคอุตสาหกรรมในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสร้างความร่วมมือกับนักวิจัยหรือห้องปฏิบัติการวิจัยที่มีสมรรถนะสูงในระดับนานาชาติ ทั้งภาครัฐและเอกชนในต่างประเทศ เพื่อการวิจัย และพัฒนา และนวัตกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0

กลยุทธ์ 4 พัฒนาวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนด้านการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี (2.4) (2.6) (2.8) สถาบันอุดมศึกษาสร้างแรงจูงใจให้อาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา โดยพัฒนาหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี บนพื้นฐานของผลการดำเนินงาน และศักยภาพ (Potential Performance) และให้อิสระในการบริหารงบประมาณ ด้วยความคล่องตัว แต่ยังคงมีระบบประเมินและตรวจสอบความคุ้มค่าในทางเศรษฐศาสตร์ (Economic evaluation)

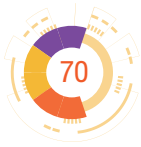
กลยุทธ์ 5 ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการทำวิจัยระดับหลังปริญญาโท (Postgraduate research) หรือระดับหลังปริญญาเอก (Post-doctoral research) (2.5) สถาบันอุดมศึกษาเอื้อประโยชน์ในการพัฒนานักวิชาการ นักวิจัย ระดับปริญญาโท ระดับหลังปริญญาโท (Postgraduate research) ปริญญาเอก และหลังปริญญาเอก (Post-doctoral research) รวมทั้งสาขาขาดแคลน และเป็นที่ต้องการตามนโยบายประเทศไทย 4.0 ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริการ Talent Mobility เพื่อให้บุคลากรด้านการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาไปปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหา และเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตให้กับภาคอุตสาหกรรม

กลยุทธ์ 6 ภาครัฐลดอุปสรรคต่อการสร้างงานวิจัย เพื่อให้ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและอนาคต (2.2)
รัฐลดอุปสรรคที่เป็นภาระต่อการสร้างงานวิจัย อาทิ ปัญหาความไม่สมดุลของภาระงานด้านการเรียนการสอน กับงานวิจัยที่ทำให้นักวิจัยไม่มีเวลาพัฒนาผลงาน สภาพการกระจุกตัวของจำนวนนักวิจัยในกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ชี้นำ รวมถึงส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการทำวิจัย พัฒนาล้างข้อมูลองค์ความรู้และงานวิจัยของประเทศให้มีมาตรฐานและเชื่อมโยงข้อมูลกับสากล และพัฒนาระบบประเมินผลงานด้านการวิจัยและนวัตกรรม รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อ ภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการนวัตกรรม

กลยุทธ์ 7 พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) (2.1) (2.6) สถาบันอุดมศึกษา จัดทำหลักสูตรสำหรับพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการให้กับผู้ที่มีความสนใจ เพื่อสนับสนุนผู้ที่อยู่ระหว่างการ ศึกษา บัณฑิต ผู้ว่างงาน และพนักงาน/ลูกจ้างที่มีความสนใจ มีศักยภาพและขีดความสามารถในการเป็น ผู้ประกอบการ และสร้างธุรกิจของตนเอง รวมทั้งเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจในช่วงเริ่มกิจการให้สามารถอยู่รอด และสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ 8 จัดสรรผลประโยชน์จากงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา (Benefits Sharing) (2.1) (2.7) พัฒนา แนวทางแบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา นักวิจัย และผู้ประกอบการที่เกิดจากการนำผลงานวิจัย เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่คิดค้นโดยบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์หรือเชิงสังคม รวมถึงจัดตั้งหน่วยงานกลาง (Intermediaries) เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ และถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่น หน่วยจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพส่งต่อผลงานสู่สังคม และเศรษฐกิจ (Research Administration and Support Office)

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยจัดการศึกษาขั้นสูงที่เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ฉะนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีศักยภาพและสมรรถนะตรงตามอัตลักษณ์ จุดแข็งของตนเอง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและประเทศ โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวและพัฒนาตนเอง เพื่อมุ่งไปสู่สถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ รวมทั้งต้องมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มีความทันสมัย ความโปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบและการตรวจสอบได้ (Accountability) มีการใช้จ่ายงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุนอย่างคุ้มค่า คำนึง และมีประโยชน์สูงสุด และสามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนและรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

แนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการและธรรมาภิบาล (Management and Good Governances)

เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาทั้งส่วนโครงสร้าง กระบวนการ ตัวบุคคล (Structure, Process & People) รวมทั้งความสมดุล (Balance) ของกฎหมาย กฎ ระเบียบ การบริหารจัดการ การปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือตามพันธกิจที่มีต่อผู้เรียน บุคลากร สังคมและประเทศ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการปฏิรูประบบธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลตั้งแต่กระบวนการสรรหา ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ในทุกระดับของอุดมศึกษา ทั้งระดับสภา ระดับบริหาร ระดับบุคลากร ของสถาบันอุดมศึกษา ให้ความสำคัญเข้มแข็งสมดุล ก่อเกิดประโยชน์ในการบริหารและบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and Effectiveness) และ 2) เพื่อลดและขจัดปัญหา/สาเหตุของปัญหาการดำเนินการที่ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

กลยุทธ์ 1 การศึกษาวิจัยระบบธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา (3.1) รัฐต้องสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดนโยบาย แนวทางกระบวนการสรรหา ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ในทุกระดับ ทั้งนี้ให้มีการปรับโครงสร้างการตรวจสอบควบคุมคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา และสร้างเสริมดุลยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ควบคู่กับสภาวิชาชีพและสภาอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา (Check and Balance) รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิรูประบบการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษา และปรับปรุงพันธกิจดังกล่าวให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศเป็นระยะ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ 2 การเข้าถึงข้อมูลเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา (3.1) รัฐและสถาบันอุดมศึกษาพึงจัดให้มีระบบการสื่อสารให้เกิดความรู้ ความเข้าใจทั้งด้านข้อกฎหมาย และความรับผิดชอบต่อสังคม ให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง มีความโปร่งใส เพื่อการตัดสินใจเชิงบริหาร การสรรหาสภา/ผู้บริหาร/บุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวิจัย เพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

กลยุทธ์ 3 การประเมินสถาบันอุดมศึกษาเชิงธรรมาภิบาล (3.1) รัฐบาลระดับธรรมาภิบาล และปรับกลไกการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษา การประมวลจริยธรรม โดยยึดหลักความเหมาะสม ความเป็นอิสระและความแตกต่างของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละประเภท ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีกลไกในการส่งเสริม ตรวจสอบ และบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดให้มีระบบควบคุมภายใน และระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางที่ 2 การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University)

เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถพัฒนาจุดแข็ง และอัตลักษณ์ของสถาบัน โดยนำศักยภาพไปเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้เป็นที่ยอมรับระดับโลก ผ่านกระบวนการปรับเปลี่ยน และพัฒนากลไกการบริหารของสถาบัน เพื่อให้การขับเคลื่อนพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเกิดประสิทธิภาพคุ้มค่าต่อทรัพยากรที่ลงทุน

กลยุทธ์ 4 กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก (World University Ranking) (3.3) (3.4) รัฐดำเนินการปฏิรูประบบอุดมศึกษา ผ่านกลยุทธ์ที่เรียกว่า Reinventing University เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ รวมถึงการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำติดอันดับโลก (World University Ranking) โดยมีแนวทางดำเนินการ ได้แก่ (1) กำหนดกลุ่มยุทธศาสตร์ (Strategic profiles) ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อชี้ทิศทางการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้ กลุ่มการพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก กลุ่มการพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม กลุ่มด้านการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ และกลุ่มการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ และสาขาจำเพาะ (2) สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งวิเคราะห์ตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ (Strategic positioning) ที่เหมาะสม และ (3) สนับสนุนและกำกับดูแลการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบและเกื้อหนุนทิศทางการพัฒนาตาม Strategic positioning ที่กำหนดไว้ ผ่านกลไกขับเคลื่อนเชิงระบบ (System drivers) ในรูปแบบ Transformative Office เพื่อสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว แก่สถาบันอุดมศึกษา พัฒนาขีดความสามารถให้สอดคล้องกับกลุ่มยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ 5 พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education) (3.4)

• ภาครัฐมีบทบาทในการเป็นหน่วยงานกลางระดับชาติ (Change Agent) ในการอำนวยความสะดวก (Facilitator) ทั้งระบบแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มีความคล่องตัว ทันสมัย และสร้างความเชื่อมโยงกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ โดยแลกเปลี่ยนบุคลากร องค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี งานวิจัย และนวัตกรรม และสร้างบทบาทของประเทศไทยในภูมิภาค ตลอดจนบทบาทสำคัญในเวทีโลกในฐานะหุ้นส่วน (International Strategic Partners) เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาการแข่งขันของประเทศ และการพัฒนาที่สำคัญในทุกระดับ

• สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) ในการเสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ โดยการแบ่งปันองค์ความรู้ ด้านสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ตามเงื่อนไขข้อตกลงร่วมกัน (Mutually Agreed Term) รวมถึงประสานและบูรณาการกลไกขับเคลื่อนที่มีอยู่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนกลไกการอำนวยความสะดวกด้านเทคโนโลยี

แนวทางที่ 3 ความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา (Financial Security)

เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้ 1) สร้างความมั่นคงทางการเงินในระบบอุดมศึกษา ในสถานะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ 2) พัฒนาระบบการเงินอุดมศึกษาให้เป็นกลไกของรัฐ ในการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

กลยุทธ์ 6 การปฏิรูประบบการเงิน เพื่อการอุดมศึกษา (3.2)

• รัฐสนับสนุนงบประมาณโดยมุ่งเน้นการตอบสนองผ่านอุปสงค์ (Demand Side Financing) อีกทั้งจัดสรรเงิน เพื่อสนับสนุนกองทุนการเงินเพื่อการศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนสามารถกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อประโยชน์ ในการพัฒนาศักยภาพ และการประกอบอาชีพของตนเอง

• รัฐผลักดันการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา และส่งเสริม การผลิตกำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ ในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป (Block grant) และผูกพันหลายปี (Multiyear) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการเงินที่มีความคล่องตัวในการสนับสนุน และกำกับดูแล ในสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนตามพันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา

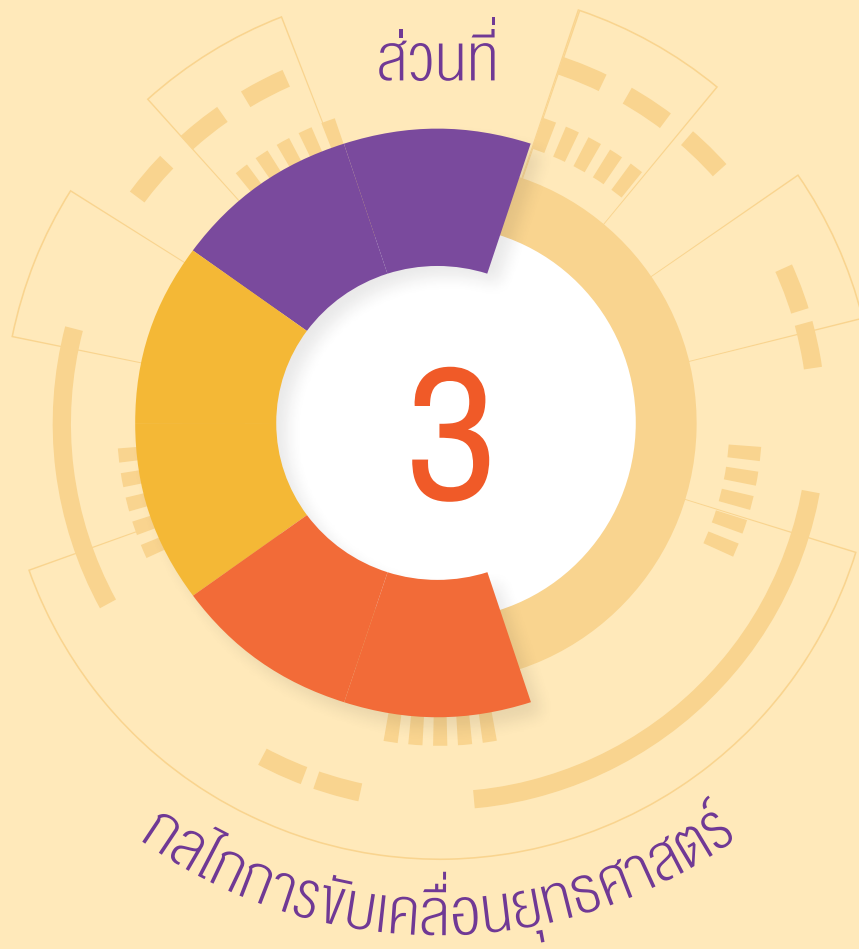
• สถาบันอุดมศึกษาต้องกำหนดแผนงานและโครงการยุทธศาสตร์หรือโครงการมุ่งเป้า ควบคุมแผนปฏิบัติ ราชการประจำปี แผนปฏิบัติการด้านการอุดมศึกษา การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการจัดทำข้อตกลง การพัฒนาการอุดมศึกษา (Performance Agreement) เพื่อสร้างความรับผิดชอบ (Accountability) ของสถาบัน อุดมศึกษาต่อเป้าหมายการผลิตและการพัฒนาคน ซึ่งรัฐต้องกำกับ ดูแล และประเมินผลเชิงคุณภาพ

แนวทางที่ 4 อุดมศึกษาดิจิทัล (Digital Higher Education)

เพื่อให้ระบบอุดมศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้ 1) ยกกระดับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการเสริมสร้างกระบวนการเข้าถึงแหล่งความรู้ การกระจายความรู้ และการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา 2) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ การเรียนการสอน และการบริหารจัดการทางการศึกษาให้สามารถขยายบริการทางการศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น และ 3) ส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้ประโยชน์และพัฒนากลไกการเรียนรู้ของตนเองโดยอิสระ

กลยุทธ์ 7 โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย (3.5)

- รัฐจัดทำฐานข้อมูลกลาง (Big Data) ที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานรัฐกับฐานข้อมูลการอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดบูรณาการทั้งระบบ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานการศึกษา การวิจัยและนวัตกรรม การให้บริการทางวิชาการ และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องให้แก่กระทรวง ซึ่งจะทำให้รัฐสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดทำสถิติเผยแพร่ต่อประชาชน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าว ไปใช้ในการประเมิน และปรับปรุงตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และการเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ ติดอันดับการจัดระดับโลก (World University Ranking)
- รัฐกำหนดมาตรฐานการให้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลระดับสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้ทุกสถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ประโยชน์จากระบบดิจิทัลในการจัดการศึกษา และการวิจัยได้อย่างเสมอภาค ตลอดจนการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงแหล่งความรู้ได้จากทั่วโลก โดยจัดให้สถาบันอุดมศึกษาใช้บริการเทคโนโลยีดิจิทัลในอัตราเพื่อการศึกษา (Education Rate) หรืออัตราที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ทางการค้า (Non-Commercial Rate)
- รัฐกำหนดมาตรฐานการเข้าถึงแหล่งข้อมูลดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้และการวิจัย (Digital Contents) จากทั่วโลก ส่งเสริมการพัฒนา Online Course, Digital Content, Digital Collections, Virtual Mobility ส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การสืบค้นข้อมูล และแหล่งกระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่หลากหลาย รัฐเป็นผู้ประสานการเจรจาต่อรองการจัดการฐานข้อมูลความรู้และการวิจัยทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากร เพื่อการศึกษามีความเหมาะสมสอดคล้องกับยุคดิจิทัล

พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2562 กำหนดหน้าที่และอำนาจให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการอุดมศึกษา การวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนการจัดระบบนิเวศและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ เป็นหน่วยงานสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ประกอบกับ พ.ร.บ. อุดมศึกษา พ.ศ. 2562 กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษายึดหลักการจัดการศึกษาไว้ 6 ประการ คือ (1) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (2) หลักเสรีภาพทางวิชาการ (3) หลักความเป็นอิสระ (4) หลักความเสมอภาค (5) หลักธรรมาภิบาล และ (6) หลักการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา โดยพัฒนาความรู้ จัดการเรียนการสอน การวิจัยและสร้างนวัตกรรมให้สอดคล้องบรรลุดุष्टประสงค์ ดังนี้ (1) การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้ (2) พัฒนาคณาจารย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิปัญญาดี เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ (3) ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ซึ่งบทบาทของหน่วยงานในระดับอุดมศึกษาไม่ได้ถูกคาดหวังเพื่อยกระดับประชาคมอุดมศึกษาให้มีศักยภาพเพียงเท่านั้น แต่ยังคาดหวังผลลัพธ์ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในวงกว้าง ผ่านบทบาทภาครัฐด้วยการบริหารราชการแผ่นดินที่ทันสมัยแบบพลิกโฉมระบบราชการ ปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพิ่มกลไกและเครือข่ายการมีส่วนร่วม สร้างความโปร่งใส และการทำงานเชิงรุก ควบคู่ไปกับบทบาทการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาที่ตอบโจทย์ประเทศตามหลักการและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ระบุไว้ในกฎหมายข้างต้น ดังนั้น แผนด้านการอุดมศึกษา ฉบับนี้ จึงเป็นกลไกหลักสำคัญในการวางกรอบทิศทางการปฏิรูปและยกระดับศักยภาพในการบริหารจัดการภาครัฐและปรับเปลี่ยนทิศทางของสถาบันอุดมศึกษาให้ร่วมสร้างผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายระดับประเทศ ซึ่งได้ระบุไว้ในแผนฉบับนี้อย่างชัดเจนแล้ว ทั้งนี้ ความสอดคล้องระหว่างแผนระดับประเทศกับแผนด้านการอุดมศึกษา จะถูกแสดงไว้ในผังความเชื่อมโยง ที่ 3.1

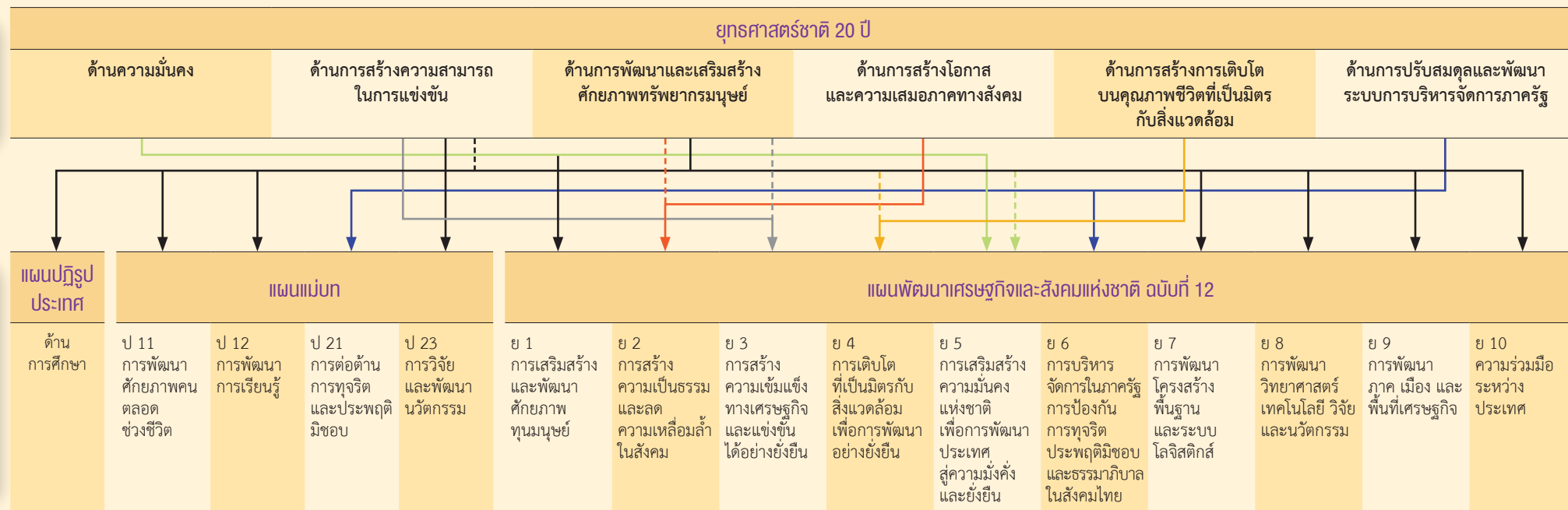

แผนระดับที่ 1

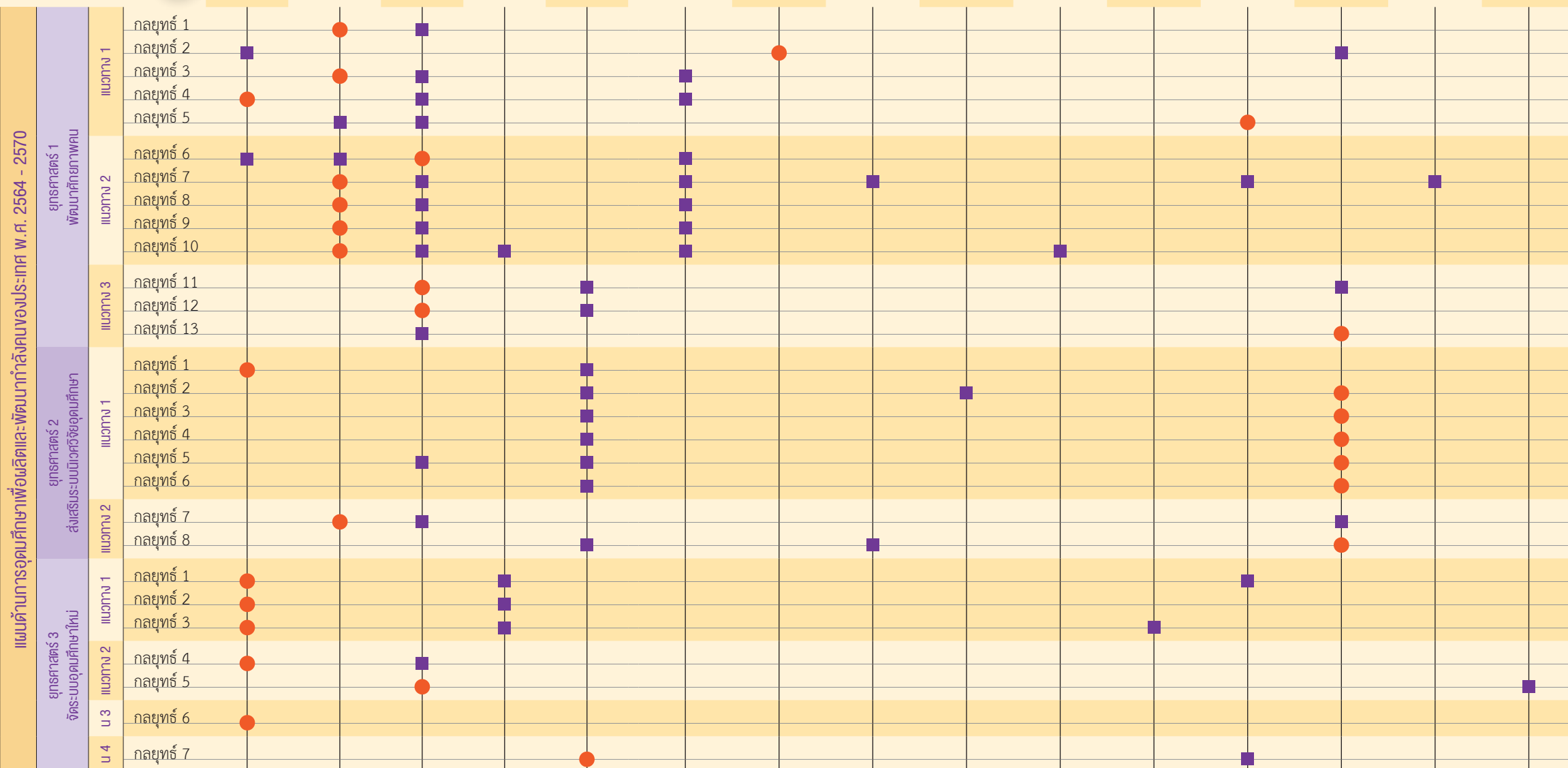
แผนระดับที่ 2

ผังความเชื่อมโยง

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

แผนระดับที่ 3

● = First Priority (แกนหลักของกลยุทธ์ที่ต้องเร่งดำเนินการ) ■ = Second Priority (แกนหลักของกลยุทธ์ที่ต้องเร่งดำเนินการลำดับรอง)

กลยุทธ์ 1	กำหนดแผนการเรียนรู้ตลอดช่วงชีวิต (Provide Lifelong Learning Plan)
กลยุทธ์ 2	สร้างโอกาสการเข้าถึงอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Access & Equity in Higher Education)
กลยุทธ์ 3	การจัดการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ (Education For The Elderly)
กลยุทธ์ 4	การเชื่อมโยง และสร้างความเข้มแข็งให้กับการศึกษาระดับอื่น
กลยุทธ์ 5	สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบันอุดมศึกษา (Campus Life & Universal Design)
กลยุทธ์ 6	ปรับปรุงระบบการกำกับคุณภาพ และมาตรฐานหลักสูตร
กลยุทธ์ 7	วางแผนการผลิตบัณฑิตกำลังคน ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้สอดคล้องตามศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา และตอบสนองความต้องการเพื่อการพัฒนาประเทศ
กลยุทธ์ 8	การจัดสหกิจศึกษาและการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Cooperation and Work Integrated Education : CWIE)
กลยุทธ์ 9	การปรับปรุงระบบการศึกษาเพื่อรองรับผู้เรียนนอกวัยเรียน (Re Skills & Up Skills)
กลยุทธ์ 10	เสริมสร้างการเป็นพลเมืองของผู้เรียน
กลยุทธ์ 11	ยกระดับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์
กลยุทธ์ 12	สนับสนุนกรอบการบริหารงานบุคลากรสายวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 13	สังคมวิชาการระดับโลกยอมรับบทบาทของนักวิชาการ
กลยุทธ์ 1	กำหนดจุดเน้นและเป้าหมายของเทคโนโลยี
กลยุทธ์ 2	สร้างรูปแบบความร่วมมือเพื่อการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
กลยุทธ์ 3	ระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่างประเทศ
กลยุทธ์ 4	พัฒนาวิธีการจัดสรรเงินอุดหนุนด้านการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี
กลยุทธ์ 5	ส่งเสริมและสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการทำวิจัยระดับหลังปริญญาโท (Postgraduate research) หรือระดับหลังปริญญาเอก (Post-doctoral research)
กลยุทธ์ 6	ภาครัฐลดอุปสรรคต่อการสร้างงานวิจัย เพื่อให้ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและอนาคต
กลยุทธ์ 7	พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)
กลยุทธ์ 8	จัดสรรผลประโยชน์จากงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา (Benefits Sharing)
กลยุทธ์ 1	การศึกษาวิจัยระบบธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 2	การเข้าถึงข้อมูลเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระบบอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 3	การประเมินสถาบันอุดมศึกษาเชิงธรรมาภิบาล
กลยุทธ์ 4	กำหนดจุดเน้นเพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่หลากหลายให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และการจับอันดับสถาบันอุดมศึกษาระดับโลก (World University Ranking)
กลยุทธ์ 5	พัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education)
กลยุทธ์ 6	การปฏิรูประบบการเงิน เพื่อการอุดมศึกษา
กลยุทธ์ 7	โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย

การถ่ายทอดแผนด้านการอุดมศึกษาฯ จะต้องเชื่อมโยงและบูรณาการเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ เข้ากับนโยบาย แผน มาตรการ แนวทาง ตลอดจนเครื่องมือกลไกของหน่วยงานทั้งภาครัฐและสถาบันอุดมศึกษา ให้สอดคล้องกัน ซึ่งจะเป็นการแปลงยุทธศาสตร์มหภาคลงสู่การปฏิบัติที่ยังคงบรรยากาศของความหลากหลาย ตามกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงความเป็นอิสระทางวิชาการและการบริหารภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยจัดทำเป็น แผนเชิงปฏิบัติการระยะกลางหรือประจำปี อาทิ แผนปฏิบัติการการอุดมศึกษา แผนปฏิบัติการการผลิตและพัฒนา กำลังคนของประเทศและการจัดการศึกษาตลอดชีวิต แผนปฏิบัติการและแผนปฏิรูปการของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ ผลผลิตและผลลัพธ์ของการดำเนินงานจะถูกติดตามและประเมินผล เพื่อวัดศักยภาพของระบบอุดมศึกษา จากการพัฒนาตามทิศทางของแผนอย่างต่อเนื่อง

การสร้างบทบาทและความเข้าใจต่อแผนด้านการอุดมศึกษาฯ เป็นหน้าที่หน่วยงานภายในของกระทรวง การอุดมศึกษาฯ ที่ต้องผนึกกำลังร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา และภาคีเครือข่ายสร้างความเข้าใจบทบาทอุดมศึกษา โดยชี้แจงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและดึงดูดความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น อาทิ องค์กรระดับท้องถิ่น ภาคอุตสาหกรรม ประชาชน หน่วยงาน/สถาบันการศึกษาระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ กลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ภาครัฐต้องเป็น Change Agent ก้าวข้ามโจทย์ความท้าทาย และสภาพปัญหาให้นำไปสู่การพัฒนาองค์ประกอบอื่น ประกอบด้วย 3 กลไกสำคัญ ได้แก่ กลไกเชิงนโยบาย มาตรฐาน และการบริหารจัดการภาครัฐตามศักยภาพของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ปฏิรูปกลไกด้านงบประมาณ และกลไก การตรวจสอบและประเมินผล มีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 กลไกเชิงนโยบาย มาตรฐาน และการบริหารจัดการ

1) ผลักดันเครื่องมือที่เป็นกลไกนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป็นคานงัดภายใต้กลยุทธ์ของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ให้เกิดผลสำเร็จในระยะแรก (milestone I) เพื่อส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์อื่นในระยะต่อไป (milestone II-III) อย่างต่อเนื่อง ได้แก่

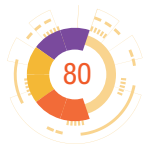
1.1) ประกาศและจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำไปกำหนดเครื่องมือ/กลไกด้านนโยบาย มาตรฐาน และธรรมาภิบาลที่เหมาะสมตามศักยภาพของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (กลยุทธ์ 3.3 3.4)

1.2) ปฏิรูประบบการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อการอุดมศึกษา Demand Side Financing (กลยุทธ์ 3.6)

1.3) วางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนตามกรอบนโยบายของรัฐให้มีปริมาณและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ โดยนำรูปแบบการจัดการศึกษาในลักษณะ Sandbox ไปใช้จริง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาและพัฒนา กำลังคน (กลยุทธ์ 1.7) พร้อมกับกำหนดรูปแบบ/แนวนโยบายสำหรับการพัฒนาสมรรถนะบัณฑิต (New Normal) ให้สถาบันอุดมศึกษายึดโยงเป็นหลักพัฒนาแนวปฏิบัติของสถาบัน (กลยุทธ์ 1.1)

1.4) พัฒนามาตรฐานอุดมศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามอัตลักษณ์ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย โดยเฉพาะ ระบบการเรียนการสอนแบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank) ที่รองรับ Lifelong Learning ที่ (กลยุทธ์ 1.6)

1.5) ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาร่วมพัฒนาผู้เรียนนอกวัยเรียน (Non-Aged Group) เพื่อยกระดับ และพัฒนาทักษะแรงงาน Re Skills, Up Skills & New Skills ผ่านกลไก Clearing House และ Credit bank เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่รองรับ Lifelong Learning (กลยุทธ์ 1.5)

1.6) พัฒนาแพลตฟอร์มกลาง (National Digital Learning Platform of Higher Education) เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยมีเนื้อหาเพื่อการศึกษาและรูปแบบการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย (กลยุทธ์ 3.7)

1.7) ปลดล็อกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา บุคลากร และผู้เรียน อาทิ แนวทางสนับสนุนสำหรับยกระดับคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ และบุคลากรสายวิชาการ (กลยุทธ์ 1.11)

1.8) ผ่อนปรนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญต่างประเทศ พัฒนาระบบการวิจัยที่มีมาตรฐาน สนับสนุนนักวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาผลิตงานวิจัยที่สร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีในอนาคต (frontier research) (กลยุทธ์ 3.1 3.3 3.6)

1.9) ผลักดันนโยบายอุดมศึกษาจากส่วนกลางในบทบาท Change Agent สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางอุดมศึกษาในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education) (กลยุทธ์ 3.5)

2) ปรับระบบการบริหารงานบุคคลโดยเฉพาะโครงสร้างการบริหารข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นต้นแบบการบริหารงานบุคคล (empower) ที่มีประสิทธิภาพทัดเทียมกับระบบอุดมศึกษาของประเทศที่พัฒนาแล้ว

3.2 ปฏิรูปกลไกด้านงบประมาณ

1) ปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา โดยสนับสนุนการเพิ่มแหล่งรายได้ให้กับสถาบันอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจากการวิจัยและนวัตกรรม ด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจแห่งสถาบันอุดมศึกษา (University Enterprise) เป็นต้น

2) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการลงทุนด้านอุดมศึกษาของภาครัฐ โดยปรับเปลี่ยนการจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษา เป็นระบบงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยการจัดสรรงบประมาณให้สนองด้านอุปสงค์เป็นหลัก (Demand Side Financing)

3) จัดระบบการกำหนดกรอบวงเงิน ระบบการจัดสรร และการบริหารงบประมาณด้านการอุดมศึกษาให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนอื่น ๆ รวมทั้ง นโยบายของรัฐบาล และต้องกำหนดให้สอดคล้องกับการจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาที่จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษจากรัฐ

4) ระบบการจัดสรรและการบริหารงบประมาณจะต้องมีความคล่องตัว แต่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบด้วยระบบธรรมาภิบาลบนความรับผิดชอบต่อสถาบัน จึงสมควรจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป (Block Grant)

3.3 กลไกการตรวจสอบและประเมินผล

1) เชื่อมโยงการวางแผนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี

การเชื่อมโยงการวางแผนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นการกำหนดความสัมพันธ์เชิงบูรณาการระหว่างการลงทุนด้านการอุดมศึกษากับผลสัมฤทธิ์ตามแผนที่สถาบันจะส่งมอบในแต่ละปี (เช่น จำนวนนักศึกษาเต็มเวลา จำแนกตามสาขาวิชา ISCED) ซึ่งมีลักษณะเป็นการวางแผนล่วงหน้า หรือการตรวจสอบล่วงหน้า (Pre-Audit) ตามศักยภาพของสถาบัน ความเชื่อมโยงนี้จะมีระยะเวลา 4-5 ปี ที่เรียกว่า Multi-year Budgeting ซึ่งคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะพิจารณาความเหมาะสมตามศักยภาพและผลการดำเนินงานที่ตอบสนองความต้องการของประเทศเป็นหลัก

2) การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี

สถาบันอุดมศึกษาจะรายงานผลการดำเนินงานผ่านระบบฐานข้อมูลที่เป็น Single Platform บนมาตรฐานสถิติเดียวกับของระบบอุดมศึกษาแห่งชาติ (National Higher Education Statistics Systems) เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การตรวจสอบ และประเมินผล ซึ่งคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้ออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องนี้ รัฐจะทำหน้าที่กำกับ เร่งรัด ติดตาม และจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษา และการใช้งบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดของกระทรวง และรายงานผลการปฏิบัติตามแผนด้านการอุดมศึกษาต่อคณะรัฐมนตรีและสภานโยบาย เป็นรายปี

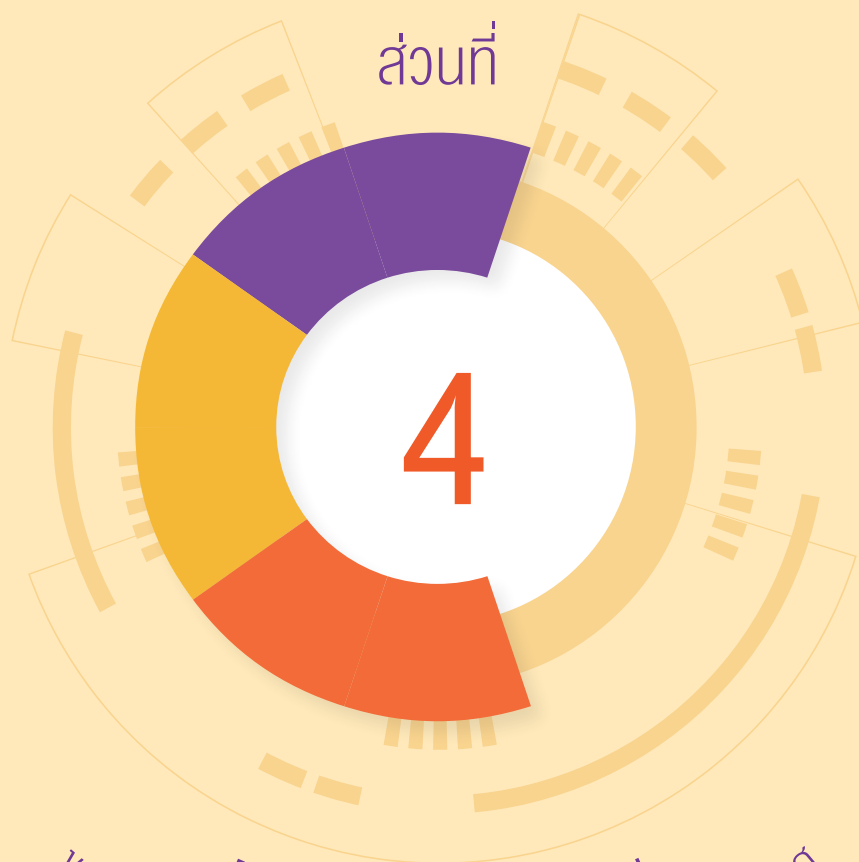
3) การประเมินแผนงานและงบประมาณภายหลังการดำเนินงาน (Post Audit)

การพิจารณาความเชื่อมโยงการวางแผนกับงบประมาณรายจ่ายประจำปี แม้จะพิจารณา ในรอบ 4-5 ปี ก็ตาม แต่จะต้องมีการทบทวนตรวจสอบเป็นประจำทุกปี ว่าผลผลิตที่ได้เป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ ถ้าผลผลิตเป็นไปตามแผนกระบวนการงบประมาณก็จะเดินไปตามปกติ แต่กรณีที่เกิดผลผลิตไม่เป็นไปตามแผน คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะพิจารณาทบทวนกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีในปีต่อไป หรืออาจให้มีการปรับแผนการดำเนินงานก็ได้ แล้วแต่กรณี

4) การกำหนดการติดตามและประเมินผล

การกำหนดการติดตามและประเมินผลเป็นการวางแผนหาเป้าหมายผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ ดังนี้

- การติดตามผลการดำเนินงานของรัฐและสถาบันอุดมศึกษา รายกลยุทธ์เป็นประจำทุกปี
- การติดตามผลการดำเนินงานของรัฐและสถาบันอุดมศึกษา โดยวัดเป็นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ รายกลยุทธ์เป็นช่วงระยะเวลา ได้แก่ ระยะเร่งด่วน 1 ปี (พ.ศ. 2564) ระยะ 2 ช่วงเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2565-2567) และระยะ 3 ช่วงเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2568-2570)
- การติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดของแผนเพื่อประเมินศักยภาพทั้งระบบของอุดมศึกษา แบ่งตามยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ประกอบด้วย 23 ตัวชี้วัดระดับสากล สำหรับนำไปทบทวน ปรับปรุงและพัฒนาแผนให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

ผลลัพธ์และผลกระทบ
ของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ

การอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และทิศทางการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกหลัก ซึ่งแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ได้วางยุทธศาสตร์หลัก 3 ประการประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคน การส่งเสริมระบบนิเวศวิจัย และการจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ ให้สามารถสร้างผลผลิตของอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นในแต่ละกลยุทธ์ และช่วงเวลาของการขับเคลื่อนแผน ทั้งการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ งานวิจัยที่สามารถนำไปสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม จนเกิดการบูรณาการนำไปสู่การสร้างผลลัพธ์สำคัญให้กับประเทศ เพื่อให้เป็นกลไกหนึ่งในการสร้างผลกระทบในทางบวกต่อการพัฒนาประเทศ การลดความเหลื่อมล้ำ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงการอุดมศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

ภาพที่ 4.1 ผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ

IMPACT

ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) เป็นประเทศพัฒนาแล้ว

สังคมไทยมีสภาพแวดล้อม
ที่เอื้อและสนับสนุนต่อ
การพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต
และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

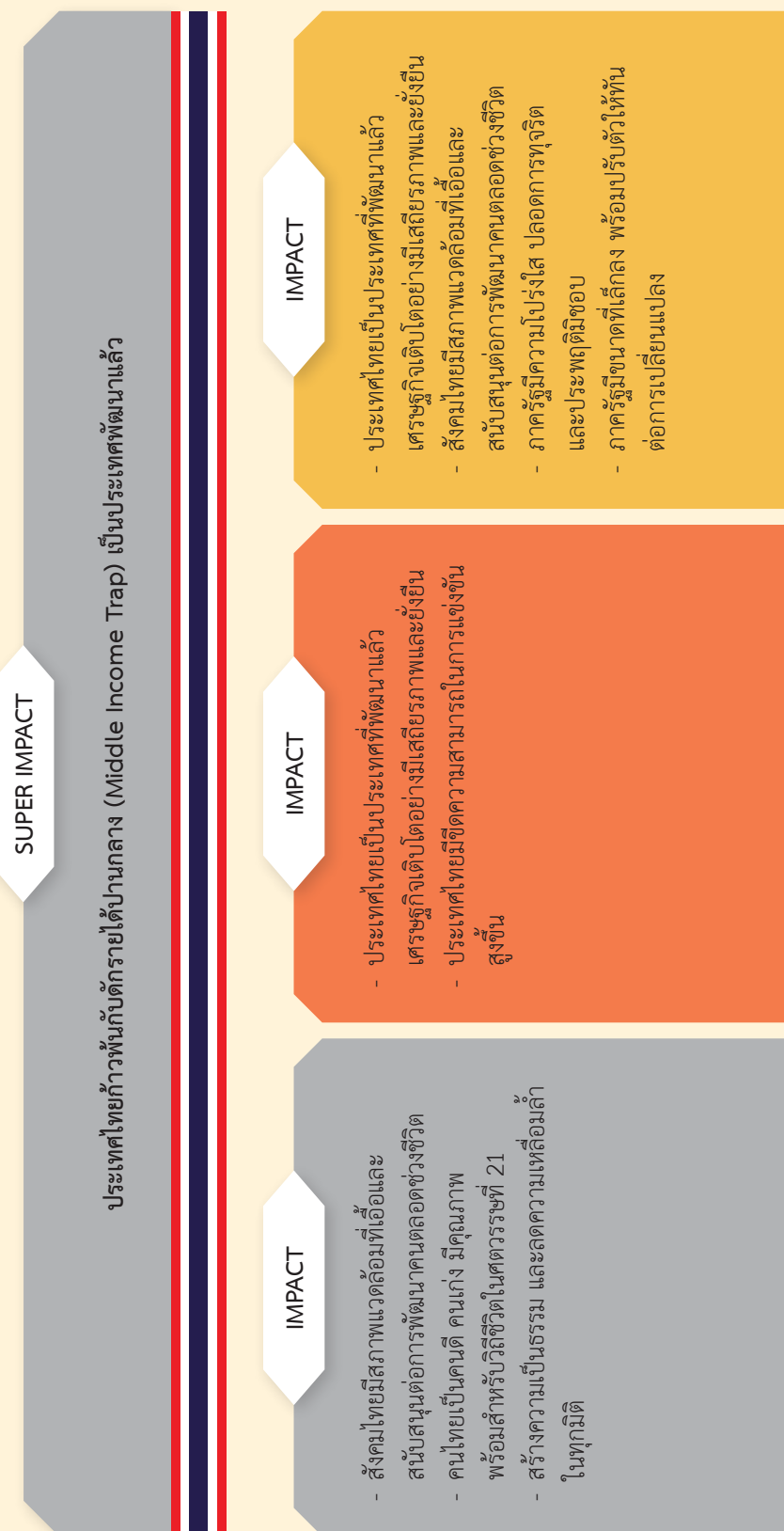
คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง
มีคุณภาพ พร้อมสำหรับ
วิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21

ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว
เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ
และยั่งยืน พร้อมทั้งมี
ขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ภาครัฐมีความโปร่งใส
ปลอดทุจริต และประพฤติมิชอบ
และมีขนาดที่เล็กลง
พร้อมปรับตัวให้ทันต่อ
การเปลี่ยนแปลง

4.1 แผนผังผลลัพธ์และผลกระทบของการพัฒนาการอุดมศึกษาต่อเป้าหมายของประเทศ

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570

“อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญาเพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน”

OUTCOME

- นโยบาย/แผนและการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาสอดคล้องและขับเคลื่อนตามการจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปราศจากอุปสรรค และสามารถดำเนินชีวิตในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างมีความสุข
- ผู้เรียนมีปริมาณและคุณลักษณะที่พึงประสงค์รองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต
- อาจารย์/บุคลากรสายวิชาการได้รับการยกระดับคุณภาพสูงขึ้น และได้รับการยอมรับมาตรฐานในระดับนานาชาติ (Scopus)
- ผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ/ภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศเข้ามาสนับสนุนงานวิชาการ นักวิชาการ/ผลงานวิชาการ และชุมชนวิชาการ เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

STRATEGY 1

พัฒนาศักยภาพคน
(Capacity Building)

OUTCOME

- มูลค่าที่ได้รับเพิ่มขึ้น (Value added) จากผลงานวิจัยในเชิงเศรษฐกิจ และสังคม ที่สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม ตอบโจทย์นโยบายประเทศไทย 4.0
- องค์ความรู้ตอบโจทย์ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น
- ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ
- ผู้ประกอบการรายใหม่ของประเทศ
- ผลประโยชน์ที่เกิดจากการนำผลงานวิจัย/เทคโนโลยี/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์

STRATEGY 2

ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา
(Research Ecosystem Building)

OUTCOME

- นโยบาย/แนวทางการตรวจสอบ ควบคุม คุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา
- สถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
- ความเข้มแข็งของสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์
- สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาในระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ
- ผู้เรียนได้ศึกษาตรงตามความต้องการที่ตอบโจทย์ การพัฒนาประเทศ
- สถาบันอุดมศึกษามีความเป็นเลิศ
- กำลังคนระดับสูงเฉพาะทางตามความต้องการของประเทศ
- สถาบันอุดมศึกษามีทิศทางและงบประมาณตามเป้าหมายแผนด้านอุดมศึกษา
- การใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีความเสถียร

STRATEGY 3

จัดระบบอุดมศึกษาใหม่
(Higher Education Transformation)

4.2 ตาราง Milestone แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570

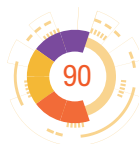
ยุทธศาสตร์ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building)

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ ตลอดช่วงชีวิต (Lifelong Learning)	กลยุทธ์ 1 กำหนด แผนการเรียนรู้ตลอด ช่วงชีวิต (Provide Lifelong Learning Plan)	- แผนปฏิบัติการ ด้านการผลิตและพัฒนา กำลังคนของประเทศ และการจัดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	↕		↗	- นโยบาย/แผนและ การจัดการเรียน การสอนของ สถาบันอุดมศึกษา สอดคล้องและ ขับเคลื่อนตาม ข้อเปลี่ยนตาม การจัดการศึกษา เพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	- สังคมไทยมี สภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (ย3) - คนไทยเป็นคนที่ คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (ย3) - สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ ในทุกมิติ (ย4)	- สป.อว.
		- รูปแบบ/แนวนโยบาย สำหรับการพัฒนา สมรรถนะบัณฑิต (New Normal)	↕					- สป.อว.
		- นโยบายและการกิจ แกนหลัก (Core Business) ของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับการจัด การศึกษาแบบ Lifelong Learning	↕					- ม/ส
	กลยุทธ์ 2 สร้างโอกาส การเข้าถึงอุดมศึกษา อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Access & Equity in Higher Education)	- เงินอุดหนุนทุนการศึกษา ทุนกู้ยืมการศึกษา/ ทุนทำงานเพื่อทราบายได้ ระหว่างการศึกษา	↕		↗	- ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับ การศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปราศจากอุปสรรค และ สามารถดำเนินชีวิต ในสถาบันอุดมศึกษา ได้อย่างมีความสุข		- สป.อว. - ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
	กลยุทธ์ 3 การจัด การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ (Education For The Elderly)	- ออกแบบและพัฒนา หลักสูตรระยะสั้น ที่สอดคล้องกับผู้สูงอายุ	↕		↗	- ผู้เรียนทุกกลุ่มได้รับ การศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปราศจากอุปสรรค และ สามารถดำเนินชีวิต ในสถาบันอุดมศึกษา ได้อย่างมีความสุข	- สังคมไทยมี สภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (ย3) - คนไทยเป็นคนที่ คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (ย3) - สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ ในทุกมิติ (ย4)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 4 การเชื่อมโยง และสร้างความเข้มแข็ง ให้กับการศึกษาาระดับอื่น	- กิจกรรม/เครือข่าย ความร่วมมือที่เอื้อต่อ การสร้างความรู้และเข้มแข็ง ให้กับการศึกษาทุกระดับอื่น (ผลผลิตการบริการ วิชาการ)	↕		↗			- ม/ส
	กลยุทธ์ 5 สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของ ผู้เรียนทุกกลุ่มในสถาบัน อุดมศึกษา (Campus Life & Universal Design)	- Campus Life & Universal Design		↕	↗			- ม/ส
แนวทางที่ 2 ยกระดับคุณภาพ การศึกษาและ สมรรถนะของ กำลังคน (Quality & Manpower Competencies Enhancement)	กลยุทธ์ 6 ปรับปรุงระบบ การกำกับคุณภาพ และ มาตรฐานหลักสูตร	- รูปแบบการจัดการเรียน การสอน และการวัด และประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพไปเป็นตาม อัตลักษณ์ของกลุ่มสถาบัน	↕		↗	- ผู้เรียนมีปริมาณ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์รองรับ การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในอนาคต		- สป.อว.

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
		- การจัดการเรียนการสอน ต้องปรับให้สอดคล้อง การใช้ชีวิตของผู้เรียน ยุคใหม่ (New Normal)	↔	↔	↔	- ผู้เรียนมีปริมาณ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์รองรับ การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในอนาคต	- สังคมไทยมี สภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (ย3) - คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (ย3) - สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำ ในทุกมิติ (ย4)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 7 วางแผนการผลิต บัณฑิตกำลังคน ทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ ให้สอดคล้องตามศักยภาพ ของสถาบันอุดมศึกษา และ ตอบสนองความต้องการ เพื่อการพัฒนาประเทศ	- แผนปฏิบัติการ ด้านการผลิตและพัฒนา กำลังคนของประเทศ และการจัดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	↔	↔	↔			- สป.อว.
		- การจัดการศึกษา ในลักษณะ Sandbox ที่นำไปสู่การพัฒนา การศึกษาและพัฒนา กำลังคน	↔	↔	↔			- ม/ส
	กลยุทธ์ 8 การจัดสหกิจ ศึกษาและการศึกษาเชิง บูรณาการกับการทำงาน (Cooperation and Work Integrated Education : CWIE)	- เครือข่ายผู้ใช้บัณฑิต/ เครือข่ายมาตรฐาน/ สมรรถนะวิชาชีพ	↔	↔	↔			- สป.อว. - ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
แนวทางที่ 3 การสร้างเสริม บุคลากรคุณภาพสูง (Enhancement of Brainpower & Concentration of Talents)		- รูปแบบสหกิจศึกษาและ การศึกษาเชิงบูรณาการ กับการทำงานเพิ่มขึ้น	↔		↔	- ผู้เรียนมีปริมาณ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์รองรับ การเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นในอนาคต	- สังคมไทยมี สภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (ย3) - คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (ย3)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 9 การปรับระบบ การศึกษาเพื่อรองรับผู้เรียน นอกวัยเรียน (Re Skills & Up Skills & New Skills)	- ระบบการศึกษารองรับ ผู้เรียนนอกวัยเรียน (Non-Aged Group) - Credit bank - Clearing House		↔	↔			- สป.อ. - ม/ส
		- การผลิตและพัฒนา กำลังคนตามกรอบ นโยบายของรัฐ	↔		↔			- ม/ส
	กลยุทธ์ 10 เสริมสร้างการ เป็นพลเมืองของผู้เรียน	- ผู้เรียนมีคุณสมบัติตรงตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ รายสาขาวิชา (Soft skill)	↔		↔			- สป.อ.
	กลยุทธ์ 11 ยกระดับคุณวุฒิ และตำแหน่งทางวิชาการ ของอาจารย์	- แนวทางสนับสนุนสำหรับ ยกระดับคุณวุฒิ และ ตำแหน่งทางวิชาการ ของอาจารย์ และบุคลากร สายวิชาการ	↔			- อาจารย์/บุคลากร สายวิชาการได้รับ การยกระดับคุณภาพ สูงขึ้น และได้รับ การยอมรับมาตรฐาน ในระดับนานาชาติ (Scopus)	- คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (ย3)	- สป.อ. - ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
	กลยุทธ์ 12 สนับสนุน กรอบการบริหารงาน บุคลากรสายวิชาการ ในสถาบันอุดมศึกษา	- แนวทางสนับสนุนบุคลากร ไปปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและ ต่างประเทศสามารถนำ ผลงานวิจัยไปประเมิน การเลื่อนตำแหน่ง ทางวิชาการจาก ต้นสังกัดได้	↕			- ผู้เชี่ยวชาญจากภาครัฐ/ ภาคเอกชนทั้งในและต่าง ประเทศเข้ามา สนับสนุนงานวิชาการ	- คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิต ในศตวรรษที่ 21 (ย3)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 13 สังคมวิชาการ ระดับโลกร่วมรับบทบาท ของนักวิชาการ	- ทริพพยากร และกฎระเบียบ ที่สนับสนุนการพัฒนา ผลงานวิชาการ	↕			- นักวิชาการ/ ผลงานวิชาการ และชุมชนวิชาการ เป็นที่ยอมรับ ในระดับนานาชาติ		- สป.อว. - ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building)

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
แนวทางที่ 1 การวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอด เทคโนโลยี (Research Innovation and Technology Transfer)	กลยุทธ์ 1 กำหนดจุดเน้น และเป้าหมายของเทคโนโลยี	- องค์ความรู้และเทคโนโลยี ที่นำมาประยุกต์ ใช้ตอบโจทย์นโยบาย ประเทศไทย 4.0	↔		↗	- มูลค่าที่เพิ่มขึ้น (Value added) จากผลงานวิจัยในเชิง เศรษฐกิจ และสังคม ที่สร้างองค์ความรู้ และ นวัตกรรม ตอบโจทย์ นโยบายประเทศไทย 4.0	- ประเทศไทยเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโต อย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน (ย2) - ประเทศไทยมีขีด ความสามารถ ในการแข่งขันสูงขึ้น (ย2)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 2 สร้างรูปแบบ ความร่วมมือเพื่อการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอด เทคโนโลยีให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด	- ความร่วมมือในลักษณะ ศูนย์ประสานการดำเนิน การด้านนวัตกรรม (Innovation Hubs) - Corporate University - Social Engagement	↔		↗			- ม/ส
	กลยุทธ์ 3 ระดมทรัพยากร และความเชี่ยวชาญต่าง ประเทศ	- กระจายแบบและข้อจำกัด ที่เกี่ยวข้องกับการระดม ทรัพยากรและความ เชี่ยวชาญต่างประเทศ ได้รับการผ่อนปรน		↔				- สป.อว.

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่คาดหวังทางศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
	กลยุทธ์ 4 พัฒนาศักยภาพ จัดสรรเงินอุดหนุน ด้านการวิจัย นวัตกรรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยี	- หลักเกณฑ์การจัดสรร เงินอุดหนุนการวิจัย นวัตกรรม และการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี และ การบริหารงบประมาณ ที่มีประสิทธิภาพ	↕			- มูลค่าที่ได้รับเพิ่มขึ้น (Value added) จากผลงานวิจัยในเชิง เศรษฐกิจ และสังคม ที่สร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรม ตอบโจทย์นโยบาย ประเทศไทย 4.0	- ประเทศไทยเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโต อย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน (ย2) - ประเทศไทยมีขีด ความสามารถ ในการแข่งขันสูงขึ้น (ย2)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 5 ส่งเสริมและ สร้างความเข้มแข็งให้กับ ระบบการวิจัย ระดับหลังปริญญาโท (Postgraduate research) หรือระดับหลังปริญญาเอก (Post-doctoral research)	- ศูนย์บริการ Talent Mobility	↕			- องค์ความรู้ตอบโจทย์ภาค อุตสาหกรรม เพิ่มขึ้น		- ม/ส
	กลยุทธ์ 6 ภาครัฐ อุปสรรคต่อการสร้าง งานวิจัย เพื่อให้ตอบสนอง ความต้องการในปัจจุบัน และอนาคต	- จำนวนผลงานวิจัย/ นวัตกรรม และการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี เพิ่มขึ้น		↕		- ผลงานวิจัยที่ได้รับ การตีพิมพ์ในวารสาร ระดับนานาชาติ		- ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่คาดหวังทางยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
แนวทางที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือปัจจัยเอื้อภายในสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้ประกอบการ	กลยุทธ์ 7 พัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)	- ระบบการทำวิจัยที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงข้อมูลกับสากล รวมถึงระบบประเมินผลงานด้านการวิจัยและนวัตกรรม	↕		↗	- ผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ	- ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน (ย2)	- สป/อว.
		- หลักสูตรสำหรับพัฒนาทักษะความเป็นผู้ประกอบการ	↕		↗	- ผู้ประกอบการรายใหม่ของประเทศ	- ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น (ย2)	- ม/ส
	กลยุทธ์ 8 จัดสรรผลประโยชน์จากงานวิจัยและทรัพย์สินทางปัญญา (Benefits Sharing)	- ผลงานวิจัยได้รับการจัดสิทธิบัตร	↕		↗	- ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำผลงานวิจัย/เทคโนโลยี/นวัตกรรมไปใช้ประโยชน์		- ม/ส
		- หน่วยงานจัดการทรัพย์สินทางปัญญาและถ่ายทอดเทคโนโลยี	↕		↗			- สป/อว.

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่คาดหวังมาตรฐาน	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
แนวทางที่ 1 การบริหารจัดการ และธรรมาภิบาล (Management and Good Governances)	กลยุทธ์ 1 การศึกษาวิจัย ระบบธรรมาภิบาลในระบบ อุดมศึกษา	- ผลงานวิจัยระบบ ธรรมาภิบาล ในระบบอุดมศึกษา				- นโยบาย/แนวทางการ การตรวจสอบ ควบคุม คุณภาพ และมาตรฐาน เป็นไปตามอัตลักษณ์ ของแต่ละกลุ่มสถาบัน อุดมศึกษา	- ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ (ย6)	- สป.อว.
	กลยุทธ์ 2 การเข้าถึงข้อมูล เพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาล ในระบบอุดมศึกษา	- ช่องทางการเข้าถึงข้อมูล ในระบบอุดมศึกษา ที่หลากหลาย				- สถาบันอุดมศึกษา เป็นไปตามหลัก ธรรมาภิบาล		- สป.อว. - ม/ส
	กลยุทธ์ 3 การประเมิน สถาบันอุดมศึกษา เชิงธรรมาภิบาล	- กลไกการกำกับดูแล สถาบันอุดมศึกษา ที่เหมาะสมในสถาบัน อุดมศึกษาแต่ละประเภท						- สป.อว.
แนวทางที่ 2 การพัฒนาสถาบัน อุดมศึกษา ตามอัตลักษณ์ ที่หลากหลาย (Reinventing University)	กลยุทธ์ 4 กำหนดจุดเน้น เพื่อการพัฒนาสถาบัน อุดมศึกษาที่หลากหลาย ให้เกิดประโยชน์ต่อ การพัฒนาประเทศ และการจัดอันดับ สถาบันอุดมศึกษา ระดับโลก (World University Ranking)	- กลุ่มยุทธศาสตร์ของ สถาบันอุดมศึกษา				- ความเป็นเลิศของสถาบัน อุดมศึกษา ตามอัตลักษณ์	- ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง (ย6)	- ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
		- Transformative Office	↔			- ความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์	- ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ย6)	- สป.อว.
	กลยุทธ์ 5 พัฒนาสถาบันการอุดมศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ (International Hub for Higher Education)	- นโยบายสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางอุดมศึกษาในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ	↕			- สถาบันอุดมศึกษาเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ในระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ		- สป.อว.
		- ประชุมวิชาการ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรมในระดับนานาชาติ ในประเทศไทย	↕					- ม/ส
แนวทางที่ 3 ความมั่นคงทางการเงิน ในระบบอุดมศึกษา (Financial Security)	กลยุทธ์ 6 การปฏิรูประบบการเงิน เพื่อการอุดมศึกษา	- ระบบการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งผลลัพธ์เพื่อการอุดมศึกษา Demand Side Financing		↕	↕	- ผู้เรียนได้ศึกษา ตรงตามความต้องการ ที่ตอบโจทย์ การพัฒนาประเทศ		- สป.อว.
		- กองทุนเพื่อพัฒนาการอุดมศึกษา (Multiyear Block grant)		↕		- สถาบันอุดมศึกษา มีความเป็นเลิศ - กำลังคนระดับสูง เฉพาะทางตาม ความต้องการของประเทศ		- สป.อว.

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่คาดหวังทางศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
แนวทางที่ 4 อุดมศึกษาดิจิทัล (Digital Higher Education)	กลยุทธ์ 7 โครงสร้าง พื้นฐานดิจิทัล และระบบ ฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อการอุดมศึกษาและวิจัย	- แผนปฏิบัติการประจำปี - แผนปฏิบัติการด้าน การอุดมศึกษา	↕		↕	- สถาบันอุดมศึกษามี ทิศทางและงบประมาณ ตามเป้าหมายแนวนอน ดมศึกษาฯ	- ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง (ย6)	- ม/ส
		- ข้อมูลกลาง (Big Data) ด้านการอุดมศึกษาที่มี ความเที่ยงตรง และ น่าเชื่อถือ	↕			- การใช้ประโยชน์จากฐาน ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีความเสถียร	- ประเทศไทยเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโต อย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืน (ย2) - สังคมไทยมี สภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (ย3) - ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง (ย6)	- สป.อว.
		- ระบบข้อมูลสารสนเทศ กลาง เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล การวิจัยและนวัตกรรม ระดับชาติและนานาชาติ (ที่มา : พ.ร.บ. ส่งเสริม วิทยาศาสตร์)	↕					- สป.อว.
		- ข้อมูลสารสนเทศ อุดมศึกษาด้วยวิธีการ ทางวิทยาการข้อมูล (Data Science)	↕					- สป.อว.

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

Strategy	Tactic	Output	Milestone 1 (2564)	Milestone 2 (2565-2567)	Milestone 3 (2568-2570)	Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจากยุทธศาสตร์	Impact ผลกระทบต่อประเทศ	Responsible Agency
		- โครงการเชื่อมโยงสื่อสาร ความเร็วสูงรองรับ การศึกษาและวิจัย	↔		↔	- การใช้ประโยชน์จากฐาน ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีความเสถียร	- ประเทศไทยเป็น ประเทศที่พัฒนาแล้ว เศรษฐกิจเติบโต อย่างเสถียรภาพ และยั่งยืน (ย2)	- สป.อว.
		- แพลตฟอร์มกลาง (National Digital Learning Platform of Higher Education)	↔		↔	- ผู้เรียนศึกษาผ่านระบบ เทคโนโลยีดิจิทัล	- สังคมไทยมี สภาพแวดล้อมที่เอื้อ และสนับสนุนต่อ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (ย3)	- สป.อว.
		- เนื้อหาเพื่อการศึกษา และการเรียนรู้ผ่าน เทคโนโลยีดิจิทัล	↔		↔		- ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลง (ย6)	- ม/ส

ม/ส หมายถึง มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษา

หมายเหตุ : การกำหนดสีใน Milestone เกิดกิจกรรม เช่น การสร้างใหม่ การทบทวน การปรับปรุง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม วุฒิสภา. (2563). รายงานพิจารณาการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดตั้งและพัฒนาศูนย์กลางด้านการอุดมศึกษานานาชาติ (International Hub for Higher Education). “ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)” (2561, 13 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก.
- “ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)” (2562, 18 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 51 ก.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพฯ : บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2562). ผลประเมิน ITA. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน 2562. จาก สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. เว็บไซต์: <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0101>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน 2562. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.info.mua.go.th/info/>
- สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน 2562. จาก สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. เว็บไซต์: <http://www.info.mua.go.th/info/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนปฏิรูปประเทศ. วันที่ค้นข้อมูล 24 พฤศจิกายน 2562. จาก สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เว็บไซต์: nscr.nesdb.go.th/แผนการปฏิรูปประเทศ/
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ.

สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการรัฐมนตรี.

Elsevier. (2019). *Scopus*. Retrieved October 24, 2019, from Elsevier Website : <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>

International Institute for Management Development (IMD). (2018). *Country Profile Thailand 2018*. Retrieved October 24, 2019, from International Institute for Management Development Website : <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/wco/pdfs/countries-landing-page/th.pdf>

International Institute for Management Development (IMD). (2019). *Country Profile Thailand 2019*. Retrieved October 24, 2019, from International Institute for Management Development Website : <https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/wco/pdfs/countries-landing-page/th.pdf>

Population pyramid. (2019). *Population Pyramids of the World from 1950 to 2100*. Retrieved December 10, 2019, from Population Pyramid Website: <https://www.populationpyramid.net/>

QS TOP University. (2019). *QS World University Rankings-Top Universities*. Retrieved December 10, 2019, from QS TOP University Website : <https://www.topuniversities.com/university-rankings>

UNESCO. (2019). *สัดส่วนประชากรช่วงอายุ 18-22 ปี*. Retrieved December 10, 2019, from UNESCO Website : www.unesco.org

World Economic Forum. (2019). *The Global Competitiveness Report 2018*. Retrieved October 24, 2019, from World Economic Forum Website : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2018/country-economy-profiles/#economy=THA>

World University Rankings. (2019). *World University Rankings*. Retrieved December 10, 2019, from THE World University Rankings Website : <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings>

Sustainable Development Goal 4. (2019). *Sustainable Development Goal 4*. Retrieved October 24, 2019, from United Nations Website : <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>

คณะกรรมการด้านนโยบายและแผน

คำสั่งคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ 3/2563

สั่ง ณ วันที่ 20 เมษายน 2563

ศาสตราจารย์วิชัย รั้วตระกูล
ประธานกรรมการ

นายสุคนธ์ แอ้มนุ่น
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์ศักรินทร์ ภูมิรัตน
อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์พีระพงศ์ ทิชสกุล
อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์ศินสินัย ไชยโรจน์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์รัชชาติ มงคลนาวัน
อนุกรรมการ

ศาสตราจารย์สัมพันธ์ ฤทธิเดช
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์
อนุกรรมการ

รองศาสตราจารย์ชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์
อนุกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัฐพงษ์ พัฒนพงษ์
อนุกรรมการ

นางสาววัฒนาพร สุพรรณ
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
เลขาธิการ

คณะกรรมการจัดทำแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ

คำสั่งสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ 325/2562
สั่ง ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2562

ศาสตราจารย์วิชัย รั้วตระกูล
ประธานคณะกรรมการ

นายสุเมธ แยมบูรณ์
คณะกรรมการ

ศาสตราจารย์คันสนีย์ ไชยโรจน์
คณะกรรมการ

รองศาสตราจารย์จirutม์ ศรีรัตนบัลล์
คณะกรรมการ

รองศาสตราจารย์รัฐชาติ มงคลนาวัน
คณะกรรมการ

นายพูลศักดิ์ โกษียากรณ์
ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
สำนักงานสภานโยบายอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
คณะกรรมการ

นางสาวอรรพณ เวียรชัย
ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายนวัตกรรม
การอุดมศึกษาและการพัฒนากิจการแห่งอนาคต
สำนักงานสภานโยบายอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
คณะกรรมการ

นายกิตติศักดิ์ กวีจิมณี
ผู้เชี่ยวชาญนโยบาย
สำนักงานสภานโยบายอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
คณะกรรมการ

นางสาววัฒนาพร สุพรรณ
ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
คณะกรรมการ

แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
328 ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

ISBN 978-616-8261-70-5

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สรนิต ศิลธรรม ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ศาสตราจารย์สัมพันธ์ ฤทธิเดช เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา
นางสาววัฒนาพร สุขพรต ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา

จัดทำโดย กลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

สนับสนุนข้อมูล นางสาวปิยมาภรณ์ รอดบาง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางปวีณา รัตนธัญกุล นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางสาวปัทมา อุปพงษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นายกิตติพงษ์ ไชยบุญชู นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางสาววิภาดา พรหมศรี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นางสาวนันทน์สิน เห่งรวย นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นายชญาสิน ไชยาพันธุ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
นางสาวชฎาทิพย์ ศรีศิริรินทร์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

วิเคราะห์ข้อมูล และเรียบเรียงเนื้อหา นายจักรกฤษณ์ ลิ้มปิยะเจียร ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนานโยบายอุดมศึกษา
นางสาวอินทิวร บัวจำปา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางสาวปุณิกา พลอัมพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นางสาวณัฐญา นลพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

พิสูจน์อักษร นางสาวอินทิวร บัวจำปา นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
นางสาวปุณิกา พลอัมพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นางสาวณัฐญา นลพร นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
นายชญาสิน ไชยาพันธุ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

ออกแบบและพิมพ์ บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด